This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

A 906,306

1837
ARTES VERITAS SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
E PLURIBUS UNUM
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

77
452

Q. HORATII FLACCI

P E R A.

NOVA

TIO STEREOTYPA

ITERATIS CURIS

CASTIGATA ET EXPOLITA.

LIPSIAE

SUMTIBUS ET TYPIS CAR. TAUCHNITII.

1828.

Ladenpreis 5 Groschen.

Q. HORATII FLACCI
VITA
C. SUETONIO TRANQUILLO
AUCTORE.

Q. Horatius Flaccus, Venusinus, patre, ut ipse quidem tradit, libertino, et exauctionum coactore, (ut vero creditum est, salsamentario, cum illi quidam exprobrasset in altercatione: quotiens ego vidi patrem tuum brachio se emungentem?) bello Philippensi, excitus a M. Bruto imperatore, tribunus militum meruit; victisque partibus, venia impetrata, scriptum quaestorium comparavit; ac primo Maecenati, mox Augusto in gratiam insinuatus, non mediocrem in amborum amicitia locum tenuit. Maecenas, quantopere eum dilexerit, satis testatur illo epigrammate:

Ni te visceribus meis, Horati,
Plus iam diligo, tu tuum sodalem
Ninnio videas strigosiorem.

Sed multo magis extremis iudiciis, tali ad Augustum elogio: Horatii Flacci, ut mei, esto memor.

Augustus epistolarum quoque ei officium obtulit, ut hoc ad Maecenatem scripto significat.

140865

Ante ipse sufficiebam scribendis epistolis amicorum; nunc occupatissimus et infirmus, Horatium nostrum te cupio adducere. Veniet igitur ab ista parasitica mensa ad hanc regiam, et nos in epistolis scribendis adiuvabit.

Ac ne recusanti quidem aut succensuit quidquam, aut amicitiam suam ingerere desiit. Exstant epistolae, e quibus argumenti gratia pauca subieci. Sume tibi aliquid iuris apud me, tamquam si convictor mihi fueris: quoniam id usus mihi tecum esse volui, si per valetudinem tuam fieri potuisset. Et rursus: Tui qualem habeam memoriam, poteris ex Septimio quoque nostro audire: nam incidit, ut illo coram fieret a me tui mentio. Neque enim, si tu superbus amicitiam nostram sprevisti, ideo nos quoque *ἀνθυπερφρονοῦμεν*.

Praeterea saepe eum, inter alios iocos, putissimum penem, et homuncionem lepidissimum appellavit; unaque et altera liberalitate locupletavit. Scripta quidem eius usque adeo probavit, mansuraque perpetuo opinatus est; ut non modo seculare carmen componendum iniunxerit; sed et Vindelicam victoriam Tiberii *Drusique* privignorum suorum; eumque coegerit *propter hoc*, tribus carminum libris ex longo *intervallo quartum* addere: post Sermones vero le-

quosdam nullam sui mentionem habitam ita questus: Irasci me tibi scito, quod non plerisque eiusmodi scriptis mecum potissimum loquaris. An vereris, ne apud posteros infame tibi sit, quod videaris familiaris nobis esse? Expressitque eclogam, cuius initium est:

Cum tot sustineas et tanta negotia solus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes, in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora, Caesar.

Habitu corporis brevis fuitatque obesus, qualis et a semet ipso in satiris describitur, et ab Augusto hac epistola: Pertulit ad me Dionysius libellum tuum, quem ego, ne accusem brevitatem, quantuluscumque est, boni consulo. Vereri autem mihi videris, ne maiores libelli tui sint, quam tu ipse es. Sed si tibi statura deest, corpusculum non deest. Itaque licebit in sextariolo scribas, ut circuitus voluminis tui sit ὀγκωδέστατος, sicut est ventriculi tui.

Vixit plurimum in secessu ruris sui Sabini aut Tiburtini, domusque eius ostenditur circa Tiburni Luculum. Venerunt in manus meas et elegi sub eius titulo, et epistola prosa oratione, quasi commendantis se Maecenati. Sed utraque falsa puto. Nam elegi vulgares, epistola obscura; quo

vitio minime tenebatur. Natus est VI. Idus Decembris, L. Cotta et L. Torquato Coss. Decessit V. Kal. Decemb. C. Marcio Censorino et C. Asinio Gallo Coss. post nonum et quinquagesimum annum, herede Augusto palam nuncupato; cum, urgente vi valetudinis, non sufficeret ad obsignandas testamenti tabulas. Humatus et conditus est extremis Exquiliis iuxta Maecenatis tumulum.

Q. HORATII FLACC

C A R M I N

LIBER PRIMUS.

ODE I.

AD CAIUM CILNIUM MAECENAT

*Alios aliis rebus duci; se lyrici vatis nomen
et gloriam ambire profitetur.*

METR. I.

Maecenas atavis edite regibus,
O et praesidium et dulce decus meum!
Sunt, quos curriculo pulverem Olympium
Collegisse iuvat; metaque fervidis
vitata rotis, palmaque nobilis
errarum dominos evehit ad Deos.
unc, si mobilium turba Quiritium
rtat tergeminis tollere honoribus.
m, si proprio condidit horreo
dquid de Libycis verritur areis.
dentem patrios findere sarculo
os Attalicis conditionibus
quam demoveas, ut trabe Cypria
oum pavidus nauta secet mare.

Luctantem Icariis fluctibus Africum
Mercator metuens, otium et oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rates
Quassas, indocilis pauperiem pati.
Est, qui nec veteris pocula Massici,
Nec partem solido demere de die
Spernit; nunc viridi membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aquae lene caput sacrae.
Multos castra iuvant, et lituo tubae
Permixtus sonitus, bellaque matribus
Detestata. Manet sub Iove frigido
Venator, tenerae coniugis immemor,
Seu visa est catulis cerva fidelibus,
Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
Te doctarum hederae praemia frontium
Dis miscent superis. Me gelidum nemus,
Nympharumque leves cum Satyris chori
Secernunt populo: si neque tibias
Euterpe cohibet; nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
Quod si me lyricis vatibus inseris,
Sublimis feriam sidera vertice.

ODE II.

AD CAESAREM AUGUSTUM.

Varias calamitates tum physicas, tum ci Urbis, et Orbis Romani, post mortem Iulii Ca ris, describens, spem omnem restituendae sal in C. Augusto repositam dicit.

METR. XVII.

Iam satis terris nivis, atque dirae
Grandinis misit Pater, et rubenti

Dextera sacras iaculatus arces,
Terruit Urbem:

Terruit gentes, grave ne rediret
Seculum Pyrrhae, nova monstra questae;
Omne quum Proteus pecus egit altos
Visere montes;

Piscium et summa genus haesit ulmo,
Nota quae sedes fuerat palumbis;
Et superiecto pavidae natarunt
Aequore damae.

Vidimus flavum Tiberim, retortis
Littore Etrusco violenter undis,
Ire deiectum monumenta Regis,
Templaque Vestae;

Iliae dum se nimium querenti
Iactat ultorem, vagus et sinistra
Labitur ripa, Iove non probante,
Uxorius amnis.

Audiet cives acuisse ferrum,
Quo graves Persae melius perirent;
Audiet pugnas, vitio parentum
Rara, iuventus.

Quem vocet Divûm Populus ruentis
Imperí rebus? prece qua fatigent
Virgines sanctae minus audientem
Carmina Vestam?

Cui dabit partes scelus expiandi
Iupiter? Tandem venias, precamur,
Nube candenti humeros amictus,
Augur Apollo.

Sive tu mavis, Erycina ridens,
Quam Iocus circumvolat, et Cupido:
Sive neglectum genus, et nepotes
Respicis auctor,

Heu! nimis longo satiate ludo;
Quem iuvat clamor, galeaeque leves,
Acer et Mauri peditis cruentum
Vultus in hostem.

Sive mutata iuvenem figura,
Ales, in terris imitaris, almae
Filius Maiae, patiens vocari
Caesaris ultor;

Serus in Caelum redeas, diuque
Laetus intersis Populo Quirini;
Neve te nostris vitiis iniquum
Ocior aura

Tollat. Hic magnos potius triumphos,
Hic ames dici Pater, atque Princeps:
Neu sinas Medos equitare inultos,
Te duce, Caesar.

ODE III.

AD NAVEM, QUA VEHEBATUR VIRGILIUS ATHENAS PROFICISCENS.

Virgilio Athenas proficiscenti faustam navigationem precatur. Invehitur, occasione data, in eum, qui nauticam artem invenit; et in temeritatem, audaciamque hominum aliorum.

METR. V.

Sic te Diva potens Cypri,
Sic fratres Helenae, lucida sidera,
Ventorumque regat pater,
Obstrictis aliis, praeter Iapyga,
Navis: quae tibi creditum
Debes Virgilium finibus Atticis

Reddas incolumem, precor;
Ut serves animae dimidium meae.
Illi robur, et aes triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus, nec timuit praecipitem Africum
Decertantem Aquilonibus,
Nec tristes Hyadas, nec rabiem Noti;
Quo non arbiter Hadriae
Maior, tollere, seu ponere vult freta.
Quem mortis timuit gradum,
Qui siccis oculis monstra natantia,
Qui vidit mare turgidum, et
Infames scopulos Acroceraunia?
Nequidquam Deus abscidit
Prudens Oceano dissociabiles
Terras, si tamen impiae
Non tangenda rates transiliunt vada.
Audax omnia perpeti
Gens humana ruit per vetitum nefas.
Audax Iapeti genus
Ignem fraude mala gentibus intulit:
Post ignem aetheria domu
Subductum, macies, et nova febrium
Terris incubuit cohors;
Semotique prius tarda necessitas
Leti corripuit gradum.
Expertus vacuum Daedalus aëra
Pennis non homini datis:
Perrupit Acheronta Herculeus labor.
Nil mortalibus arduum est.
Caelum ipsum petimus stultitia; neque
Per nostrum patimur scelus
Iracunda Iovem ponere fulmina.

ODE IV.

AD L. SEXTIUM.

Amoenitate veris descripta, et communi moriendi necessitate proposita, tamquam Epicureus ad vitam voluptuosam Sextium hortatur.

METR. XV.

Solvitur acris hiems grata vice veris et Favoni;
Trahuntque siccas machinae carinas:
Ac neque iam stabulis gaudet pecus, aut arator igni;
Nec prata canis albicant pruinis.
Iam Cytherea choros ducit Venus, imminente Luna;
Iunctaeque Nymphis Gratiae decentes
Alterno terram quatiunt pede; dum graves Cyclopum
Vulcanus ardens urit officinas.
Nunc decet aut viridi nitidum caput impedire myrto;
Aut flore, terrae quem ferunt solutae.
Nunc et in umbrosis Fauno decet immolare lucis,
Seu poscat agnam, sive malit hoedum.
Pallida mors aequo pulsat pede pauperum tabernas,
Regumque turres. O beate Sexti,
Vitae summa brevis spem nos vetat inchoare longam.
Iam te premet nox, fabulaeque Manes,
Et domus exilis Plutonia: quo simul mearis,
Nec regna vini sortiere talis,
Nec tenerum Lycidan mirabere, quo calet iuventus
Nunc omnis, et mox virgines tepebunt.

ODE V.

AD PYRRHAM.

Horatius ex Pyrrhae illecebris tamquam e naufragio enataverat, cuius amore irretitos affirmat esse miseros.

METR. XIX.

Quis multa gracilis te puer in rosa
Perfusus liquidis urget odoribus
Grato, Pyrrha, sub antro?
Cui flavam religas comam,

Simplex munditiis? Heu! quoties fidem,
Mutatosque Deos flebit, et aspera
Nigris aequora ventis
Emirabitur insolens,

Qui nunc te fruitur credulus aurea;
Qui semper vacuam, semper amabilem
Sperat, nescius aurae
Fallacis! Miseri, quibus

Intentata nites! Me tabula sacer
Votiva paries indicat uvida
Suspendisse potenti
Vestimenta maris Deo.

ODE VI.

AD M. VIPSANIUM AGRIPPAM.

Varius tragoediographus bella ab Agrippa gesta decantabit: Horatius vero conviviis tantum et amoribus describendis aptus et idoneus.

METR. XVIII.

Scriberis Vario fortis, et hostium
Victor, Maeonii carminis aliti,
Quam rem cumque ferox navibus, aut equis
Miles, te duce, gesserit.

Nos, Agrippa, neque haec dicere, nec gravem
Pelidae stomachum cedere nescii,
Nec cursus duplicis per mare Ulyssei,
Nec saevam Pelopis domum,

Conamur, tenues grandia: dum pudor,
Imbellisque lyrae Musa potens vetat
Laudes egregii Caesaris et tuas
Culpa deterere ingeni.

Quis Martem tunica tectum adamantina
Digne scripserit? aut pulvere Troio
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydiden Superis parem?

Nos convivia, nos proelia virginum,
Sectis in iuvenes unguibus acrium,
Cantamus; vacui, sive quid urimur,
Non praeter solitum leves.

ODE VII.

AD MUNÁTIUM PLANCUM.

Alii alias laudant civitates, et regiones: Horatius vero reliquis anteponit Tibur, ubi natus est Plancus, quem ad diluendas vino curas cohortatur.

METR. VIII.

Laudabunt alii claram Rhodon, aut Mitylenen,
Aut Ephesum, bimarisve Corinthi
Moenia, vel Baccho Thebas, vel Apolline Delphos
Insignes, aut Thessala Tempe.
Sunt, quibus unum opus est, intactae Palladis urbem
Carmine perpetuo celebrare, et
Undique decerptam fronti praeponere olivam.
Plurimus, in Iunonis honorem,
Aptum dicit equis Argos, ditesque Mycenas.
Me nec tam patiens Lacedaemon,
Nec tam Larissae percussit campus opimae,
Quam domus Albuneae resonantis,
Et praeceps Anio, et Tiburni lucus, et uda
Mobilibus pomaria rivis.
Albus ut obscuro deterget nubila Caelo
Saepe Notus; neque parturit imbres
Perpetuos: sic tu sapiens finire memento
Tristitiam, vitaeque labores
Molli, Plance, mero; seu te fulgentia signis
Castra tenent, seu densa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer Salamina, patremque
Quum fugeret, tamen uda Lyaeo
Tempora populea fertur vinxisse corona,
Sic *tristes affatus amicos:*

Quo nos cumque feret melior Fortuna parente,
Ibimus, o socii, comitesque.
Nil desperandum Teucro duce, et auspice Teucri
Certus enim promisit Apollo,
Ambiguam tellure nova Salamina futuram.
O fortes, peioraque passi
Mecum saepe viri, nunc vino pellite curas;
Cras ingens iterabimus aequor.

ODE VIII.

AD LYDIAM.

Iuvenem Sybarin, Lydiae amore perditum, et voluptatibus colliquefactum notat.

METR. VI.

Lydia, dic, per omnes
Te Deos oro, Sybarin cur properes amando
Perdere? cur apricum
Oderit campum, patiens pulveris, atque Solis?
Cur neque militaris
Inter aequales equitet, Gallica nec lupatis
Temperet ora frenis?
Cur timet flavum Tiberim tangere? cur olivum
Sanguine viperino
Cautius vitat? neque iam livida gestat armis
Brachia, saepe disco,
Saepe trans finem iaculo nobilis expedito?
Quid latet, ut marinae
Filium dicunt Thetidis sub lacrymosa Troiae
Funera; ne virilis
Cultus in caedem, et Lycias proriperet catervas?

ODE IX.

AD THALIARCHUM.

Quo magis saevit hiems, eo magis voluptati indulgendum.

METR. XVI.

Vides, ut alta stet nive candidum
Soracte; nec iam sustineant onus
Silvae laborantes; geluque
Flumina constiterint acuto?

Dissolve frigus, ligna super foco
Large reponens; atque benignius
Deprome quadrimum Sabina,
O Thaliarche, merum diota.

Permitte Divis cetera: qui simul
Stravere ventos aequore fervido
Deproeliantes; nec cupressi,
Nec veteres agitantur orni.

Quid sit futurum cras, fuge quaerere: et
Quem sors dierum cumque dabit, lucro
Appone; nec dulces amores
Sperne puer, neque tu choreas;

Donec virenti canities abest
Morosa. Nunc et campus, et areae;
Lenesque sub noctem susurri
Composita repetantur hora:

Nunc et latentis proditor intimo
Gratus puellae risus ab angulo;
Pignusque dereptum lacertis,
Aut digito male pertinaci.

ODE X.

HYMNUS AD MERCURIUM.

Quem laudat a facundia, a parentibus, a palaestrc et lyrae inventione, a maxima in furando callid tate, atque ab iis, quibus fungitur, muneribus.

METR. XVII.

Mercuri, facunde nepos Atlantis,
Qui feros cultus hominum recentum
Voce formasti catus, et decorae
More palaestrae:

Te canam, magni Iovis, et Deorum
Nuncium, curvaeque lyrae parentem,
Callidum, quidquid placuit, iocoso
Condere furto.

Te, boves olim nisi reddidisses
Per dolum amotas, puerum minaci
Voce dum terret, viduus pharetra,
Risit Apollo.

Quin et Atridas, duce te, superbos,
Ilio dives Priamus relicto,
Thessalosque ignes, et iniqua Troiae
Castra fefellit.

Tu pias laetis animas reponis
Sedibus; virgaque levem coerces
Aurea turbam, superis Deorum
Gratus, et imis.

ODE XI.

AD LEUCONOEN.

Hortatur Leuconoen, ut, omissa futurorum cura, voluptati indulgeat; argumento a vitae brevitate et celeritate ducto.

METR. II.

Tu ne quaesieris, scire nefas, quem mihi, quem tibi
Finem Dî dederint, Leuconoe; nec Babylonios
Tentaris numeros. Ut melius, quidquid erit, pati.
Seu plures hiemes, seu tribuet Iupiter ultimam,
Quae nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum; sapias, vina liques, et spatio brevi
Spem longam reseces. Dum loquimur, fugerit invida
Aetas: carpe diem, quam minimum credula postero.

ODE XII.

AD CAESAREM AUGUSTUM.

Collaudatis Dis, heroibus, virisque aliquot claris, tandem ad divinas Augusti laudes descendit, eumque illis praefert.

METR. XVII.

Quem virum, aut heroa, lyra, vel acri
Tibia sumis celebrare, Clio?
Quem Deum? Cuius recinit iocosa
Nomen imago,
Aut in umbrosis Heliconis oris,
Aut super Pindo, gelidove in Haemo?

de vocalem temere insequutae
Orphea silvae,

;e materna rapidos morantem
ıminum lapsus, celeresque ventos,
ındum et auritas fidibus canoris
Ducere quercus.

id prius? Dicam solitis Parentem
udibus, qui res hominum, ac Deorum,
i mare, ac terras, variisque mundum
Temperat horis.

de nil maius generatur ipso,
c viget quidquam simile, aut secundum:
ɔximos illi tamen occupabit
Pallas honores.

ɔeliis audax, neque te silebo,
ɔer; et saevis inimica virgo
lluis; nec te, metuende certa,
Phoebe, sagitta.

cam et Alciden, Puerosque Ledae;
ınc equis, illum superare pugnis
bilem: quorum simul alba nautis
Stella refulget,

fluit saxis agitatus humor;
ncidunt venti, fugiuntque nubes,
minax, Di sic voluere, ponto
Unda recumbit.

mulum post hos prius, an quietum
mpili regnum memorem; an superbos
rquini fasces, dubito, an Catonis
Nobile letum.

gulum, et Scauros, animaeque magnae
odigum Paullum, superante Poeno,
atus insigni referam Camena,
*Fabricium*que.

Hunc, et intonsis Curium capillis
Utilem bello tulit, et Camillum
Saeva paupertas, et avitus apto
Cum lare fundus.

Crescit, occulto velut arbor aevo,
Fama Marcelli: micat inter omnes
Iulium sidus, velut inter ignes
Luna minores.

Gentis humanae Pater, atque custos,
Orte Saturno, tibi cura magni
Caesaris fatis data; tu secundo
Caesare regnes.

Ille seu Parthos Latio imminentes
Egerit iusto domitos triumpho,
Sive subiectos Orientis orae
Seras, et Indos;

Te minor laetum regat aequus Orbem:
Tu gravi curru quaties Olympum;
Tu parum castis inimica mittes
Fulmina lucis.

ODE XIII.

AD LYDIAM.

Moleste fert Telephum rivalem sibi a Lydia anteponi.

METR. V.

Quum tu, Lydia, Telephi
Cervicem roseam, cerea Telephi
Laudas brachia, vae! meum
Fervens difficili bile tumet iecur.

Tum nec mens mihi, nec color
  Certa sede manet; humor et in genas
Furtim labitur, arguens
  Quam lentis penitus macerer ignibus.
Uror, seu tibi candidos
  Turparunt humeros immodicae mero
Rixae; sive puer furens
  Impressit memorem dente labris notam.
Non, si me satis audias,
  Speres perpetuum, dulcia barbare
Laedentem oscula, quae Venus
  Quinta parte sui nectaris imbuit.
Felices ter, et amplius,
  Quos irrupta tenet copula; nec malis
Divulsus querimoniis
  Suprêma citius solvet amor die.

ODE XIV.

AD REMPUBLICAM.

Sub imagine navis monet eam, ne nova adea bellorum civilium pericula.

METR. XIX.

O Navis! referent in mare te novi
Fluctus? O quid agis? fortiter occupa
  Portum. Nonne vides, ut
    Nudum remigio latus,

Et malus cèleri saucius Africo,
Antennaeque gemunt! Iàm sine funibus
  Vix durare carinae
    Possunt imperiosius

Aequor: non tibi sunt integra lintea;
Non Di, quos iterum pressa voces malo.
Quamvis Pontica pinus,
Silvae filia nobilis,

Iactes et genus, et nomen inutile;
Nil pictis timidus navita puppibus
Fidit. Tu, nisi ventis
Debes ludibrium, cave.

Nuper sollicitum quae mihi taedium,
Nunc desiderium, curaque non levis,
Interfusa nitentes
Vites aequora Cycladas.

ODE XV.

NEREI VATICINIUM DE EXCIDIO TROIAE.

METR. XVIII.

Pastor quum traheret per freta navibus
Idaeis Helenen perfidus hospitam;
Ingrato celeres obruit otio
Ventos, ut caneret fera

Nereus fata. Mala ducis avi domum,
Quam multo repetet Graecia milite,
Coniurata tuas rumpere nuptias;
Et regnum Priami vetus.

Heu, heu! quantus equis, quantus adest viris
Sudor! quanta moves funera Dardanae
Genti! Iam galeam Pallas, et aegida,
Currusque, et rabiem parat.

Nequidquam, Veneris praesidio ferox,
Pectes caesariem; grataque feminis
Imbelli cithara carmina divides:
    Nequidquam thalamo graves

Hastas, et calami spicula Cnossii
Vitabis, strepitumque, et celerem sequi
Aiacem: tamen, heu! serus adulteros
    Cultus pulvere collines.

Num Laertiaden, exitium tuae
Gentis; num Pylium Nestora respicis?
Urgent impavidi te Salaminius
    Teucer, te Sthenelus sciens

Pugnae; sive opus est imperitare equis,
Non auriga piger. Merionen quoque
Nosces. Ecce furit te reperire atrox
    Tydides, melior patre:

Quem tu, cervus uti vallis in altera
Visum parte lupum graminis immemor,
Sublimi fugies mollis anhelitu,
    Non hoc pollicitus tuae.

Iracunda diem proferet Iliò,
Matronisque Phrygum classis Achillei:
Post certas hiemes uret Achaius
    Ignis Pergameas domos.

ODE XVI.

AD AMICAM.

Palinodiam canit. Nam veniam petit a puella, quam iambis laeserat; culpamque transfert in iram, cuius vim indomitam describit.

METR. XVI.

O matre pulchra filia pulchrior,
Quem criminosis cumque voles modum
Pones iambis; sive flamma,
Sive mari libet Hadriano.

Non Dindymene, non adytis quatit
Mentem sacerdotum incola Pythius,
Non Liber aeque, non acuta
Si geminant Corybantes aera,

Tristes ut irae; quas neque Noricus
Deterret ensis, nec mare naufragum,
Nec saevus ignis, nec tremendo
Iupiter ipse ruens tumultu.

Fertur Prometheus addere principi
Limo coactus particulam undique
Desectam, et insani leonis
Vim stomacho apposuisse nostro.

Irae Thyesten exitio gravi
Stravere; et altis urbibus ultimae
Stetere caussae, cur perirent
Funditus, imprimeretque muris

Hostile aratrum exercitus insolens.
Compesce mentem. Me quoque pectoris
Tentavit in dulci iuventa
Fervor, et in celeres iambos

Misit furentem: nunc ego mitibus
Mutare quaero tristia; dum mihi
Fias recantatis amica
Opprobriis, animumque reddas.

ODE XVII.

AD TYNDARIDEM.

Invitat eam in Lucretilem, multa ostenden moda, quae ex eo percipiet.

METR. XVI.

Velox amoenum saepe Lucretilem
Mutat Lycaeo Faunus, et igneam
Defendit aestatem capellis
Usque meis, pluviosque ventos.

Impune tutum per nemus arbutos
Quaerunt latentes et thyma deviae
Olentis uxores mariti;
Nec virides metuunt colubras,

Nec Martiales hoeduleae lupos:
Utcumque dulci, Tyndari, fistula
Valles, et Usticae cubantis
Levia personuere saxa.

Dî me tuentur: Dîs pietas mea,
Et Musa cordi est. Hic tibi copia
Manabit ad plenum benigno
Ruris honorum opulenta cornu.

Hic in reducta valle Caniculae
Vitabis aestus, et fide Teia
Dices laborantes in uno
Penelopen, vitreamque Circen.

Hic innocentis pocula Lesbii
Duces sub umbra: nec Semeleius
Cum Marte confundet Thyoneus
Proelia; nec metues protervum
Suspecta Cyrum, ne male dispari
Incontinentes iniiciat manus;
Et scindat haerentem coronam
Crinibus, immeritamque vestem.

ODE XVIII.

AD P. QUINCTILIUM VARUM.

Vinum moderate sumptum exhilarat animum, et haustum immoderate furorem concitat.

METR. II.

Nullam, Vare, sacra vite prius severis arborem
Circa mite solum Tiburis, et moenia Catili:
Siccis omnia nam dura Deus proposuit; neque
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.
Quis post vina gravem militiam, aut pauperiem crepat?
Quis non te potius, Bacche pater; teque, decens Venus?
At ne quis modici transiliat munera Liberi,
Centaurea monet cum Lapithis rixa super mero
Debellata: monet Sithoniis non levis Evius;
Quum fas, atque nefas exiguo fine libidinum
Discernunt avidi. Non ego te, candide Bassareu,
Invitum quatiam; nec variis obsita frondibus
Sub divum rapiam. Saeva tene cum Berecyntio
Cornu tympana, quae subsequitur caecus Amor sui;
Et tollens vacuum plus nimio Gloria verticem,
Arcanique Fides prodiga, perlucidior vitro.

ODE XIX.

AD GLYCERAM.

Se illius amore uri.

METR. V.

Mater saeva Cupidinum,
Thebanaeque iubet me Semeles Puer,
Et lasciva Licentia,
Finitis animum reddere amoribus.
Urit me Glycerae nitor
Splendentis Pario marmore purius:
Urit grata protervitas,
Et vultus nimium lubricus adspici.
In me tota ruens Venus
Cyprum deseruit; nec patitur Scythas,
Et versis animosum equis
Parthum dicere; nec quae nihil attine
Hic vivum mihi cespitem; hic
Verbenas, pueri, ponite, thuraque,
Bimi cum patera meri:
Mactata veniet lenior hostia.

ODE XX.

AD C. CILNIUM MAECENA

Invitat Maecenatem ad convivium mii ptuosum.

METR. XVII.

Vile potabis modicis Sabinum
Cantharis, Graeca quod ego ipse

[redacted]

Conditum levi, datus in Theatro
Quum tibi plausus,

Care Maecenas eques, ut paterni
Fluminis ripae, simul et iocosa
Redderet laudes tibi Vaticani
Montis imago.

Caecubam, et praelo domitam Caleno
Tu bibes uvam: mea nec Falernae
Temperant vites, neque Formiani
Pocula colles.

ODE XXI.

HYMNUS AD DIANAM ET APOLLINEM.

Hortatur virgines et pueros ad canendas eorum laudes.

METR. XIX.

Dianam tenerae dicite virgines;
Intonsum, pueri, dicite Cynthium,
Latonamque supremo
Dilectam penitus Iovi.

Vos laetam fluviis, et nemorum coma,
Quaecumque aut gelido prominet Algido,
Nigris aut Erymanthi
Silvis, aut viridis Cragi:

Vos Tempe totidem tollite laudibus;
Natalemque, mares, Delon Apollinis,
Insignemque pharetra,
Fraternaque humerum lyra.

Hic bellum lacrymosum, hic miseram famem,
Pestemque, a populo, et principe Caesare, in
Persas atque Britannos
Vestra motus aget prece.

ODE XXII.

AD ARISTIUM FUSCUM.

Vitae integritas ubique tuta est; idque suo exemplo probat.

METR. XVII.

Integer vitae, scelerisque purus
Non eget Mauris iaculis, neque arcu,
Nec venenatis gravida sagittis,
Fusce, pharetra:

Sive per Syrtes iter aestuosas,
Sive facturus per inhospitalem
Caucasum, vel quae loca fabulosus
Lambit Hydaspes.

Namque me silva lupus in Sabinâ,
Dum meam canto Lalagen, et ultra
Terminum curis vagor expeditis,
Fugit inermem:

Quale portentum neque militaris
Daunias latis alit aesculetis,
Nec Iubae tellus generat, leonum
Arida nutrix.

Pone me, pigris ubi nulla campis
Arbor aestiva recreatur aura;
Quod latus mundi nebulae, malusque
Iupiter urget;

Sone sub curru nimium propinqui
Solis, in terra domibus negata:
Dulce ridentem Lalagen amabo,
Dulce loquentem.

ODE XXIII.

AD CHLOEN.

Non est cur Chloe viros fugiat, quum sit iam aetate matura.

METR. XIX.

Vitas hinnuleo me similis, Chloe,
Quaerenti pavidam montibus aviis
Matrem, non sine vano
Aurarum et siluae metu.

Nam seu mobilibus veris inhorruit
Adventus foliis, seu virides rubum
Dimovere lacertae,
Et corde et genibus tremit.

Atqui non ego te tigris ut aspera,
Gaetulusve leo, frangere persequor.
Tandem desine matrem
Tempestiva sequi viro.

ODE XXIV.

AD P. VIRGILIUM MARONEM

Deflet Quinctilii mortem.

METR. XVIII.

Quis desiderio sit pudor, aut modus,
Tam cari capitis? Praecipe lugubres
Cantus, Melpomene, cui liquidam Pater
Vocem cum cithara dedit.

Ergo Quinctilium perpetuus sopor
Urget? cui pudor, et iustitiae soror
Incorrupta fides, nudaque veritas,
Quando ullum invenient parem?

Multis ille bonis flebilis occidit:
Nulli flebilior, quam tibi, Virgili.
Tu frustra pius, heu! non ita creditum
Poscis Quinctilium Deos.

Quod si Threicio blandius Orpheo
Auditam moderere arboribus fidem;
Non vanae redeat sanguis imagini,
Quam virga semel horrida,

Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi.
Durum! Sed levius fit patientia,
Quidquid corrigere est nefas.

ODE XXV.

AD LYDIAM.

nsultat ei, quod, iam vetula, merito ab amatoi spernatur.

METR. XVII.

Parcius iunctas quatiunt fenestras
Ictibus crebris iuvenes protervi;
Nec tibi somnos adimunt; amatque
Ianua limen,

Quae prius multum facilis movebat
Cardines. Audis minus, et minus iam:
Me tuo longas pereunte noctes,
Lydia, dormis?

Invicem moechos anus arrogantes
Flebis in solo levis angiportu,
Thracio bacchante magis sub inter-
lunia vento:

Quum tibi flagrans amor, et libido,
Quae solet matres furiare equorum,
Saeviet circa iecur ulcerosum;
Non sine questu,

Laeta quod pubes hedera virenti
Gaudeat, pulla magis atque myrto;
Aridas frondes hiemis sodali
Dedicet Hebro.

ODE XXVI.

AD MUSAM DE AELIO LAMIA.

Non decet Musarum cultores curis, et moeroribus esse obnoxios. Poetam suum Lamiam Musae Pimpleidi commendat.

METR. XVI.

Musis amicus, tristitiam, et metus
Tradam protervis in mare Creticum
Portare ventis: quis sub Arcto
Rex gelidae metuatur orae;
Quid Tiridatem terreat, unice
Securus. O, quae fontibus integris
Gaudes, apricos necte flores,
Necte meo Lamiae coronam,
Pimplei dulcis. Nil sine te mei
Prosunt honores. Hunc fidibus novis,
Hunc Lesbio sacrare plectro,
Teque, tuasque decet sorores.

ODE XXVII.

AD SODALES CONVIVAS.

Ne inter potandum rixentur, et poculis ipsis pugnent Barbarorum more.

METR. XVI.

Natis in usum laetitiae scyphis
Pugnare, Thracum est. Tollite barbarum
Morem, verecundumque Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.

Vino, et lucernis Medus acinaces
Immane quantum discrepat! Impium
Lenite clamorem, sodales,
Et cubito remanete presso.

Vultis severi me quoque sumere
Partem Falerni? Dicat Opuntiae
Frater Megillae, quo beatus
Vulnere, qua pereat sagitta.

Cessat voluntas? non alia bibam
Mercede. Quae te cumque domat Venus,
Non erubescendis adurit
Ignibus; ingenuoque semper

Amore peccas. Quidquid habes, age,
Depone tutis auribus. Ah miser!
Quanta laborabas Charybdi,
Digne puer meliore flamma!

Quae saga, quis te solvere Thessalis
Magus venenis, quis poterit Deus?
Vix illigatum te triformi
Pegasus expediet Chimaera.

ODE XXVIII.

NAUTA ET IMAGO ARCHYTAE TARENTINI.

Inducitur Archytas Philosophus, et Geometra, nautae cuidam, vel potius magistro navis, respondens, quod omnibus sit moriendum; petensque ab illo, ne sinat corpus suum iacere in littore insepultum.

METR. VIII.

N. Te maris, et terrae, numeroque carentis arenae
Mensorem cohibent, Archyta,

Pulveris exigui prope littus parva Matinum
Munera? nec quidquam tibi prodest
Aerias tentasse domos, animoque rotundum
Percurrisse polum, morituro?
A. Occidit et Pelopis genitor, conviva Deorum,
Tithonusque remotus in auras,
Et Iovis arcanis Minos admissus; habentque
Tartara Panthoiden, iterum Orco
Demissum; quamvis clypeo Troiana refixo
Tempora testatus, nihil ultra
Nervos atque cutem morti concesserat atrae;
Iudice te, non sordidus auctor
Naturae, verique. Sed omnes una manet nox,
Et calcanda semel via leti.
Dant alios Furiae torvo spectacula Marti:
Exitio est avidum mare nautis.
Mixta senum, ac iuvenum densentur funera; nullum
Saeva caput Proserpina fugit.
Me quoque devexi rapidus comes Orionis,
Illyricis Notus obruit undis.
At tu, nauta, vagae ne parce malignus arenae
Ossibus, et capiti inhumato
Particulam dare: sic, quodcumque minabitur Eurus
Fluctibus Hesperiis, Venusinae
Plectantur silvae, te sospite: multaque merces,
Unde potest, tibi defluat aequo
Ab Iove, Neptunoque sacri custode Tarenti.
Negligis? immeritis nocituram
Postmodo te natis fraudem committere? Fors, et
Debita iura, vicesque superbae
Te maneant ipsum: precibus non linquar inultis;
Teque piacula nulla resolvent.
Quamquam festinas, non est mora longa; licebit
Iniecto ter pulvere curras.

ODE XXIX.

AD ICCIUM.

Mirum est, et monstri simile, Iccium Philosophum, studio intermisso, ad militiam transisse divitiarum cupiditate.

METR. XVI.

Icci, beatis nunc Arabum invides
Gazis; et acrem militiam paras
Non ante devictis Sabaeae
Regibus; horribilique Medo

Nectis catenas. Quae tibi virginum,
Sponso necato, barbara serviet?
Puer quis ex aula capillis
Ad cyathum statuetur unctis,

Doctus sagittas tendere Sericas
Arcu paterno? Quis neget arduis
Pronos relabi posse rivos
Montibus, et Tiberim reverti;

Quum tu coemptos undique nobiles
Libros Panaeti, Socraticam et domum
Mutare loricis Hiberis,
Pollicitus meliora, tendis?

ODE XXX.

AD VENEREM.

Rogat Venerem, ut in aedem Glycerae, sibi dedicatam, veniat.

METR. XVII.

O Venus, regina Cnidi, Paphique,
Sperne dilectam Cypron, et vocantis
Thure te multo Glycerae decoram
Transfer in aedem.

Fervidus tecum Puer, et solutis
Gratiae zonis, properentque Nymphae,
Et parum comis sine te Iuventas,
Mercuriusque.

ODE XXXI.

AD APOLLINEM.

Non divitias petit ab Apolline, sed ut sibi sit mens sana in corpore sano.

METR. XVI.

Quid dedicatum poscit Apollinem
Vates? quid orat, de patera novum
Fundens liquorem? Non opimae
Sardiniae segetes feraces;

Non aestuosae grata Calabriae
Armenta; non aurum, aut ebur Indicum;
Non rura, quae Liris quieta
Mordet aqua, taciturnus amnis.

Premant Calena falce, quibus dedit
Fortuna, vitem; dives ut aureis
Mercator exsiccet culullis
Vina Syra reparata merce,

Dis carus ipsis; quippe ter, et quater
Anno revisens aequor Atlanticum
Impune. Me pascunt olivae,
Me cichorea, levesque malvae.

Frui paratis, et valido mihi,
Latoe, dones; at, precor, integra
Cum mente, nec turpem senectam
Degere, nec cithara carentem.

ODE XXXII.

AD LYRAM.

Alloquitur lyram, eamque poscit, ut sibi adsit, et secum canere non desinat.

METR. XVII.

Poscimur. Si quid vacui sub umbra
Lusimus tecum, quod et hunc in annum
Vivat, et plures; age, dic latinum,
Barbite, carmen,

Lesbio primum modulate civi;
Qui, ferox bello, tamen inter arma,
Sive iactatam religarat udo
Littore navim,

Liberum, et Musas, Veneremque, et illi
Semper haerentem Puerum canebat;
Et Lycum, nigris oculis, nigroque
Crine decorum.

O decus Phoebi, et dapibus supremi
Grata testudo Iovis, o laborum
Dulce lenimen, mihi cumque salve
Rite vocanti.

ODE XXXIII.

AD ALBIUM TIBULLUM.

Ne plus aequo doleat, sibi rivalem a Glycera indigne anteponi.

METR. XVIII.

Albi, ne doleas plus nimio, memor
Immitis Glycerae; neu miserabiles
Decantes elegos, cur tibi iunior
Laesa praeniteat fide.

Insignem tenui fronte Lycorida
Cyri torret amor; Cyrus in asperam
Declinat Pholoen; sed prius Appulis
Iungentur capreae lupis,

Quam turpi Pholoe peccet adultero.
Sic visum Veneri; cui placet impares
Formas, atque animos sub iuga ahenea
Saevo mittere cum Ioco.

Ipsum me, melior quum peteret Venus,
Grata detinuit compede Myrtale
Libertina, fretis acrior Hadriae
Curvantis Calabros sinus.

ODE XXXIV.

AD SE IPSUM.

Poenitere se, quod Epicureos sequutus, parum studiose Deos coluerit.

METR. XVI.

Parcus Deorum cultor, et infrequens,
Insanientis dum sapientiae
Consultus erro; nunc retrorsum
Vela dare, atque iterare cursus

Cogor relictos: namque Diespiter,
Igni corusco nubila dividens
Plerumque, per purum tonantes
Egit equos, volucremque currum;

Quo bruta tellus, et vaga flumina,
Quo Styx, et invisi horrida Taenari
Sedes Atlanteusque finis
Concutitur. Valet ima summis

Mutare, et insignem attenuat Deus,
Obscura promens: hinc apicem rapax
Fortuna cum stridore acuto
Sustulit; hic posuisse gaudet.

ODE XXXV.

AD FORTUNAM ANTIATEM.

Obsecrat eam, ut Caesarem Augustum conserve in Britannos iturum.

METR. XVI.

O Diva, gratum quae regis Antium,
Praesens vel imo tollere de gradu
Mortale corpus, vel superbos
Vertere funeribus triumphos:
Te pauper ambit sollicita prece
Ruris colonus; te dominam aequoris,
Quicumque Bithyna lacessit
Carpathium pelagus carina.

Te Dacus asper, te profugi Scythae,
Urbesque, gentesque, et Latium ferox,
Regumque matres barbarorum, et
Purpurei metuunt tyranni;

Iniurioso ne pede proruas
Stantem columnam; neu populus frequens
Ad arma cessantes, ad arma
Concitet, imperiumque frangat.

Te semper anteit saeva Necessitas,
Clavos trabales, et cuneos manu
Gestans ahena; nec severus
Uncus abest, liquidumque plumbum.

Te Spes, et albo rara Fides colit
Velata panno; nec comitem abnegat,
Utcumque mutata potentes
Veste domos inimica linquis.

At vulgus infidum, et meretrix retro
Periura cedit: diffugiunt cadis

Cum faece siccatis amici,
Ferre iugum pariter dolosi.

Serves iturum Caesarem in ultimos
Orbis Britannos; et iuvenum recens
Examen, Eois timendum
Partibus, Oceanoque rubro.

Heu, heu! cicatricum, et sceleris pudet,
Fratrumque. Quid nos dura refugimus
Aetas? quid intactum nefasti
Liquimus? unde manum iuventus

Metu Deorum continuit? quibus
Pepercit aris? O utinam nova
Incude defingas retusum in
Massagetas, Arabasque ferrum!

ODE XXXVI.

IN HONOREM PLOTII NUMIDAE.

Ob eius ex Hispania reditum gaudio exsultat.

METR. V.

Et thure, et fidibus iuvat
Placare, et vituli sanguine debito
Custodes Numidae Deos;
Qui nunc Hesperia sospes ab ultima,
Caris multa sodalibus,
Nulli plura tamen dividit oscula,
Quam dulci Lamiae; memor
Actae non alio rege puertiae,
Mutataeque simul togae.
Cressa ne careat pulchra dies nota:
Neu promptae modus amphorae,
Neu morem in Salium sit requies pedum:

Neu multi Damalis meri
Bassum Threicia vincat amystide:
Neu desint epulis rosae,
Neu vivax apium, neu breve lilium:
Omnes in Damalin putres
Deponent oculos; nec Damalis novo
Divelletur adultero,
Lascivis hederis ambitiosior.

ODE XXXVII.

AD SODALES.

Illos hortatur ad indulgendum genio ob victoi Actiacam.

METR. XVI.

Nunc est bibendum, nunc pede libero
Pulsanda tellus: nunc Saliaribus
Ornare pulvinar Deorum
Tempus erat dapibus, sodales.
Antehac nefas, depromere Caecubum
Cellis avitis; dum Capitolio
Regina dementes ruinas,
Funus et imperio parabat
Contaminato cum grege turpium
Morbo virorum; quidlibet impotens
Sperare, fortunaque dulci
Ebria. Sed minuit furorem
Vix una sospes navis ab ignibus;
Mentemque lymphatam Mareotico
Redegit in veros timores
Caesar, ab Italia volantem

Remis adurgens, (accipiter velut
Molles columbas, aut leporem citus
Venator in campis nivalis
Haemoniae) daret ut catenis

Fatale monstrum: quae generosius
Perire quaerens, nec muliebriter
Expavit ensem, nec latentes
Classe cita reparavit oras;

Ausa et iacentem visere regiam
Vultu sereno, fortis et asperas
Tractare serpentes, ut atrum
Corpore combiberet venenum;

Deliberata morte ferocior:
Saevis Liburnis scilicet invidens,
Privata deduci superbo
Non humilis mulier triumpho.

ODE XXXVIII.

AD PUERUM MINISTRUM.

Vult famulum suum nihil aliud adhibere ad externum convivii apparatum, quam myrtum.

METR. XVII.

Persicos odi, puer, apparatus;
Displicent nexae philyra coronae;
Mitte sectari, rosa quo locorum
Sera moretur.

Simplici myrto nihil adlabores
Sedulus, curo: neque te ministrum
Dedecet myrtus, neque me sub arta
Vite bibentem.

Q. HORATII FLACCI
C A R M I N U
LIBER SECUNDUS.

ODE I.
AD C. ASINIUM POLLIONEM

Pollionem monet, ut tragoediarum scriptu tantisper intermittat, dum Respublica sit con sita. Deinde commendat illius scripta.

METR. XVI.

Motum ex Metello consule civicum,
Bellique caussas, et vitia, et modos,
Ludumque Fortunae, gravesque
Principum amicitias, et arma
Nondum expiatis uncta cruoribus,
Periculosae plenum opus aleae,
Tractas; et incedis per ignes
Suppositos cineri doloso.

Paullum severae Musa tragoediae
Desit theatris; mox, ubi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,

Insigne maestis praesidium reis,
Et consulenti, Pollio, curiae:
Cui laurus aeternos honores
Dalmatico peperit triumpho.

Iam nunc minaci murmure cornuum
Perstringis aures: iam litui strepunt:
Iam fulgor armorum fugaces
Terret equos, equitumque vultus.

Audire magnos iam videor duces
Non indecoro pulvere sordidos,
Et cuncta terrarum subacta,
Praeter atrocem animum Catonis.

Iuno, et Deorum quisquis amicior
Afris, inulta cesserat impotens
Tellure; victorum nepotes
Rettulit inferias Iugurthae.

Quis non Latino sanguine pinguior
Campus sepulcris impia proelia
Testatur, auditumque Medis
Hesperiae sonitum ruinae?

Qui gurges, aut quae flumina lugubris
Ignara belli? quod mare Dauniae
Non decoloravere caedes?
Quae caret ora cruore nostro?

Sed ne, relictis, Musa procax, iocis,
Ceae retractes munera neniae:
Mecum Dionaeo sub antro
Quaere modos leviore plectro.

ODE II.

AD C. SALLUSTIUM CRISPU[M]

Proculeium laudat ob liberalitatem in fra[tres]
Contemptus pecuniae regem efficit, et beatu[m]

METR. XVII.

Nullus argento color est, avaris
Abdito terris, inimice lamnae
Crispe Sallusti, nisi temperato
Splendeat usu.
Vivet extento Proculeius aevo,
Notus in fratres animi paterni:
Illum aget penna metuente solvi
Fama superstes.
Latius regnes avidum domando
Spiritum, quam si Libyam remotis
Gadibus iungas, et uterque Poenus
Serviat uni.
Crescit indulgens sibi dirus hydrops;
Nec sitim pellit, nisi caussa morbi
Fugerit venis, et aquosus albo
Corpore languor.
Redditum Cyri solio Phraaten,
Dissidens plebi, numero beatûm
Eximit Virtus; populumque falsis
Dedocet uti
Vocibus; regnum, et diadema tutum
Deferens uni, propriamque laurum,
Quisquis ingentes oculo irretorto
Spectat acervos.

ODE III.

AD Q. DELLIUM.

Moderate ferenda utraque est fortuna, quum omnibus impendeat aequa moriendi conditio.

METR. XVI.

Aequam memento rebus in arduis
Servare mentem, non secus in bonis
Ab insolenti temperatam
Laetitia, moriture Delli;

Seu maestus omni tempore vixeris,
Seu te in remoto gramine per dies
Festos reclinatum bearis
Interiore nota Falerni;

Quo pinus ingens, albaque populus
Umbram hospitalem consociare amant
Ramis, et obliquo laborat
Lympha fugax trepidare rivo:

Huc vina, et unguenta, et nimium breves
Flores amoenae ferre iube rosae:
Dum res, et aetas, et sororum
Fila trium patiuntur atra.

Cedes coëmptis saltibus, et domu,
Villaque, flavus quam Tiberis lavit;
Cedes; et exstructis in altum
Divitiis potietur heres.

Divesne, prisco natus ab Inacho,
Nil interest, an pauper, et infima
De gente sub divo moreris,
Victima nil miserantis Orci.

Omnes eodem cogimur: omnium
Versatur urna, serius, ocius
Sors exitura, et nos in aeternum
Exsilium impositura cymbae.

ODE IV.

AD XANTHIAM PHOCEUM.

Non est, cur Xanthias erubescat, quod Phyl ancillam amet, quum multis magnis viris idem venerit.

METR. XVII.

Ne sit ancillae tibi amor pudori,
Xanthia Phoceu! Prius insolentem
Serva Briseis niveo colore
Movit Achillem.

Movit Aiacem Telamone natum
Forma captivae dominum Tecmessae:
Arsit Atrides medio in triumpho
Virgine rapta;

Barbarae postquam cecidere turmae
Thessalo victore, et ademptus Hector
Tradidit fessis leviora tolli
Pergama Graiis.

Nescias, an te generum beati
Phyllidis flavae decorent parentes:
Regium certe genus, et Penates
Maeret iniquos.

Crede, non illam tibi de scelesta
Plebe dilectam; neque sic fidelem,
Sic lucro aversam potuisse nasci
Matre pudenda.

Brachia, et vultum, teretesque suras
Integer laudo: fuge suspicari,
Cuius octavum trepidavit aetas
Claudere lustrum.

ODE V.

Pulcherrima Lalage est virgo viro immatura; ergo ab eius cupiditate est mens revocanda.

METR. XVI.

Nondum subacta ferre iugum valet
Cervice, nondum munia comparis
Aequare, nec tauri ruentis
In Venerem tolerare pondus.

Circa virentes est animus tuae
Campos iuvencae, nunc fluviis gravem
Solantis aestum, nunc in udo
Ludere cum vitulis salicto

Praegestientis. Tolle cupidinem
Immitis uvae; iam tibi lividos
Distinguet autumnus racemos
Purpureo varius colore.

Iam te sequetur; currit enim ferox
Aetas, et illi, quos tibi dempserit,
Apponet annos: iam proterva
Fronte petet Lalage maritum;

Dilecta, quantum non Pholoe fugax,
Non Chloris, albo sic humero nitens,
Ut pura nocturno renidet
Luna mari, Cnidiusque Gyges;

Quem si puellarum insereres choro,
Mire sagaces falleret hospites
Discrimen obscurum, solutis
Crinibus ambiguoque vultu.

ODE VI.

AD SEPTIMIUM.

Optat habere suae senectutis sedem Tibur, ventum, quorum laudat amoenitatem.

METR. XVII.

Septimi, Gades aditure mecum, et
Cantabrum indoctum iuga ferre nostra,
Barbaras Syrtes, ubi Maura semper
Aestuat unda;
Tibur, Argeo positum colono,
Sit meae sedes utinam senectae;
Sit modus lasso maris, et viarum,
Militiaeque.
Unde si Parcae prohibent iniquae,
Dulce pellitis ovibus Galaesi
Flumen, et regnata petam Laconi
Rura Phalanto.
Ille terrarum mihi praeter omnes
Angulus ridet: ubi non Hymetto
Mella decedunt, viridique certat
Bacca Venafro:
Ver ubi longum, tepidasque praebet
Iupiter brumas, et amicus Aulon,
Fertilis Baccho, minimum Falernis
Invidet uvis.

Ille te mecum locus, et beatae
Postulant arces; ibi tu calentem
Debita sparges lacryma favillam
Vatis amici.

ODE VII.

AD POMPEIUM GROSPHUM.

Ei reditum gratulatur in patriam.

METR. XVI.

O saepe mecum tempus in ultimum
Deducte, Bruto militiae duce,
Quis te redonavit Quiritem
Dis patriis, Italoque Caelo,

Pompei, meorum prime sodalium?
Cum quo morantem saepe diem mero
Fregi, coronatus nitentes
Malobathro Syrio capillos.

Tecum Philippos, et celerem fugam
Sensi, relicta non bene parmula;
Quum fracta virtus, et minaces
Turpe solum tetigere mento.

Sed me per hostes Mercurius celer
Denso paventem sustulit aëre:
Te rursus in bellum resorbens
Unda fretis tulit aestuosis.

Ergo obligatam redde Iovi dapem;
Longaque fessum militia latus
Depone sub lauru mea; nec
Parce cadis tibi destinatis.

Oblivioso levia Massico
Ciboria exple: funde capacibus
Unguenta de conchis. Quis udo
Deproperare apio coronas,
Curatve myrto? Quem Venus arbitrum
Dicet bibendi? Non ego sanius
Bacchabor Edonis: recepto
Dulce mihi furere est amico.

ODE VIII.

AD BARINEN.

Non est, cur ei iuranti credatur, quum ex periu[illegible] pulchrior exoriatur.

METR. XVII.

Ulla si iuris tibi peierati
Poena, Barine, nocuisset umquam;
Dente si nigro fieres, vel uno
Turpior ungui;
Crederem: sed tu simul obligasti
Perfidum votis caput, enitescis
Pulchrior multo, iuvenumque prodis
Publica cura.
Expedit, matris cineres opertos
Fallere, et toto taciturna noctis
Signa cum Caelo, gelidaque Divos
Morte carentes.
Ridet hoc, inquam, Venus ipsa; rident
Simplices Nymphae, ferus et Cupido,
Semper ardentes acuens sagittas
Cote cruenta.

Adde, quod pubes tibi crescit omnis;
Servitus crescit nova; nec priores
Impiae tectum dominae relinquunt,
Saepe minati.

Te suis matres metuunt iuvencis,
Te senes parci, miseraeque nuper
Virgines nuptae, tua ne retardet
Aura maritos.

ODE IX.

AD VALGIUM.

Ut tandem aliquando mortem pueri sui Mystis deflere desinat.

METR. XVI.

Non semper imbres nubibus hispidos
Manant in agros; aut mare Caspium
Versant inaequales procellae
Usque; nec Armeniis in oris,

Amice Valgi, stat glacies iners
Menses per omnes; aut Aquilonibus
Querceta Gargani laborant,
Et foliis viduantur orni.

Tu semper urges flebilibus modis
Mysten ademptum; nec tibi Vespero
Surgente decedunt amores,
Nec rapidum fugiente Solem.

At non ter aevo functus amabilem
Ploravit omnes Antilochum senex
Annos; nec impubem parentes
Troilon, aut Phrygiae sorores,

Flevere semper. Desine mollium
Tandem querelarum: et potius nova
Cantemus Augusti tropaea
Caesaris; et rigidum Niphaten,

Medumque flumen gentibus additum
Victis, minores volvere vertices;
Intraque praescriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

ODE X.

AD LICINIUM MURENAM.

Mediocritas in utraque fortuna est feren

METR. XVII.

Rectius vives, Licini, neque altum
Semper urgendo; neque, dum procellas
Cautus horrescis, nimium premendo
Littus iniquum.

Auream quisquis mediocritatem
Diligit, tutus caret obsoleti
Sordibus tecti, caret invidenda
Sobrius aula.

Saevius ventis agitatur ingens
Pinus; excelsae graviore casu
Decidunt turres; feriuntque summos
Fulmina montes.

Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem bene praeparatum
Pectus. Informes hiemes reducit
Iupiter; idem

Ammovet. Non, si male nunc, et olim
Sic erit: quondam cithara tacentem
Suscitat Musam, neque semper arcum
Tendit Apollo.

Rebus angustis animosus, atque
Fortis appare: sapienter idem
Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.

ODE XI.

AD QUINCTIUM HIRPINUM.

Omissis curis vivendum est hilariter.

METR. XVI.

Quid bellicosus Cantaber, et Scythes,
Hirpine Quincti, cogitet, Hadria
Divisus obiecto, remittas
Quaerere; nec trepides in usum

Poscentis aevi pauca. Fugit retro
Levis Iuventas, et decor; arida
Pellente lascivos amores
Canitie, facilemque somnum.

Non semper idem floribus est honor
Vernis; neque uno Luna rubens nitet
Vultu: quid aeternis minorem
Consiliis animum fatigas?

Cur non sub alta vel platano vel hac
Pinu iacentes sic temere, et rosa
Canos odorati capillos,
Dum licet, Assyriaque nardo,

Maturet; in comp—,
More, comas religata nodum.

ODE XII.

AD C. CILNIUM MAECENATE

Res graves et tragicae carmini lyrico non c... niunt. Horatius praeter Licymniae forma... res amatorias, nihil canet.

METR. XVIII.

Nolis longa ferae bella Numantiae,
Nec dirum Hannibalem, nec Siculum ma...
Poeno purpureum sanguine, mollibus
Aptari citharae modis;
Nec saevos Lapithas, et nimium mero
Hylaeum; domitosve Herculea manu
Telluris iuvenes, unde periculum
Fulgens contremuit domus
Saturni veteris: tuque pedestribus

m nec ferre pedem dedecuit choris,
certare ioco, nec dare brachia
Ludentem nitidis virginibus, sacro
Dianae celebris die.

Num tu, quae tenuit dives Achaemenes,
Aut pinguis Phrygiae Mygdonias opes
Permutare velis crine Licymniae,
Plenas aut Arabum domos;

Dum flagrantia detorquet ad oscula
Cervicem, aut facili saevitia negat,
Quae poscente magis gaudeat eripi;
Interdum rapere occupet?

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

ODE XIII.

IN ARBOREM, CUIUS CASU REPENTINO PAENE OPPRESSUS FUERAT.

METR. XVI.

Ille et nefasto te posuit die,
Quicumque primum, et sacrilega manu
Produxit, arbos, in nepotum
Perniciem, opprobriumque pagi.

Illum et parentis crediderim sui
Fregisse cervicem, et penetralia
Sparsisse nocturno cruore
Hospitis: ille venena Colcha,

Et quidquid usquam concipitur nefas,
Tractavit, agro qui statuit meo
Te triste lignum, te caducum
In domini caput immerentis.

Quid quisque vitet, numquam homini satis
Cautum est in horas. Navita Bosporum
Poenus perhorrescit; neque ultra
Caeca timet aliunde fata:

Miles sagittas, et celerem fugam
Parthi; catenas Parthus, et Italum
Robur: sed improvisa leti
Vis rapuit, rapietque gentes.

Quam paene furvae regna Proserpinae,
Et iudicantem vidimus Aeacum,
Sedesque discretas piorum, et
Aeoliis fidibus querentem

Sappho puellis de popularibus;
Et te sonantem plenius aureo,
Alcaee, plectro dura navis,
Dura fugae mala, dura belli.

Utrumque sacro digna silentio
Mirantur umbrae dicere; sed magis
Pugnas, et exactos tyrannos
Densum humeris bibit aure vulgus.

Quid mirum ubi illis carminibus stupens
Demittit atras bellua centiceps
Aures, et intorti capillis
Eumenidum recreantur angues?

Quin et Prometheus, et Pelopis parens
Dulci laborum decipitur sono;
Nec curat Orion leones
Aut timidos agitare lyncas.

ODE XIV.

AD POSTUMUM.

Vita brevis, et mori necesse est.

METR. XVI.

Heu, heu! fugaces, Postume, Postume,
Labuntur anni; nec pietas moram
Rugis, et instanti senectae
Afferet, indomitaeque morti.

Non, si trecenis, quotquot eunt dies,
Amice, places illacrymabilem
Plutona tauris; qui ter amplum
Geryonen, Tityonque tristi

Compescit unda, scilicet omnibus,
Quicumque terrae munere vescimur,
Enaviganda; sive reges,
Sive inopes erimus coloni.

Frustra cruento Marte carebimus,
Fractisque rauci fluctibus Hadriae;
Frustra per autumnos nocentem
Corporibus metuemus Austrum.

Visendus ater flumine languido
Cocytus errans, et Danai genus
Infame, damnatusque longi
Sisyphus Aeolides laboris.

Linquenda tellus, et domus, et placens
Uxor; neque harum, quas colis, arborum
Te, praeter invisas cupressos,
Ulla brevem dominum sequetur.

Absumet heres Caecuba dignior
Servata centum clavibus; et mero
Tinget pavimentum, superbis
Pontificum potiore cenis.

ODE XV.

IN SUI SECULI LUXUM.

METR. XVI.

Iam pauca aratro iugera regiae
Moles relinquent: undique latius
Extenta visentur Lucrino
Stagna lacu; platanusque caelebs
Evincet ulmos. Tum violaria, et
Myrtus, et omnis copia narium,
Spargent olivetis odorem,
Fertilibus domino priori:

Tum spissa ramis laurea fervidos
Excludet ictus. Non ita Romuli
Praescriptum, et intonsi Catonis
Auspiciis, veterumque norma.

Privatus illis census erat brevis,
Commune magnum: nulla decempedis
Metata privatis opacam
Porticus excipiebat Arcton:

Nec fortuitum spernere cespitem
Leges sinebant; oppida publico
Sumptu iubentes, et Deorum
Templa novo decorare saxo.

ODE XVI.

AD POMPEIUM GROSPHUM.

Omnes expetunt animi tranquillitatem, quae neque divitiis, neque honoribus potest adquiri; sed cupiditates tantum coercendo.

METR. XVII.

Otium Divos rogat in patenti
Prensus Aegaeo, simul atra nubes
Condidit Lunam, neque certa fulgent
Sidera nautis:

Otium bello furiosa Thrace,
Otium Medi pharetra decori,
Grosphe, non gemmis, neque purpura venale, nec auro.

Non enim gazae, neque consularis
Summovet lictor miseros tumultus
Mentis, et Curas laqueata circum
Tecta volantes.

Vivitur parvo bene, cui paternum
Splendet in mensa tenui salinum;
Nec leves somnos timor, aut cupido
Sordidus aufert.

Quid brevi fortes iaculamur aevo
Multa? quid terras alio calentes
Sole mutamus? patriae quis exsul
Se quoque fugit?

Scandit aeratas vitiosa naves
Cura; nec turmas equitum relinquit,
Ocior cervis, et agente nimbos
Ocior Euro.

Laetus in praesens animus, quod ultra es
Oderit curare, et amara lento
Temperet risu. Nihil est ab omni
Parte beatum.

Abstulit clarum cita mors Achillem;
Longa Tithonum minuit senectus:
Et mihi forsan, tibi quod negarit,
Porriget hora.

Te greges centum, Siculaeque circum
Mugiunt vaccae; tibi tollit hinnitum
Apta quadrigis equa; te bis Afro
Murice tinctae

Vestiunt lanae: mihi parva rura, et
Spiritum Graiae tenuem Camenae
Parca non mendax dedit, et malignum
Spernere vulgus.

ODE XVII.

AD C. CILNIUM MAECENAT. AEGROTUM.

METR. XVI.

Cur me querelis exanimas tuis?
Nec Dis amicum est, nec mihi, te prius
Obire, Maecenas, mearum
Grande decus, columenque rerum.
Ah! te meae si partem animae rapit
Maturior vis, quid moror altera,
Nec carus aeque, nec superstes
Integer? Ille dies utramque
Ducet ruinam. Non ego perfidum
Dixi sacramentum: ibimus, ibimus,

Utcumque praecedes, supremum
Carpere iter comites parati.

Me nec Chimaerae spiritus igneae;
Nec, si resurgat, centimanus Gyges,
Divellet umquam: sic potenti
Iustitiae, placitumque Parcis.

Seu Libra, seu me Scorpius adspicit
Formidolosus, pars violentior
Natalis horae, seu tyrannus
Hesperiae Capricornus undae;

Utrumque nostrum incredibili modo
Consentit astrum. Te Iovis impio
Tutela Saturno refulgens
Eripuit, volucrisque Fati

Tardavit alas; quum populus frequens
Laetum theatris ter crepuit sonum:
Me truncus illapsus cerebro
Sustulerat, nisi Faunus ictum

Dextra levasset, Mercurialium
Custos virorum. Reddere victimas,
Aedemque votivam memento:
Nos humilem feriemus agnam.

ODE XVIII.

Re tenui se contentum dicit, ubi alii magnificentiis, et divitiis student, quasi perpetuo victuri.

METR. XI.

Non ebur, neque aureum
Mea renidet in domu lacunar:
Non trabes Hymettiae
Premunt columnas ultima recisas

Africa; neque Attali
Ignotus heres regiam occupavi;
Nec Laconicas mihi
Trahunt honestae purpuras clientae.
At fides, et ingeni
Benigna vena est; pauperemque dives
Me petit: nihil supra
Deos lacesso, nec potentem amicum
Largiora flagito,
Satis beatus unicis Sabinis.
Truditur dies die,
Novaeque pergunt interire Lunae:
Tu secanda marmora
Locas sub ipsum funus; et, sepulcri
Immemor, struis domos;
Marisque Baiis obstrepentis urges
Summovere littora,
Parum locuples continente ripa.
Quid, quod usque proximos
Revellis agri terminos, et ultra
Limites clientium
Salis avarus? Pellitur paternos
In sinu ferens Deos
Et uxor, et vir, sordidosque natos.
Nulla certior tamen,
Rapacis Orci fine, destinata
Aula divitem manet
Herum. Quid ultra tendis? aequa tellus
Pauperi recluditur,
Regumque pueris: nec satelles Orci
Callidum Promethea
Revexit, auro captus. Hic superbum
Tantalum, atque Tantali
Genus coercet; hic levare functum
Pauperem laboribus
Vocatus, atque non vocatus, audit.

ODE XIX.

HYMNUS AD BACCHUM.

Bacchi laudes, eius numine plenus, canit Poeta.

METR. XVI.

Bacchum in remotis carmina rupibus
Vidi docentem, (credite, posteri,)
Nymphasque discentes; et aures
Capripedum Satyrorum acutas.

Evoe! recenti mens trepidat metu,
Plenoque Bacchi pectore turbidum
Laetatur. Evoe! parce, Liber!
Parce, gravi metuende thyrso!

Fas pervicaces est mihi Thyiadas,
Vinique fontem, lactis et uberes
Cantare rivos, atque truncis
Lapsa cavis iterare mella:

Fas et beatae coniugis additum
Stellis honorem, tectaque Penthei
Disiecta non leni ruina,
Thracis et exitium Lycurgi.

Tu flectis amnes, tu mare barbarum:
Tu separatis uvidus in iugis
Nodo coerces viperino
Bistonidum sine fraude crines.

Tu, quum Parentis regna per arduum
Cohors Gigantum scanderet impia,
Rhoetum retorsisti leonis
Unguibus, horribilique mala;

Quamquam choreis aptior, et iocis,
Ludoque dictus, non sat idoneus
Pugnae ferebaris; sed idem
Pacis eras, mediusque belli.

Te vidit insons Cerberus aureo
Cornu decorum, leniter atterens
Caudam; et recedentis trilingui
Ore pedes, tetigitque crura.

ODE XX.

AD C. CILNIUM MAECENATEM.

Horatius in cygnum versus, per universum pervolabit orbem; unde sibi promittit suae poeseos immortalitatem.

METR. XVI.

Non usitata, non tenui ferar
Penna, biformis per liquidum aethera
Vates; neque in terris morabor
Longius; invidiaque maior
Urbes relinquam. Non ego, pauperum
Sanguis parentum, non ego, quem vocas,
Dilecte Maecenas, obibo;
Nec Stygia cohibebor unda.

Iam, iam residunt cruribus asperae
Pelles; et album mutor in alitem
Superna; nascunturque leves
Per digitos, humerosque plumae.

Iam Daedaleo ocior Icaro
Visam gementis littora Bospori,
Syrtesque Gaetulas, canorus
Ales, Hyperboreosque campos.

Colchus, et, qui dissimulat metum
Marsae cohortis, Dacus, et ultimi
Noscent Geloni: me peritus
Discet Hiber, Rhodanique potor.

Absint inani funere neniae,
Luctusque turpes, et querimoniae:
Compesce clamorem, ac sepulcri
Mitte supervacuos honores.

Q. HORATII FLACCI
C A R M I N U M
LIBER TERTIUS.

O D E I.

Vita beata non opibus, aut honoribus, sed animi tranquillitate efficitur.

METR. XVI.

Odi profanum vulgus, et arceo:
Favete linguis: carmina non prius
Audita Musarum sacerdos
Virginibus, puerisque canto.
Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Iovis,
Clari Giganteo triumpho,
Cuncta supercilio moventis.
Est, ut viro vir latius ordinet
Arbusta sulcis; hic generosior
Descendat in campum petitor;
Moribus hic, meliorque fama
Contendat; illi turba clientium
Sit maior: aequa lege Necessitas
Sortitur insignes, et imos;
Omne capax movet urna nomen.

trictus ensis cui super impia
rvice pendet, non Siculae dapes
Dulcem elaborabunt saporem;
Non avium, citharaeque cantus
Somnum reducent. Somnus agrestium
Lenis virorum non humiles domos
Fastidit, umbrosamque ripam,
Non Zephyris agitata Tempe.
Desiderantem quod satis est, neque
Tumultuosum sollicitat mare,
Nec saevus Arcturi cadentis
Impetus, aut orientis Hoedi:
Non verberatae grandine vineae,
Fundusque mendax; arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sidera, nunc hiemes iniquas.
Contracta pisces aequora sentiunt,
Iactis in altum molibus: huc frequens
Caementa demittit redemptor
Cum famulis, dominusque terrae
Fastidiosus: sed Timor, et Minae
candunt eodem, quo dominus; neque
Decedit aerata triremi, et
Post equitem sedet atra Cura.
uod si dolentem nec Phrygius lapis,
c purpurarum sidere clarior
Delinit usus, nec Falerna
Vitis, Achaemeniumque costum;
invidendis postibus, et novo
lime ritu moliar atrium?
ur valle permutem Sabina
Divitias operosiores?

ODE II.

Pueri a teneris annis ad bellicam fortitudinem, virtutem, et pietatem erga Deos formandi sunt

METR. XVI.

Angustam amice pauperiem pati
Robustus acri militia puer
Condiscat, et Parthos feroces
Vexet eques metuendus hasta;

Vitamque sub divo, et trepidis agat
In rebus. Illum ex moenibus hosticis
Matrona bellantis tyranni
Prospiciens, et adulta virgo,

Suspiret: heu, heu! ne rudis agminum
Sponsus lacessat regius asperum
Tactu leonem, quem cruenta
Per medias rapit ira caedes.

Dulce, et decorum est pro patria mori.
Mors et fugacem persequitur virum;
Nec parcit imbellis iuventae
Poplitibus, timidoque tergo.

Virtus, repulsae nescia sordidae,
Intaminatis fulget honoribus;
Nec sumit, aut ponit secures
Arbitrio popularis aurae.

Virtus, recludens immeritis mori
Caelum, negata tentat iter via;
Coetusque vulgares, et udam
Spernit humum fugiente penna.

Est et fideli tuta silentio
Merces: vetabo, qui Cereris sacrum

Vulgarit arcanae, sub isdem
Sit trabibus, fragilemve mecum
Solvat phaselum. Saepe Diespiter
Neglectus incesto addidit integrum:
Raro antecedentem scelestum
Deseruit pede Poena claudo.

ODE III.

AD CAESAREM AUGUSTUM.

Constantia viam aperit ad astra. Romanae magnitudini Iuno favet, Troiae cineribus iniqua.

METR. XVI.

Iustum, ac tenacem propositi virum
Non civium ardor prava iubentium,
Non vultus instantis tyranni
Mente quatit solida, neque Auster,

Dux inquieti turbidus Hadriae,
Nec fulminantis magna manus Iovis:
Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinae.

Hac arte Pollux, et vagus Hercules
Enisus, arces attigit igneas:
Quos inter Augustus recumbens
Purpureo bibet ore nectar.

Hac te merentem, Bacche pater, tuae
Vexere tigres, indocili iugum
Collo trahentes. Hac Quirinus
Martis equis Acheronta fugit;

Gratum eloquuta consiliantibus
Iunone Divis: Ilion, Ilion
Fatalis, incestusque iudex,
Et mulier peregrina vertit

In pulverem, ex quo destituit Deos
Mercede pacta Laomedon, mihi,
Castaeque damnatum Minervae
Cum populo, et duce fraudulento.

Iam nec Lacaenae splendet adulterae
Famosus hospes; nec Priami domus
Periura pugnaces Achivos
Hectoreis opibus refringit;

Nostrisque ductum seditionibus
Bellum resedit. Protinus et graves
Iras, et invisum nepotem,
Troia quem peperit sacerdos,

Marti redonabo: illum ego lucidas
Inire sedes, ducere nectaris
Succos, et adscribi quietis
Ordinibus patiar Deorum;

Dum longus inter saeviat Ilion,
Romamque pontus; qualibet exsules
In parte regnanto beati:
Dum Priami, Paridisque busto

Insultet armentum, et catulos ferae
Celent inultae; stet Capitolium
Fulgens, triumphatisque possit
Roma ferox dare iura Medis.

Horrenda late nomen in ultimas
Extendat oras; qua medius liquor
Secernit Europen ab Afro,
Qua tumidus rigat arva Nilus:

Aurum irrepertum, et sic melius situm,
Quum terra celat, spernere fortior,
Quam cogere humanos in usus;
Omne sacrum rapiente dextra.

Quicumque mundo terminus obstitit,
Hunc tangat armis; visere gestiens,
Qua parte debacchentur ignes,
Qua nebulae, pluviique rores.

Sed bellicosis fata Quiritibus
Hac lege dico: ne nimium pii,
Rebusque fidentes, avitae
Tecta velint reparare Troiae.

Troiae renascens alite lugubri
Fortuna, tristi clade iterabitur;
Ducente victrices catervas
Coniuge me Iovis, et sorore.

Ter si resurgat murus aheneus
Auctore Phoebo; ter pereat meis
Excisus Argivis; ter uxor
Capta virum, puerosque ploret.

Non haec iocosae conveniunt lyrae:
Quo, Musa, tendis? desine pervicax
Referre sermones Deorum, et
Magna modis tenuare parvis.

ODE IV.

AD CALLIOPEN.

Poeta se a multis periculis Musarum ope ereptum esse dicit, et tutum Augustum fore.

METR. XVI.

Descende Caelo, dic age tibia,
Regina, longum, Calliope, melos;
Seu voce nunc mavis acuta,
Seu fidibus citharaque Phoebi.

Audiris? an me ludit amabilis
Insania? Audire, et videor pios
Errare per lucos, amoenae
Quos et aquae subeunt, et aurae.

Me fabulosae Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Apuliae,
Ludo, fatigatumque somno,
Fronde nova puerum palumbes

Texere: mirum quod foret omnibus,
Quicumque celsae nidum Acherontiae,
Saltusque Bantinos, et arvum
Pingue tenent humilis Forenti;

Ut tuto ab atris corpore viperis
Dormirem, et ursis; ut premerer sacra
Lauroque, collataque myrto,
Non sine Dîs animosus infans.

Vester, Camenae, vester in arduos
Tollor Sabinos: seu mihi frigidum
Praeneste, seu Tibur supinum,
Seu liquidae placuere Baiae.

Vestris amicum fontibus, et choris,
Non me Philippis versa acies retro,
　Devota non exstinxit arbos,
　　Nec Sicula Palinurus unda.

Utcumque mecum vos eritis, libens
Insanientem navita Bosporum
　Tentabo, et urentes arenas
　　Littoris Assyrii viator.

Visam Britannos hospitibus feros,
Et laetum equino sanguine Concanum:
　Visam pharetratos Gelonos,
　　Et Scythicum inviolatus amnem.

Vos Caesarem, altum militia, simul
Fessas cohortes reddidit oppidis,
　Finire quaerentem labores,
　　Pierio recreatis antro.

Vos lene consilium et datis, et dato
Gaudetis, almae. Scimus ut impios
　Titanas, immanemque turmam
　　Fulmine sustulerit caduco,

Qui terram inertem, qui mare temperat
Ventosum, et urbes, regnaque tristia,
　Divosque, mortalesque turbas
　　Imperio regit unus aequo.

Magnum illa terrorem intulerat Iovi
Fidens iuventus, horrida brachiis;
　Fratresque tendentes opaco
　　Pelion imposuisse Olympo.

Sed quid Typhoeus, et validus Mimas,
Aut quid minaci Porphyrion statu,
　Quid Rhoetus, evulsisque truncis
　　Enceladus iaculator audax,

Contra sonantem Palladis aegida
Possent ruentes? Hinc avidus stetit
Vulcanus; hinc matrona Iuno, et
Numquam humeris positurus arcum,

Qui rore puro Castaliae lavit
Crines solutos; qui Lyciae tenet
Dumeta, natalemque silvam,
Delius et Patareus Apollo.

Vis consilî expers mole ruit sua:
Vim temperatam Dî quoque provehunt
In maius: îdem odere vires
Omne nefas animo moventes.

Testis mearum centimanus Gyges
Sententiarum; notus et integrae
Tentator Orion Dianae,
Virginea domitus sagitta.

Iniecta monstris Terra dolet suîs;
Maeretque partus fulmine luridum
Missos ad Orcum: nec peredit
Impositam celer ignis Aetnam:

Incontinentis nec Tityi iecur
Relinquit ales, nequitiae additus
Custos: amatorem trecentae
Pirithoum cohibent catenae.

ODE V.

IN LAUDEM CAESARIS AUGUSTI.

Augustum laudat, quod armorum suorum metu Britannos, maxime vero Parthos, subegerit, et restituerit; milites Crassi vituperat, et inde fortitudinem Reguli exaltat.

METR. XVI.

Caelo tonantem credidimus Iovem
Regnare: praesens Divus habebitur
Augustus, adiectis Britannis
Imperio, gravibusque Persis.

Milesne Crassi coniuge barbara
Turpis maritus vixit? et hostium,
Pro Curia, inversique mores!
Consenuit socerorum in arvis,

Sub rege Medo, Marsus, et Appulus,
Anciliorum, et nominis, et togae
Oblitus, aeternaeque Vestae,
Incolumi Iove, et urbe Roma?

Hoc caverat mens provida Reguli,
Dissentientis conditionibus
Foedis; et exemplo trahentis
Perniciem veniens in aevum,

Si non periret immiserabilis
Captiva pubes. Signa ego Punicis
Affixa delubris, et arma
Militibus sine caede, dixit,

Derepta vidi: vidi ego civium
Retorta tergo brachia libero;
Portasque non clausas, et arva
Marte coli populata nostro.

Auro repensus scilicet acrior
Miles redibit? Flagitio additis
Damnum: neque amissos colores
Lana refert medicata fuco;

Nec vera virtus, quum semel excidit,
Curat reponi deterioribus.
Si pugnat extricata densis
Cerva plagis; erit ille fortis,

Qui perfidis se credidit hostibus;
Et Marte Poenos proteret altero,
Qui lora restrictis lacertis
Sensit iners, timuitque mortem.

Hic, unde vitam sumeret, inscius,
Pacem duello miscuit: o pudor!
O magna Carthago, probrosis
Altior Italiae ruinis!

Fertur pudicae coniugis osculum,
Parvosque natos, ut capitis minor,
Ab se removisse; et virilem
Torvus humi posuisse vultum:

Donec labantes consilio Patres
Firmaret auctor numquam alias dato;
Interque maerentes amicos
Egregius properaret exsul.

Atqui sciebat, quae sibi barbarus
Tortor pararet: non aliter tamen
Dimovit obstantes propinquos,
Et populum reditus morantem;

Quam si clientum longa negotia,
Diiudicata lite, relinqueret,
Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedaemonium Tarentum.

ODE VI.

AD ROMANOS.

Corruptelam morum, et contemptum Deorum illis exprobrat.

METR. XVI.

Delicta maiorum immeritus lues,
Romane, donec Templa refeceris,
Aedesque labentes Deorum, et
Foeda nigro simulacra fumo.

Dis te minorem quod geris, imperas:
Hinc omne principium, huc refer exitum.
Di multa neglecti dederunt
Hesperiae mala luctuosae.

Iam bis Monaeses, et Pacori manus
Non auspicatos contudit impetus
Nostros; et adiecisse praedam
Torquibus exiguis renidet.

Paene occupatam seditionibus
Delevit Urbem Dacus, et Aethiops:
Hic classe formidatus, ille
Missilibus melior sagittis.

Fecunda culpae secula nuptias
Primum inquinavere, et genus, et domos:
Hoc fonte derivata clades
In patriam, populumque fluxit.

Motus doceri gaudet Ionicos
Matura virgo, et fingitur artibus
Iam nunc, et incestos amores
De tenero meditatur ungui.

Mox iuniores quaerit adulteros
Inter mariti vina; neque eligit,
Cui donet impermissa raptim
Gaudia, luminibus remotis:

Sed iussa coram, non sine conscio
Surgit marito; seu vocat institor,
Seu navis Hispanae magister,
Dedecorum pretiosus emptor.

Non his iuventus orta parentibus
Infecit aequor sanguine Punico;
Pyrrhumque, et ingentem cecidit
Antiochum, Hannibalemque durum:

Sed rusticorum mascula militum
Proles, Sabellis docta ligonibus
Versare glebas, et severae
Matris ad arbitrium recisos

Portare fustes; Sol ubi montium
Mutaret umbras, et iuga demeret
Bobus fatigatis, amicum
Tempus agens abeunte curru.

Damnosa quid non imminuit dies?
Aetas parentum, peior avis, tulit
Nos nequiores, mox daturos
Progeniem vitiosiorem.

ODE VII.

AD ASTERIEN.

Consolatur eam de viri sui absentia moestam, eique ut fidem servet, monet.

METR. XIX.

Quid fles, Asterie, quem tibi candidi
Primo restituent vere Favonii,
Thyna merce beatum,
Constantis iuvenem fide,

Gygen? Ille Notis actus ad Oricum,
Post insana Caprae sidera, frigidas
Noctes non sine multis
Insomnis lacrymis agit.

Atqui sollicitae nuncius hospitae,
Suspirare Chloen, et miseram tuis
Dicens ignibus uri,
Tentat mille vafer modis.

Ut Proetum mulier perfida credulum
Falsis impulerit criminibus, nimis
Casto Bellerophonti
Maturare necem, refert.

Narrat paene datum Pelea Tartaro,
Magnessam Hippolyten dum fugit abstinens;
Et peccare docentes
Fallax historias movet;

Frustra: nam scopulis surdior Icari
Voces audit adhuc integer. At, tibi
Ne vicinus Enipeus
Plus iusto placeat, cave:

Quamvis non alius flectere equum sciens
Aeque conspicitur gramine Martio;
Nec quisquam citus aeque
Tusco denatat alveo.

Prima nocte domum claude; neque in vias
Sub cantu querulae despice tibiae;
Et te saepe vocanti
Duram, difficilis mane.

ODE VIII.

AD C. CILNIUM MAECENATEM.

Ad Matronalia hilariter celebranda, vitae se[r]vatae memor, ipsum invitat.

METR. XVII.

Martiis caelebs quid agam Calendis,
Quid velint flores, et acerra thuris
Plena, miraris, positusque carbo in
Cespite vivo,

Docte sermones utriusque linguae.
Voveram dulces epulas, et album
Libero caprum, prope funeratus
Arboris ictu.

Hic dies, anno redeunte, festus
Corticem adstrictum pice demovebit
Amphorae, fumum bibere institutae
Consule Tullo.

Sume, Maecenas, cyathos amici
Sospitis centum; et vigiles lucernas
Perfer in lucem: procul omnis esto
Clamor, et ira.

Mitte civiles super Urbe curas:
Occidit Daci Cotisonis agmen:
Medus infestus, sibi luctuosis
Dissidet armis:

Servit Hispanae vetus hostis orae
Cantaber, sera domitus catena:
Iam Scythae laxo meditantur arcu
Cedere campis.

Negligens, ne qua populus laboret,
Parce privatus nimium cavere:
Dona praesentis cape laetus horae, et
Linque severa.

ODE IX.

AD LYDIAM.

Dialogus est de praeteritis amoribus, eisdemque renovandis.

METR. V.

HORATIUS.

Donec gratus eram tibi,
Nec quisquam potior brachia candidae
Cervici iuvenis dabat;
Persarum vigui rege beatior.

LYDIA.

Donec non alia magis
Arsisti, neque erat Lydia post Chloen;
Multi Lydia nominis
Romana vigui clarior Ilia.

HORATIUS.

Me nunc Thressa Chloe regit,
  Dulces docta modos, et citharae sciens:
Pro qua non metuam mori,
  Si parcent animae fata superstiti.

LYDIA.

Me torret face mutua
  Thurini Calais filius Ornyti:
Pro quo bis patiar mori,
  Si parcent puero fata superstiti.

HORATIUS.

Quid si prisca redit Venus,
  Diductosque iugo cogit aheneo?
Si flava excutitur Chloe,
  Reiectaeque patet ianua Lydiae?

LYDIA.

Quamquam sidere pulchrior
  Ille est, tu levior cortice, et improbo
Iracundior Hadria;
  Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

ODE X.

IN LYCEN.

Lycen monet, ut posita duritie sibi supplici parcat.

METR. XVIII.

Extremum Tanain si biberes, Lyce,
Saevo nupta viro; me tamen asperas
  Porrectum ante fores obiicere incolis
    Plorares Aquilonibus.

Audis, quo strepitu ianua, quo nemus
Inter pulchra satum tecta remugiat
   Ventis? et positas ut glaciet nives
      Puro numine Iupiter?

Ingratam Veneri pone superbiam;
Ne currente retro, funis eat, rota.
   Non te Penelopen difficilem procis
      Tyrrhenus genuit parens.

O, quamvis neque te munera, nec preces,
Nec tinctus viola pallor amantium,
   Nec vir Pieria pellice saucius
      Curvat; supplicibus tuis

Parcas, nec rigida mollior aesculo,
Nec Mauris animum mitior anguibus.
   Non hoc semper erit liminis, aut aquae
      Caelestis patiens latus.

ODE XI.

AD MERCURIUM.

Mercurium rogat, ut cantus sibi dictet, quibus animum Lydes flectat in eius amorem, proposita Danaidum fabula.

METR. XVII.

Mercuri, (nam te docilis magistro
Movit Amphion lapides, canendo)
Tuque, Testudo, resonare septem
   Callida nervis,

Nec loquax olim, neque grata, nunc et
Divitum mensis, et amica Templis;
Dic modos, Lyde quibus obstinatas
   Applicet aures;

Quae, velut latis equa trima campis,
Ludit exsultim, metuitque tangi;
Nuptiarum expers, et adhuc protervo
Cruda marito.

Tu potes tigres, comitesque silvas
Ducere, et rivos celeres morari:
Cessit immanis tibi blandienti
Ianitor aulae,

Cerberus; quamvis furiale centum
Muniant angues caput eius, atque
Spiritus teter, saniesque manet
Ore trilingui.

Quin et Ixion, Tityosque vultu
Risit invito; stetit urna paullum
Sicca, dum grato Danai puellas
Carmine mulces.

Audiat Lyde scelus, atque notas
Virginum poenas, et inane lymphae
Dolium fundo pereuntis imo,
Seraque fata,

Quae manent culpas etiam sub Orco.
Impiae, nam quid potuere maius?
Impiae sponsos potuere duro
Perdere ferro.

Una de multis, face nuptiali
Digna, periurum fuit in parentem
Splendide mendax, et in omne virgo
Nobilis aevum:

Surge, quae dixit iuveni marito;
Surge, ne longus tibi somnus, unde
Non times, detur; socerum, et scelestas
Falle sorores:

Quae, velut nactae vitulos leaenae,
Singulos, heu, heu! lacerant: ego illis
Mollior, nec te feriam, neque intra
Claustra tenebo.

Me pater saevis oneret catenis,
Quod viro clemens misero peperci;
Me vel extremos Numidarum in agros
Classe releget.

I, pedes quo te rapiunt, et aurae,
Dum favet nox, et Venus: i secundo
Omine; et nostri memorem sepulcro
Sculpe querelam.

ODE XII.

AD NEOBULEN.

Neobule, Hebri adolescentis amore capta, vitam agit inertem et desidiosam.

METR. III.

Miserarum est, neque amori dare ludum, neque dulci
Mala vino lavere; aut exanimari, metuentes
Patruae verbera linguae. Tibi qualum Cythereae
Puer ales, tibi telas, operosaeque Minervae
Studium aufert, Neobule, Liparei nitor Hebri,
Simul unctos Tiberinis humeros lavit in undis,
Eques ipso melior Bellerophonte, neque pugno,
Neque segni pede victus: catus idem per apertum
Fugientes agitato grege cervos iaculari, et
Celer arto latitantem fruticeto excipere aprum.

ODE XIII.

AD FONTEM BANDUSIAE.

Sacrificium fonti Bandusino promittit, eiusque amoenitatem summopere commendat.

METR. XIX.

O fons Bandusiae, splendidior vitro,
Dulci digne mero, non sine floribus,
Cras donaberis hoedo,
Cui frons turgida cornibus
Primis, et venerem, et proelia destinat;
Frustra: nam gelidos inficiet tibi
Rubro sanguine rivos
Lascivi suboles gregis.

Te flagrantis atrox hora Caniculae
Nescit tangere: tu frigus amabile
Fessis vomere tauris
Praebes, et pecori vago.

Fies nobilium tu quoque fontium,
Me dicente cavis impositam ilicem
Saxis, unde loquaces
Lymphae desiliunt tuae.

ODE XIV.

AD POPULUM ROMANUM.

Haec Ode laudes continet Augusti ex Hispania, devictis Cantabris, revertentis; et Vates ad festum celebrandum, populum, et se excitat.

METR. XVII.

Herculis ritu modo dictus, o plebs,
Morte venalem petiisse laurum,
Caesar, Hispana repetit penates
Victor ab ora.

Unico gaudens mulier marito
Prodeat, iustis operata Divis;
Et soror clari ducis, et decorae
Supplice vitta

Virginum matres, iuvenumque nuper
Sospitum. Vos, o pueri, et puellae
Iam virûm expertes, male ominatis
Parcite verbis.

Hic dies vere mihi festus atras
Eximet curas: ego nec tumultum,
Nec mori per vim metuam, tenente
Caesare terras.

I, pete unguentum, puer, et coronas,
Et cadum Marsi memorem duelli;
Spartacum si qua potuit vagantem
Fallere testa.

Dic et argutae properet Neaerae
Myrrheum nodo cohibere crinem:
Si per invisum mora ianitorem
Fiet, abito.

Lenit albescens animos capillus
Litium, et rixae cupidos protervae.
Non ego hoc ferrem, calidus iuventa,
Consule Planco.

ODE XV.

IN CHLORIM.

Ut, iam vetula, petulantiae, et libidini modum constituat.

METR. V.

Uxor pauperis Ibyci,
Tandem nequitiae fige modum tuae,
Famosisque laboribus:
Maturo propior desine funeri
Inter ludere virgines,
Et stellis nebulam spargere candidis.
Non, si quid Pholoen satis,
Et te, Chlori, decet: filia rectius
Expugnat iuvenum domos,
Pulso Thyias uti concita tympano.
Illam cogit amor Nothi
Lascivae similem ludere capreae:
Te lanae prope nobilem
Tonsae Luceriam, non citharae, decent;
Nec flos purpureus rosae;
Nec poti, vetulam, faece tenus cadi.

ODE XVI.

AD C. CILNIUM MAECENATEM.

Exsecratur insanum divitiarum amorem, seque parvo beatum ostendit.

METR. XVIII.

Inclusam Danaen turris ahenea,
Robustaeque fores, et vigilum canum
Tristes excubiae munierant satis
Nocturnis ab adulteris;

Si non Acrisium, virginis abditae
Custodem pavidum, Iupiter, et Venus
Risissent: fore enim tutum iter, et patens
Converso in pretium Deo.

Aurum per medios ire satellites,
Et perrumpere amat saxa, potentius
Ictu fulmineo. Concidit auguris
Argivi domus, ob lucrum

Demersa exitio: diffidit urbium
Portas vir Macedo, et subruit aemulos
Reges muneribus: munera navium
Saevos illaqueant duces.

Crescentem sequitur cura pecuniam,
Maiorumque fames. Iure perhorrui
Late conspicuum tollere verticem,
Maecenas, equitum decus.

Quanto quisque sibi plura negaverit,
A Dis plura feret. Nil cupientium
Nudus castra peto; et transfuga divitum
Partes linquere gestio;

Contemptae dominus splendidior rei,
Quam si, quidquid arat impiger Appulus,
Occultare meis dicerer horreis,
Magnas inter opes inops.

Purae rivus aquae, silvaque iugerum
Paucorum, et segetis certa fides meae,
Fulgentem imperio fertilis Africae
Fallit sorte beatior.

Quamquam nec Calabrae mella ferunt apes,
Nec Laestrygonia Bacchus in amphora
Languescit mihi, nec pinguia Gallicis
Crescunt vellera pascuis:

Importuna tamen pauperies abest;
Nec, si plura velim, tu dare deneges.
Contracto melius parva cupidine
Vectigalia porrigam,

Quam si Mygdoniis regnum Alyattei
Campis continuem. Multa petentibus
Desunt multa. Bene est, cui Deus obtulit
Parca, quod satis est, manu.

ODE XVII.

AD AELIUM LAMIAM.

Eius nobilitatem laudat; deinde admonet, ut diem crastinum, pluvium forsan, hilariter exigat.

METR. XVI.

Aeli, vetusto nobilis ab Lamo,
(Quando et priores hinc Lamias ferun
Denominatos, et nepotum
Per memores genus omne fastos,

Auctore ab illo ducis originem:)
Qui Formiarum moenia dicitur
Princeps, et innantem Maricae
Littoribus tenuisse Lirim,

Late tyrannus; cras foliis nemus
Multis, et alga littus inutili
Demissa tempestas ab Euro
Sternet; aquae nisi fallit augur

Annosa cornix. Dum potes, aridum
Compone lignum: cras genium mero
Curabis, et porco bimestri,
Cum famulis operum solutis.

ODE XVIII.

AD FAUNUM.

Deum silvestrem precatur, ut per suos transiens agros sibi, suisque sit propitius.

METR. XVII.

Faune, Nympharum fugientum amator,
Per meos fines, et aprica rura
Lenis incedas, abeasque parvis
Aequus alumnis;

Si tener pleno cadit hoedus anno,
Larga nec desunt Veneris sodali
Vina craterae; vetus ara multo
Fumat odore.

Ludit herboso pecus omne campo,
Quum tibi Nonae redeunt Decembres:
Festus in pratis vacat otioso
Cum bove pagus:

ıdaces lupus errat agnos:
agrestes tibi silva frondes:
invisam pepulisse fossor
r pede terram.

ODE XIX.

D TELEPHUM.

: eum iocose, quod, veteres historias
ea negligat, quae ad iucunde viven-
dum spectant.

METR. V.

a distet ab Inacho
, pro patria non timidus mori,
t genus Aeaci,
ıata sacro bella sub Ilio:
m pretio cadum

Parcentes ego dexteras
Odi: sparge rosas: audiat invidus
Dementem strepitum Lycus,
Et vicina seni non habilis Lyco.
Spissa te nitidum coma,
Puro te similem, Telephe, Vespero,
Tempestiva petit Rhode:
Me lentus Glycerae torret amor meae.

ODE XX.

AD PYRRHUM.

Ne formosum Nearchum a sua puella abstrahat.

METR. XVII.

Non vides, quanto moveas periclo,
Pyrrhe, Gaetulae catulos leaenae?
Dura post paullo fugies inaudax
Proelia raptor;

Quum per obstantes iuvenum catervas
Ibit insignem repetens Nearchum:
Grande certamen, tibi praeda cedat
Maior, an illi.

Interim, dum tu celeres sagittas
Promis, haec dentes acuit timendos:
Arbiter pugnae posuisse nudo
Sub pede palmam

Fertur; et leni recreare vento
Sparsum odoratis humerum capillis:
Qualis aut Nireus fuit, aut aquosa
Raptus ab Ida.

ODE XXI.

AD AMPHORAM.

Iocose eam admonet, ut vinum vetustum in Corvini gratiam effundat.

METR. XVI.

O nata mecum consule Manlio,
Seu tu querelas, sive geris iocos,
Seu rixam, et insanos amores,
Seu facilem, pia testa, somnum;
Quocumque lectum nomine Massicum
Servas, moveri digna bono die;
Descende, Corvino iubente,
Promere languidiora vina.

Non ille, quamquam Socraticis madet
Sermonibus, te negliget horridus:
Narratur et prisci Catonis
Saepe mero caluisse virtus.

Tu lene tormentum ingenio admoves
Plerumque duro: tu sapientium
Curas, et arcanum iocoso
Consilium retegis Lyaeo:

Tu spem reducis mentibus anxiis,
Viresque; et addis cornua pauperi,
Post te neque iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.

Te Liber, et, si laeta aderit, Venus,
Segnesque nodum solvere Gratiae,
Vivaeque producent lucernae,
Dum rediens fugat astra Phoebus.

ODE XXII.

AD DIANAM.

Ei pinum villae suae imminentem consecrat, verris sanguine quotannis tingendam.

METR. XVII.

Montium custos, nemorumque, Virgo,
Quae laborantes utero puellas
Ter vocata audis, adimisque leto,
    Diva triformis;

Imminens villae tua pinus esto,
Quam per exactos ego laetus annos
Verris obliquum meditantis ictum
    Sanguine donem.

ODE XXIII.

AD PHIDYLEN.

Dii puris manibus, et conscientia vitae bene actae sunt colendi.

METR. XVI.

Caelo supinas si tuleris manus
Nascente Luna, rustica Phidyle;
  Si thure placaris, et horna
    Fruge Lares, avidaque porca;

Nec pestilentem sentiet Africum
Fecunda vitis, nec sterilem seges
  Robiginem, aut dulces alumni
    Pomifero grave tempus anno.

Nam, quae nivali pascitur Algido,
Devota, quercus inter, et ilices;
Aut crescit Albanis in herbis
Victima, Pontificum secures

Cervice tinget. Te nihil attinet
Tentare multa caede bidentium
Parvos coronantem marino
Rore Deos, fragilique myrto.

Immunis aram si tetigit manus,
Non sumptuosa blandior hostia
Mollivit aversos Penates
Farre pio, et saliente mica.

ODE XXIV.

IN AVAROS.

Seculi sui vitia insectatur, et eorum remedium proponit.

METR. V.

Intactis opulentior
Thesauris Arabum, et divitis Indiae,
Caementis licet occupes
Tyrrhenum omne tuis, et mare Apulicum;
Si figit adamantinos
Summis verticibus dira Necessitas
Clavos; non animum metu,
Non mortis laqueis expedies caput.
Campestres melius Scythae,
Quorum plaustra vagas rite trahunt domos,
Vivunt; et rigidi Getae,
Immetata quibus iugera liberas

Fruges, et Cererem ferunt,
  Nec cultura placet longior annua;
Defunctumque laboribus
  Aequali recreat sorte vicarius.
Illic matre carentibus
  Privignis mulier temperat innocens:
Nec dotata regit virum
  Coniux, nec nitido fidit adultero.
Dos est magna parentium
  Virtus, et metuens alterius viri
Certo foedere castitas;
  Et peccare nefas, aut pretium est mori.
O quisquis volet impias
  Caedes, et rabiem tollere civicam;
Si quaeret, Pater urbium
  Subscribi statuis, indomitam audeat
Refrenare licentiam,
  Clarus postgenitis; quatenus, heu nefas!
Virtutem incolumem odimus,
  Sublatam ex oculis quaerimus invidi.
Quid tristes querimoniae,
  Si non supplicio culpa reciditur?
Quid leges, sine moribus
  Vanae, proficiunt? si neque fervidis
Pars inclusa caloribus
  Mundi, nec Boreae finitimum latus,
Durataeque solo nives
  Mercatorem abigunt? horrida callidi
Vincunt aequora navitae?
  Magnum pauperies opprobrium, iubet
Quidvis et facere, et pati,
  Virtutisque viam deserit arduae?
Vel nos in Capitolium,
  Quo clamor vocat, et turba faventium;
Vel nos in mare proximum
  Gemmas, et lapides, aurum et inutile,

Summi materiem mali,
Mittamus. Scelerum si bene poenitet,
Eradenda cupidinis
Pravi sunt elementa; et tenerae nimis
Mentes asperioribus
Formandae studiis. Nescit equo rudis
Haerere ingenuus puer,
Venarique timet; ludere doctior,
Seu Graeco iubeas trocho,
Seu malis vetita legibus alea;
Quum periura patris fides
Consortem, socium fallat, et hospitem;
Indignoque pecuniam
Heredi properet. Scilicet improbae
Crescunt divitiae: tamen
Curtae nescio quid semper abest rei.

ODE XXV.

AD BACCHUM.

Caesaris Augusti laudes, Baccho auspice, exs meditatur.

METR. V.

Quo me, Bacche, rapis tui
Plenum? Quae nemora, aut quos agor in s
Velox mente nova? Quibus
Antris egregii Caesaris audiar
Aeternum meditans decus
Stellis inserere, et consilio Iovis?
Dicam insigne, recens, adhuc
Indictum ore alio. Non secus in iugis
Exsomnis stupet Evias,
Hebrum prospiciens, et nive candida

Thracen, ac pede barbaro
  Lustratam Rhodopen; ut mihi devio
Ripas, et vacuum nemus
  Mirari libet. O Naiadum potens,
Baccharumque valentium
  Proceras manibus vertere fraxinos!
Nil parvum, aut humili modo,
  Nil mortale loquar. Dulce periculum est,
O Lenaee! sequi Deum
  Cingentem viridi tempora pampino.

ODE XXVI.

AD VENEREM.

Senectute iam confectus, lyrae, et rebus amatoriis valedicit: Chloe poenam imprecatur, ut amet.

METR. XVI.

Vixi puellis nuper idoneus,
Et militavi non sine gloria:
  Nunc arma, defunctumque bello
    Barbiton hic paries habebit,

Laevum marinae qui Veneris latus
Custodit. Hic, hic ponite lucida
  Funalia, et vectes, et arcus
    Oppositis foribus minaces.

O, quae beatam, Diva, tenes Cyprum, et
Memphin carentem Sithonia nive,
  Regina, sublimi flagello
    Tange Chloen semel arrogantem.

ODE XXVII.

AD GALATEAM.

Abeuntem et votis prosequitur, et de periculis monet, Europesque fata docet.

METR. XVII.

Impios parrae recinentis omen
Ducat, et praegnans canis, aut ab agro
Rava decurrens lupa Lanivino,
Fetaque vulpes:

Rumpat et serpens iter institutum,
Si per obliquum similis sagittae
Terruit mannos. Ego cui timebo,
Providus auspex,

Antequam stantes repetat paludes
Imbrium divina avis imminentum,
Oscinem corvum prece suscitabo
Solis ab ortu.

Sis licet felix, ubicumque mavis;
Et memor nostri, Galatea, vivas;
Teque nec laevus vetet ire picus,
Nec vaga cornix.

Sed vides, quanto trepidet tumultu
Pronus Orion. Ego, quid sit ater
Hadriae, novi, sinus; et quid albus
Peccet Iapyx.

Hostium uxores, puerique caecos
Sentiant motus orientis Austri, et
Aequoris nigri fremitum, et trementes
Verbere ripas.

Sic et Europe niveum doloso
Credidit tauro latus, et scatentem
Belluis pontum, mediasque fraudes
Palluit audax.

Nuper in pratis studiosa florum, et
Debitae Nymphis opifex coronae,
Nocte sublustri nihil astra praeter
Vidit, et undas.

Quae simul centum tetigit potentem
Oppidis Creten; pater! o relictum
Filiae nomen, pietasque! dixit
Victa furore.

Unde? quo veni? Levis una mors est
Virginum culpae. Vigilansne ploro
Turpe commissum? an vitiis carentem
Ludit imago

Vana, quae porta fugiens eburna
Somnium ducit? Meliusne fluctus
Ire per longos fuit, an recentes
Carpere flores?

Si quis infamem mihi nunc iuvencum
Dedat iratae! lacerare ferro, et
Frangere enitar modo multum amati
Cornua monstri.

Impudens liqui patrios Penates;
Impudens Orcum moror! O Deorum
Si quis haec audis, utinam inter errem
Nuda leones!

Antequam turpis macies decentes
Occupet malas, teneraeque succus
Defluat praedae, speciosa quaero
Pascere tigres.

Vilis Europe! pater urget absens:
Quid mori cessas? Potes hac ab orno
Pendulum zona bene te sequuta
Laedere collum:

Sive te rupes, et acuta leto
Saxa delectant, age; te procellae
Crede veloci: nisi herile mavis
Carpere pensum,

Regius sanguis, dominaeque tradi
Barbarae pellex. Aderat querenti
Perfidum ridens Venus, et remisso
Filius arcu.

Mox, ubi lusit satis: abstineto,
Dixit, irarum, calidaeque rixae,
Quum tibi invisus laceranda reddet
Cornua taurus.

Uxor invicti Iovis esse nescis:
Mitte singultus: bene ferre magnam
Disce fortunam: tua sectus Orbis
Nomina ducet.

ODE XXVIII.

AD LYDEN.

Hortatur illam, ut diem Neptuno sacrum in et cantu hilariter simul transigant.

METR. V.

Festo quid potius die
Neptuni faciam? Prome reconditum,
Lyde, strenua Caecubum;
*Munitae*que adhibe vim sapientiae.

Inclinare meridiem
Sentis; ac, veluti stet volucris dies,
Parcis deripere horreo
Cessantem Bibuli consulis amphoram.
Nos cantabimus invicem
Neptunum, et virides Nereidum comas:
Tu curva recines lyra
Latonam, et celeris spicula Cynthiae:
Summo carmine, quae Cnidon,
Fulgentesque tenet Cycladas, et Paphon
Iunctis visit oloribus:
Dicetur merita Nox quoque nenia.

ODE XXIX.

AD C. CILNIUM MAECENATEM.

Ad frugales epulas in Sabinum suum vocat Urbis 'raefectum; petitque, ut publicas curas omittat, Deoque sinat futura.

METR. XVI.

yrrhena regum progenies, tibi
n ante verso lene merum cado,
um flore, Maecenas, rosarum, et
Pressa tuis balanus capillis,
dudum apud me est. Eripe te morae
emper udum Tibur, et Aesulae
eclive contempleris arvum, et
Telegoni iuga parricidae.
diosam desere copiam, et
n propinquam nubibus arduis:
itte mirari beatae
umum, et opes, strepitumque Romae.

Plerumque gratae divitibus vices,
Mundaeque parvo sub lare pauperum
Cenae, sine aulaeis, et ostro,
Sollicitam explicuere frontem.

Iam clarus occultum Andromedae pater
Ostendit ignem: iam Procyon furit,
Et stella vesani Leonis,
Sole dies referente siccos.

Iam pastor umbras cum grege languido,
Rivumque fessus quaerit, et horridi
Dumeta Silvani; caretque
Ripa vagis taciturna ventis.

Tu, civitatem quis deceat status,
Curas; et Urbi sollicitus times,
Quid Seres, et regnata Cyro
Bactra parent, Tanaisque discors.

Prudens futuri temporis exitum
Caliginosa nocte premit Deus;
Ridetque, si mortalis ultra
Fas trepidat. Quod adest, memento

Componere aequus: cetera fluminis
Ritu feruntur, nunc medio alveo
Cum pace delabentis Etruscum
In mare; nunc lapides adesos,

Stirpesque raptas, et pecus, et domos
Volventis una; non sine montium
Clamore, vicinaeque silvae,
Quum fera diluvies quietos

Irritat amnes. Ille potens sui,
Laetusque deget, cui licet in diem
Dixisse: vixi. Cras vel atra
Nube polum pater occupato,

Vel Sole puro: non tamen irritum
Quodcumque retro est, efficiet; neque
Diffinget, infectumque reddet,
Quod fugiens semel hora vexit.

Fortuna saevo laeta negotio, et
Ludum insolentem ludere pertinax,
Transmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alii benigna.

Laudo manentem: si celeres quatit
Pennas, resigno quae dedit, et mea
Virtute me involvo; probamque
Pauperiem sine dote quaero.

Non est meum, si mugiat Africis
Malus procellis, ad miseras preces
Decurrere; et votis pacisci,
Ne Cypriae, Tyriaeque merces

Addant avaro divitias mari.
Tunc me, biremis praesidio scaphae,
Tutum per Aegaeos tumultus
Aura feret, geminusque Pollux.

ODE XXX.

AD MUSAM MELPOMENEN.

Famae perennitatem Poeta sibi a suis versibus pollicetur.

METR. I.

Exegi monumentum aere perennius,
Regalique situ pyramidum altius;
Quod non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis

Annorum series, et fuga temporum.
Non omnis moriar; multaque pars mei
Vitabit Libitinam. Usque ego postera
Crescam laude recens, dum Capitolium
Scandet cum tacita virgine Pontifex.
Dicar, qua violens obstrepit Aufidus,
Et qua pauper aquae Daunus agrestium
Regnavit populorum, ex humili potens
Princeps Aeolium carmen ad Italos
Deduxisse modos. Sume superbiam
Quaesitam meritis; et mihi Delphica
Lauro cinge volens, Melpomene, comam.

Q. HORATII FLACCI
CARMINUM
LIBER QUARTUS.

ODE I.
AD VENEREM.

Aetate sua, se iam rebus amatoriis, et carminibus ludicris haud esse idoneum: Deam ideo precatur, ut hanc provinciam Paullo Maximo, ornatissimo iuveni, tradat.

METR. V.

Intermissa, Venus, diu,
Rursus bella moves. Parce, precor, precor!
Non sum qualis eram bonae
Sub regno Cinarae. Desine, dulcium
Mater saeva Cupidinum,
Circa lustra decem flectere mollibus
Iam durum imperiis: abi,
Quo blandae iuvenum te revocant preces.
Tempestivius in domum
Paulli, purpureis ales oloribus,
Comissabere Maximi,
Si torrere iecur quaeris idoneum.

Namque et nobilis, et decens,
Et pro sollicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium,
Late signa feret militiae tuae.
Et quandoque potentior
Largis muneribus riserit aemuli,
Albanos prope te lacus
Ponet marmoream sub trabe Cypria.
Illic plurima naribus
Duces thura; lyraeque, et Berecyntiae
Delectabere tibiae
Mixtis carminibus, non sine fistula.
Illic bis pueri die
Numen cum teneris virginibus tuum
Laudantes, pede candido
In morem Salium ter quatient humum.
Me nec femina, nec puer
Iam, nec spes animi credula mutui,
Nec certare iuvat mero,
Nec vincire novis tempora floribus.
Sed cur, heu! Ligurine, cur
Manat rara meas lacryma per genas?
Cur facunda parum decoro
Inter verba cadit lingua silentio?
Nocturnis ego somniis
Iam captum teneo, iam volucrem sequor
Te per gramina Martii
Campi; te per aquas, dure, volubiles.

ODE II.

AD IULUM ANTONIUM.

Horatius non a se, sed ab ipso, victorias Augusti spiritu Pindarico celebrari posse dicit.

METR. XVII.

Pindarum quisquis studet aemulari,
Iule, ceratis ope Daedalea
Nititur pennis, vitreo daturus
Nomina ponto.

Monte decurrens velut amnis, imbres
Quem super notas aluere ripas,
Fervet, immensusque ruit profundo
Pindarus ore;

Laurea donandus Apollinari,
Seu per audaces nova dithyrambos
Verba devolvit, numerisque fertur
Lege solutis:

Seu Deos, regesve canit, Deorum
Sanguinem, per quos cecidere iusta
Morte Centauri; cecidit tremendae
Flamma Chimaerae:

Sive, quos Elea domum reducit
Palma caelestes, pugilemve, equumve
Dicit, et centum potiore signis
Munere donat:

Flebili sponsae iuvenemve raptum
Plorat; et vires, animumque, moresque
Aureos educit in astra, nigroque
Invidet Orco.

Multa Dircaeum levat aura cycnum,
Tendit, Antoni, quoties in altos
Nubium tractus: ego, apis Matinae
More, modoque,

Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus, uvidique
Tiburis ripas operosa parvus
Carmina fingo.

Concines maiore poeta plectro
Caesarem, quandoque trahet feroces
Per sacrum Clivum, merita decorus
Fronde, Sygambros:

Quo nihil maius, meliusve terris
Fata donavere, bonique Divi;
Nec dabunt, quamvis redeant in aurum
Tempora priscum.

Concines laetosque dies, et Urbis
Publicum ludum, super impetrato
Fortis Augusti reditu; Forumque
Litibus orbum.

Tum meae, si quid loquar audiendum,
Vocis accedet bona pars: et, o Sol
Pulcher, o laudande, canam, recepto
Caesare felix.

Tuque, dum procedis, Io triumphe!
Non semel dicemus, Io triumphe!
Civitas omnis; dabimusque Divis
Thura benignis.

Te decem tauri, totidemque vaccae;
Me tener solvet vitulus, relicta
Matre, qui largis iuvenescit herbis
In mea vota;

Fronte curvatos imitatus ignes
Tertium Lunae referentis ortum,
Qua notam duxit, niveus videri;
Cetera fulvus.

ODE III.

AD MUSAM MELPOMENEN.

Se artis poeticae beneficio immortalitatem consecuturum esse.

METR. V.

Quem tu, Melpomene, semel
Nascentem placido lumine videris;
Illum non labor Isthmius
Clarabit pugilem, non equus impiger
Curru ducet Achaio
Victorem; neque res bellica Deliis
Ornatum foliis ducem,
Quod regum tumidas contuderit minas,
Ostendet Capitolio:
Sed quae Tibur aquae fertile perfluunt,
Et spissae nemorum comae,
Fingent Aeolio carmine nobilem.
Romae, principis urbium,
Dignatur suboles inter amabiles
Vatum ponere me choros;
Et iam dente minus mordeor invido.
O, testudinis aureae
Dulcem quae strepitum, Pieri, temperas;
O mutis quoque piscibus
Donatura cycni, si libeat, sonum!

Totum muneris hoc tui est,
  Quod monstror digito praetereuntium
Romanae fidicen lyrae:
  Quod spiro, et placeo, si placeo, tuum est.

ODE IV.

AD URBEM ROMAM.

Drusi victoriam de Raetis, et Vindelicis cele tum in laudes Neronum, et Claudiae gentis exc

METR. XVI.

Qualem ministrum fulminis alitem,
(Cui rex Deorum regnum in aves vagas
  Permisit, expertus fidelem
    Iupiter in Ganymede flavo)

Olim iuventas, et patrius vigor
Nido laborum propulit inscium;
  Vernique, iam nimbis remotis,
    Insolitos docuere nisus

Venti paventem; mox in ovilia
Demisit hostem vividus impetus;
  Nunc in reluctantes dracones
    Egit amor dapis, atque pugnae;

Qualemve laetis caprea pascuis
Intenta, fulvae matris ab ubere
  Iam lacte depulsum leonem,
    Dente novo peritura, vidit:

Videre Raetis bella sub Alpibus
Drusum gerentem Vindelici (quibus
  Mos unde deductus per omne
    Tempus Amazonia securi

Dextras obarmet, quaerere distuli;
Nec scire fas est omnia); sed diu,
Lateque victrices catervae
Consiliis iuvenis revictae

Sensere, quid mens rite, quid indoles.
Nutrita faustis sub penetralibus,
Posset: quid Augusti paternus
In pueros animus Nerones.

Fortes creantur fortibus: et bonis
Est in iuvencis, est in equis patrum
Virtus, nec imbellem feroces
Progenerant aquilae columbam:

Doctrina sed vim promovet insitam,
Rectique cultus pectora roborant:
Utcumque defecere mores,
Indecorant bene nata culpae.

Quid debeas, o Roma, Neronibus,
Testis Metaurum flumen, et Hasdrubal
Devictus, et pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris,

Qui primus alma risit adorea:
Dirus per urbes Afer ut Italas,
Ceu flamma per taedas, vel Eurus
Per Siculas equitavit undas.

Post hoc secundis usque laboribus
Romana pubes crevit; et impio
Vastata Poenorum tumultu
Fana Deos habuere rectos:

Dixitque tandem perfidus Hannibal:
Cervi, luporum praeda rapacium,
Sectamur ultro, quos opimus
Fallere, et effugere, est triumphus.

Gens, quae cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuscis aequoribus, sacra,
Natosque, maturosque patres
Pertulit Ausonias ad urbes;

Duris ut ilex tonsa bipennibus
Nigrae feraci frondis in Algido,
Per damna, per caedes, ab ipso
Ducit opes, animumque ferro.

Non Hydra secto corpore firmior
Vinci dolentem crevit in Herculem;
Monstrumve summisere Colchi
Maius, Echioniaeve Thebae.

Merses profundo; pulchrior evenit:
Luctere; multa proruet integrum
Cum laude victorem, geretque
Proelia coniugibus loquenda.

Carthagini iam non ego nuntios
Mittam superbos: occidit, occidit
Spes omnis, et fortuna nostri
Nominis, Hasdrubale interemp

Nil Claudiae non perficient manus,
Quas et benigno numine Iupiter
Defendit; et curae sagaces
Expediunt per acuta belli.

ODE V.

AD CAESAREM AUGUSTUM.

Reditum Augusti e Galliis omnibus votis exoptat, simulque temporum felicitatem praedicat.

METR. XVIII.

Divis orte bonis, optime Romulae
Custos gentis, abes iam nimium diu:
Maturum reditum pollicitus Patrum
    Sancto consilio, redi.

Lucem redde tuae, dux bone, patriae;
Instar veris enim vultus ubi tuus
Affulsit Populo; gratior it dies,
    Et Soles melius nitent.

Ut mater iuvenem, quem Notus invido
Flatu Carpathii trans maris aequora
Cunctantem spatio longius annuo
    Dulci distinet a domu,

Votis, ominibusque, et precibus vocat;
Curvo nec faciem littore dimovet;
Sic, desideriis icta fidelibus,
    Quaerit patria Caesarem.

Tutus bos etenim rura perambulat;
Nutrit rura Ceres, almaque Faustitas;
Pacatum volitant per mare navitae;
    Culpari metuit Fides;

Nullis polluitur casta domus stupris;
Mos, et lex maculosum edomuit nefas;
Laudantur simili prole puerperae;
    Culpam Poena premit comes.

Quis Parthum paveat? quis gelidum Scyth
Quis, Germania quos horrida parturit,
Fetus, incolumi Caesare? quis ferae
Bellum curet Hiberiae?

Condit quisque diem collibus in suis,
Et vitem viduas ducit ad arbores:
Hinc ad vina redit laetus, et alteris
Te mensis adhibet Deum;

Te multa prece, te prosequitur mero
Diffuso pateris; et Laribus tuum
Miscet numen, uti Graecia Castoris,
Et magni memor Herculis.

Longas o utinam, dux bone, ferias
Praestes Hesperiae, dicimus integro
Sicci mane die; dicimus uvidi,
Quum Sol Oceano subest.

ODE VI.

HYMNUS AD APOLLINEM ET DIA

Carmini seculari praeludit Poeta.

METR. XVII.

Dive, quem proles Niobea magnae
Vindicem linguae, Tityosque raptor
Sensit, et Troiae prope victor altae
Phthius Achilles,

Ceteris maior, tibi miles impar;
Filius quamquam Thetidos marinae
Dardanas turres quateret tremenda
Cuspide pugnax.

Ille, mordaci velut icta ferro
Pinus, aut impulsa cupressus Euro,
Procidit late, posuitque collum in
Pulvere Teucro.

Ille non, inclusus equo Minervae
Sacra mentito, male feriatos
Troas, et laetam Priami choreis
Falleret aulam:

Sed palam captis gravis, heu nefas! heu!
Nescios fari pueros Achivis
Ureret flammis, etiam latentem
Matris in alvo:

Ni, tuis victus, Venerisque gratae
Vocibus, Divûm Pater annuisset
Rebus Aeneae potiore ductos
Alite muros:

Doctor Argivae fidicen Thaliae,
Phoebe, qui Xantho lavis amne crines,
Dauniae defende decus Camenae,
Levis Agyieu.

Spiritum Phoebus mihi, Phoebus artem
Carminis, nomenque dedit poetae.
Virginum primae, puerique claris
Patribus orti,

Deliae tutela Deae, fugaces
Lyncas, et cervos cohibentis arcu,
Lesbium servate pedem, meique
Pollicis ictum:

Rite Latonae Puerum canentes,
Rite crescentem face Noctilucam,
Prosperam frugum, celeremque pronos
Volvere menses.

Nupta iam dices: ego Dîs amicum,
Seculo festas referente luces,
Reddidi carmen, docilis modorum
Vatis Horatî.

ODE VII.

AD L. MANLIUM TORQUATU

Veris adventu, et aequa moriendi conditioı posita, ad laete vivendum eum invitat

METR. VII.

Diffugere nives; redeunt iam gramina can
Arboribusque comae:
Mutat terra vices; et decrescentia ripas
Flumina praetereunt:
Gratia cum Nymphis, geminisque sororibus
Ducere nuda choros.
Immortalia ne speres, monet annus, et alm
Quae rapit hora diem.
Frigora mitescunt Zephyris; ver proterit a
Interitura, simul
Pomifer autumnus fruges effuderit; et mox
Bruma recurrit iners.
Damna tamen celeres reparant caelestia L
Nos, ubi decidimus,
Quo pius Aeneas, quo dives Tullus, et Anc
Pulvis, et umbra sumus.
Quis scit, an adiiciant hodiernae crastina su
Tempora Dî superi?
Cuncta manus avidas fugient heredis, amic
Quae dederis animo.
Quum semel occideris, et de te splendida M
Fecerit arbitria;

Non, Torquate, genus; non te facundia; non te
Restituet pietas:
Infernis neque enim tenebris Diana pudicum
Liberat Hippolytum;
Nec Lethaea valet Theseus abrumpere caro
Vincula Pirithoo.

ODE VIII.

AD C. MARCIUM CENSORINUM.

Se non nisi carmina posse donare; sed nihil iis esse potentius ad eius nominis memoriam ab oblivione vindicandam.

METR. I.

Donarem pateras, grataque commodus,
Censorine, meis aera sodalibus;
Donarem tripodas, praemia fortium
Graiorum: neque tu pessima munerum
Ferres: divite me scilicet artium,
Quas aut Parrhasius protulit, aut Scopas;
Hic saxo, liquidis ille coloribus
Sollers nunc hominem ponere, nunc Deum.
Sed non haec mihi vis: non tibi talium
Res est, aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus: carmina possumus
Donare, et pretium dicere muneris.
Non incisa notis marmora publicis,
Per quae spiritus, et vita redit bonis
Post mortem ducibus; non celeres fugae,
Reiectaeque retrorsum Hannibalis minae;
Non incendia Carthaginis impiae,
Eius, qui domita nomen ab Africa

Lucratus rediit, clarius indicant
Laudes, quam Calabrae Pierides. Neque,
Si chartae sileant, quod bene feceris,
Mercedem tuleris. Quid foret Iliae,
Mavortisque puer, si taciturnitas
Obstaret meritis invida Romuli?
Ereptum Stygiis fluctibus Aeacum
Virtus, et favor, et lingua potentium
Vatum divitibus consecrat insulis.
Dignum laude virum Musa vetat mori;
Caelo Musa beat. Sic Iovis interest
Optatis epulis impiger Hercules:
Clarum Tyndaridae sidus ab infimis
Quassas eripiunt aequoribus rates:
Ornatus viridi tempora pampino
Liber, vota bonos ducit ad exitus.

ODE IX.

AD LOLLIUM.

Sua, et aliorum poetarum scripta numquam interitura; et res a Lollio gestas memoriae mandare pollicetur.

METR. XVI.

Ne forte credas interitura, quae
Longe sonantem natus ad Aufidum,
Non ante vulgatas per artes
Verba loquor socianda chordis.

Non, si priores Maeonius tenet
Sedes Homerus, Pindaricae latent,
Ceaeque, et Alcaei minaces,
Stesichorique graves Camenae;

Nec, si quid olim lusit Anacreon,
Delevit aetas: spirat adhuc amor,
Viruntque commissi calores
Aeoliae fidibus puellae.

Non sola comptos arsit adulteri
Crines, et aurum vestibus illitum
Mirata, regalesque cultus,
Et comites, Helene Lacaena:

Primusve Teucer tela Cydonio
Direxit arcu: non semel Ilios
Vexata: non pugnavit ingens
Idomeneus, Sthenelusve solus

Dicenda Musis proelia: non ferox
Hector, vel acer Deiphobus graves
Excepit ictus pro pudicis
Coniugibus, puerisque primus.

Vixere fortes ante Agamemnona
Multi; sed omnes illacrymabiles
Urgentur, ignotique longa
Nocte; carent quia vate sacro.

Paullum sepultae distat inertiae
Celata virtus. Non ego te meis
Chartis inornatum silebo;
Totve tuos patiar labores

Impune, Lolli, carpere lividas
Obliviones. Est animus tibi
Rerumque prudens, et secundis
Temporibus, dubiisque rectus;

Vindex avarae fraudis, et abstinens
Ducentis ad se cuncta pecuniae;
Consulque non unius anni;
Sed quoties bonus, atque fidus

Iudex honestum praetulit utili,
Reiecit alto dona nocentium
Vultu, per obstantes catervas
Explicuit sua victor arma.

Non possidentem multa vocaveris
Recte beatum: rectius occupat
Nomen beati, qui Deorum
Muneribus sapienter uti;

Duramque callet pauperiem pati,
Peiusque leto flagitium timet:
Non ille pro caris amicis,
Aut patria, timidus perire.

ODE X.

AD LIGURINUM.

Monet, ne formae suae nimium confidat.

METR. II.

O crudelis adhuc, et Veneris muneribus potens,
Insperata tuae quum veniet pluma superbiae;
Et, quae nunc humeris involitant, deciderint comae;
Nunc et qui color est puniceae flore prior rosae,
Mutatus Ligurinum in faciem verterit hispidam;
Dices, heu! quoties te speculo videris alterum,
Quae mens est hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis incolumes non redeunt genae?

ODE XI.

AD PHYLLIDEM.

Die natali Maecenatis invitat eam ad epulas.

METR. XVII.

Est mihi nonum superantis annum
Plenus Albani cadus: est in horto,
Phylli, nectendis apium coronis:
Est hederae vis

Multa, qua crines religata fulges.
Ridet argento domus: ara, castis
Vincta verbenis, avet immolato
Spargier agno.

Cuncta festinat manus; huc, et illuc
Cursitant mixtae pueris puellae:
Sordidum flammae trepidant rotantes
Vertice fumum.

Ut tamen noris, quibus advoceris
Gaudiis; Idus tibi sunt agendae,
Qui dies mensem Veneris marinae
Findit Aprilem;

Iure sollemnis mihi, sanctiorque
Paene natali proprio, quod ex hac
Luce Maecenas meus affluentes
Ordinat annos.

Telephum, quem tu petis, occupavit,
Non tuae sortis iuvenem, puella
Dives, et lasciva; tenetque grata
Compede vinctum.

Terret ambustus Phaethon avaras
Spes; et exemplum grave praebet ales
Pegasus, terrenum equitem gravatus
Bellerophontem:

Semper ut te digna sequare; et, ultra
Quam licet sperare nefas putando,
Disparem vites. Age iam, meorum
Finis amorum,

(Non enim posthac alia calebo
Femina) condisce modos, amanda
Voce quos reddas: minuentur atrae
Carmine curae.

ODE XII.

AD VIRGILIUM.

Illum ad convivium sub conditione invitat, descripto prius veris adventu.

METR. XVIII.

Iam veris comites, quae mare temperant,
Impellunt animae lintea Thraciae:
Iam nec prata rigent, nec fluvii strepunt
Hiberna nive turgidi.
Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
Infelix avis, et Cecropiae domus
Aeternum opprobrium, quod male barbaras
Regum est ulta libidines.
Dicunt in tenero gramine pinguium
Custodes ovium carmina fistula;
*Delectant*que Deum, cui pecus, et nigri
Colles Arcadiae placent.

Adduxere sitim tempora, Virgili;
Sed pressum Calibus ducere Liberum
Si gestis, iuvenum nobilium cliens,
Nardo vina merebere.

Nardi parvus onyx eliciet cadum,
Qui nunc Sulpiciis accubat horreis;
Spes donare novas largus, amaraque
Curarum eluere efficax.

Ad quae si properas gaudia, cum tua
Velox merce veni: non ego te meis
Immunem meditor tingere poculis,
Plena dives ut in domu.

Verum pone moras, et studium lucri;
Nigrorumque memor, dum licet, ignium,
Misce stultitiam consiliis brevem:
Dulce est desipere in loco.

ODE XIII.

IN LYCEN VETULAM.

Insultat ei mordacissime, quod iam anus fiat; et libidine flagrans contemnatur a iuvenibus.

METR. XIX.

Audivere, Lyce, Dî mea vota; Dî
Audivere, Lyce. Fis anus, et tamen
Vis formosa videri;
Ludisque, et bibis impudens;

Et cantu tremulo pota Cupidinem
Lentum sollicitas. Ille virentis, et
Doctae psallere Chiae
Pulchris excubat in genis:

Importunus enim transvolat aridas
Quercus, et refugit te; quia luridi
Dentes te, quia rugae
Turpant, et capitis nives.

Nec Coae referunt iam tibi purpurae,
Nec clari lapides tempora, quae semel
Notis condita fastis
Inclusit volucris dies.

Quo fugit Venus? heu! quove color? decens
Quo motus? Quid habes illius, illius,
Quae spirabat amores,
Quae me surpuerat mihi,

Felix post Cinaram, notaque et artium
Gratarum facies? Sed Cinarae breves
Annos Fata dederunt,
Servatura diu parem

Cornicis vetulae temporibus Lycen:
Possent ut iuvenes visere fervidi,
Multo non sine risu,
Dilapsam in cineres facem.

ODE XIV.

AD CAESAREM AUGUSTUM.

Drusi de Vindelicis, Genaunis, et Breunis; ac praesertim Tiberii de Raetis victorias, Augusti auspiciis, ac felicitati adscribit.

METR. XVI.

Quae cura Patrum, quaeve Quiritium,
Plenis honorum muneribus tuas,
Auguste, virtutes in aevum
Per titulos, memoresque fastos

Aeternet? O, qua Sol habitabiles
Illustrat oras, maxime principum,
Quem legis expertes Latinae
Vindelici didicere nuper,

Quid Marte posses. Milite nam tuo
Drusus Genaunos, implacidum genus;
Breunosque veloces, et arces,
Alpibus impositas tremendis,

Deiecit acer plus vice simplici:
Maior Neronum mox grave proelium
Commisit, immanesque Raetos
Auspiciis pepulit secundis;

Spectandus, in certamine Martio
Devota morti pectora liberae
Quantis fatigaret ruinis:
Indomitas prope qualis undas

Exercet Auster, Pleiadum choro
Scindente nubes; impiger hostium
Vexare turmas, et frementem
Mittere equum medios per ignes.

Sic tauriformis volvitur Aufidus,
Qui regna Dauni praefluit Appuli,
Quum saevit, horrendamque cultis
Diluviem meditatur agris:

Ut Barbarorum Claudius agmina
Ferrata vasto diruit impetu;
Primosque, et extremos metendo,
Stravit humum, sine clade victor:

Te copias, te consilium, et tuos
Praebente Divos. Nam, tibi quo die
Portus Alexandrea supplex,
Et vacuam patefecit aulam,

Fortuna lustro prospera tertio
Belli secundos reddidit exitus;
Laudemque, et optatum peractis
Imperiis decus arrogavit.

Te Cantaber non ante domabilis,
Medusque, et Indus; te profugus Scythes
Miratur, o tutela praesens
Italiae, dominaeque Romae!

Te, fontium qui celat origines,
Nilusque, et Ister; te rapidus Tigris;
Te belluosus qui remotis
Obstrepit Oceanus Britannis;

Te non paventis funera Galliae,
Duraeque tellus audit Hiberiae:
Te caede gaudentes Sygambri
Compositis venerantur armis.

ODE XV.

CAESARIS AUGUSTI LAUDES.

Celebratur, quod pacem Orbi reddiderit; disciplinaque restituta, publicae felicitati prospiciat.

METR. XVI.

Phoebus volentem proelia me loqui,
Victas et urbes, increpuit lyra;
Ne parva Tyrrhenum per aequor
Vela darem. Tua, Caesar, aetas
Fruges et agris rettulit uberes;
Et signa nostro restituit Iovi,
Derepta Parthorum superbis
Postibus; et vacuum duellis

Ianum Quirinum clausit; et ordinem
Rectum evaganti frena licentiae
Iniecit, emovitque culpas,
Et veteres revocavit artes;

Per quas Latinum nomen, et Italae
Crevere vires, famaque, et imperî
Porrecta maiestas ad ortum
Solis ab Hesperio cubili.

Custode rerum Caesare, non furor
Civilis, aut vis eximet otium;
Non ira, quae procudit enses,
Et miseras inimicat urbes.

Non, qui profundum Danuvium bibunt,
Edicta rumpent Iulia, non Getae,
Non Seres, infidive Persae,
Non Tanain prope flumen orti.

Nosque et profestis lucibus, et sacris,
Inter iocosi munera Liberi,
Cum prole, matronisque nostris,
Rite Deos prius apprecati,

Virtute functos, more patrum, duces,
Lydis remixto carmine tibiis,
Troiamque, et Anchisen, et almae
Progeniem Veneris canemus.

Q. HORATII FLACCI
E P O D O N
L I B E R.

O D E I.
AD C. CILNIUM MAECENATEM.

Ei ad bellum Actiacum profecturo comitem se offert; de sua salute sic minus sollicitus.

METR. XII.

Ibis Liburnis inter alta navium,
Amice, propugnacula,
Paratus omne Caesaris periculum
Subire, Maecenas, tuo.
Quid nos? quibus te vita si superstite
Iucunda; si contra, gravis?
Utrumne iussi persequemur otium
Non dulce, ni tecum simul?
An hunc laborem mente laturi, decet
Qua ferre non molles viros?
Feremus: et te vel per Alpium iuga,
Inhospitalem et Caucasum,
Vel Occidentis usque ad ultimum sinum
Forti sequemur pectore.

Roges, tuum labore quid iuvem meo,
  Imbellis, ac firmus parum?
Comes minore sum futurus in metu,
  Qui maior absentes habet:
Ut adsidens implumibus pullis avis
  Serpentium adlapsus timet,
Magis relictis; non, ut adsit, auxilî
  Latura plus praesentibus.
Libenter hoc, et omne militabitur
  Bellum in tuae spem gratiae:
Non ut iuvencis illigata pluribus
  Aratra nitantur mea,
Pecusve Calabris ante sidus fervidum
  Lucana mutet pascuis;
Nec ut superni villa candens Tusculi
  Circaea tangat moenia.
Satis, superque me benignitas tua
  Ditavit. Haud paravero,
Quod aut avarus, ut Chremes, terra premam;
  Discinctus aut perdam ut Nepos.

ODE II.

Alphius Foenerator, velut artis suae pertaesus, laudat vitam rusticam; sed avaritia victus, ad ingenium, et pristinam vivendi rationem redit.

METR. XII.

Beatus ille, qui procul negotiis,
  Ut prisca gens mortalium,
Paterna rura bobus exercet suis,
  Solutus omni foenore:
Neque excitatur classico miles truci,
  Neque horret iratum mare;

Forumque vitat, et superba civium
    Potentiorum limina.
Ergo aut adulta vitium propagine
    Altas maritat populos;
Aut in reducta valle mugientium
    Prospectat errantes greges;
Inutilesque falce ramos amputans,
    Feliciores inserit;
Aut pressa puris mella condit amphoris;
    Aut tondet infirmas oves.
Vel, quum decorum mitibus pomis caput
    Autumnus agris extulit,
Ut gaudet insitiva decerpens pyra,
    Certantem et uvam purpurae,
Quîs muneretur te, Priape, et te, pater
    Silvane, tutor finium!
Libet iacere modo sub antiqua ilice,
    Modo in tenaci gramine:
Labuntur altis interim rivis aquae;
    Queruntur in silvis aves;
Fontesque lymphis obstrepunt manantibus;
    Somnos quod invitet leves.
At, quum tonantis annus hibernus Iovis
    Imbres, nivesque comparat,
Aut trudit acres hinc, et hinc multa cane
    Apros in obstantes plagas;
Aut amite levi rara tendit retia,
    Turdis edacibus dolos;
Pavidumque leporem, et advenam laqueo g
    Iucunda captat praemia.
Quis non malarum, quas amor curas habet
    Haec inter obliviscitur?
Quod si pudica mulier in partem iuvet
    Domum, atque dulces liberos;
Sabina qualis, aut perusta solibus
    Pernicis uxor Appuli;

Sacrum vetustis exstruat lignis focum,
Lassi sub adventum viri;
Claudensque textis cratibus laetum pecus,
Distenta siccet ubera;
Et horna dulci vina promens dolio,
Dapes inemptas apparet;
Non me Lucrina iuverint conchylia,
Magisve rhombus, aut scari,
Si quos Eois intonata fluctibus
Hiems ad hoc vertat mare:
Non Afra avis descendat in ventrem meum,
Non attagen Ionius
Iucundior, quam lecta de pinguissimis
Oliva ramis arborum;
Aut herba lapathi prata amantis, et gravi
Malvae salubres corpori;
Vel agna festis caesa Terminalibus,
Vel hoedus ereptus lupo.
Has inter epulas, ut iuvat pastas oves
Videre properantes domum!
Videre fessos vomerem inversum boves
Collo trahentes languido!
Positosque vernas, ditis examen domus,
Circum renidentes Lares!
Haec ubi loquutus foenerator Alphius,
Iam iam futurus rusticus,
Omnem redegit Idibus pecuniam;
Quaerit Calendis ponere.

ODE III.

AD C. CILNIUM MAECENATEM.

Allii detestatio.

METR. XII.

Parentis olim si quis impia manu
  Senile guttur fregerit,
Edit cicutis allium nocentius.
  O dura messorum ilia!
Quid hoc veneni saevit in praecordiis?
  Num viperinus his cruor
Incoctus herbis me fefellit? an malas
  Canidia tractavit dapes?
Ut, Argonautas praeter omnes, candidum
  Medea mirata est ducem,
Ignota tauris illigaturum iuga,
  Perunxit hoc Iasonem:
Hoc delibutis ulta donis pellicem,
  Serpente fugit alite.
Nec tantus umquam siderum insedit vapor
  Siticulosae Apuliae;
Nec munus humeris efficacis Herculis
  Inarsit aestuosius.
At, si quid umquam tale concupiveris,
  Iocose Maecenas, precor,
Manum puella savio opponat tuo;
  Extrema et in sponda cubet.

[redacted]

ODE IV.

IN CNEIUM POMPEIUM CNEI LIBERTUM MENAM.

In eïus, ex mutata conditione, arrogantiam invehitur.

METR. XII.

Lupis, et agnis quanta sortito obtigit,
  Tecum mihi discordia est,
Hibericis peruste funibus latus,
  Et crura dura compede.
Licet superbus ambules pecunia,
  Fortuna non mutat genus.
Videsne, sacram metiente te Viam
  Cum bis ter ulnarum toga,
Ut ora vertat huc, et huc euntium
  Liberrima indignatio?
Sectus flagellis hic Triumviralibus,
  Praeconis ad fastidium,
Arat Falerni mille fundi iugera,
  Et Appiam mannis terit;
Sedilibusque magnus in primis eques,
  Othone contempto, sedet.
Quid attinet, tot ora navium gravi
  Rostrata duci pondere
Contra latrones, atque servilem manum;
  Hoc, hoc tribuno militum?

ODE V.

IN CANIDIAM VENEFICAM.

Puer a veneficis sub terra defossus mento tenus, fameque necandus, ut ex eius iecore, et medulla conficerent philtrum, omnibus diris istas devovet.

METR. XII.

At, o Deorum quidquid in Caelo regit
Terras, et humanum genus!
Quid iste fert tumultus? et quid omnium
Vultus in unum me truces?
Per liberos te, si vocata partubus
Lucina veris adfuit,
Per hoc inane purpurae decus precor,
Per improbaturum haec Iovem,
Quid ut noverca me intueris, aut uti
Petita ferro bellua?
Ut haec trementi questus ore, constitit
Insignibus raptis puer,
Impube corpus, quale posset impia
Mollire Thracum pectora;
Canidia brevibus implicata viperis
Crines, et incomptum caput,
Iubet sepulcris caprificos erutas,
Iubet cupressus funebres,
Et uncta turpis ova ranae sanguine,
Plumamque nocturnae strigis,
Herbasque, quas Iolcos, atque Hiberia
Mittit, venenorum ferax,
Et ossa ab ore rapta ieiunae canis,
Flammis aduri Colchicis.
At expedita Sagana per totam domum
Spargens Avernales aquas,

Horret capillis, ut marinus, asperis,
 Echinus, aut currens aper.
Abacta nulla Veia conscientia,
 Ligonibus duris humum
Exhauriebat, ingemens laboribus,
 Quo posset infossus puer
Longo die bis, terque mutatae dapis
 Inemori spectaculo;
Quum promineret ore, quantum exstant aqua
 Suspensa mento corpora:
Exsucca uti medulla, et aridum iecur,
 Amoris esset poculum,
Interminato quum semel fixae cibo
 Intabuissent pupulae.
Non defuisse masculae libidinis
 Ariminensem Foliam,
Et otiosa credidit Neapolis,
 Et omne vicinum oppidum;
Quae sidera, excantata voce Thessala,
 Lunamque Caelo deripit.
Hic, irresectum saeva dente livido
 Canidia rodens pollicem,
Quid dixit? aut quid tacuit? O, rebus meis
 Non infideles arbitrae,
Nox, et Diana, quae silentium regis,
 Arcana quum fiunt sacra!
Nunc, nunc adeste; nunc in hostiles domos
 Iram, atque numen vertite.
Formidolosae dum latent silvis ferae,
 Dulci sopore languidae,
Senem, quod omnes rideant, adulterum
 Latrent Suburanae canes,
Nardo perunctum, quale non perfectius
 Meae laborarint manus.
Quid accidit? cur dira barbarae minus
 Venena Medeae valent,

Quibus superbam fugit ulta pellicem,
Magni Creontis filiam,
Quum palla, tabo munus imbutum, novam
Incendio nuptam abstulit?
Atqui nec herba, nec latens in asperis
Radix fefellit me locis.
Indormit unctis omnium cubilibus
Oblivione pellicum.
Ha! ha! solutus ambulat veneficae
Scientioris carmine?
Non usitatis, Vare, potionibus
(O multa fleturum caput!)
Ad me recurres; nec vocata mens tua
Marsis redibit vocibus.
Maius parabo, maius infundam tibi
Fastidienti poculum.
Priusque caelum sidet inferius mari,
Tellure porrecta super,
Quam non amore sic meo flagres, uti
Bitumen atris ignibus.
Sub haec puer, iam non, ut ante, mollibus
Lenire verbis impias;
Sed, dubius unde rumperet silentium,
Misit Thyesteas preces.
Venena! magnum fas, nefasque, non valent
Convertere humanam vicem?
Diris agam vos; dira detestatio
Nulla expiatur victima.
Quin, ubi perire iussus exspiravero,
Nocturnus occurram furor;
Petamque vultus umbra curvis unguibus;
(Quae vis Deorum est Manium)
Et inquietis adsidens praecordiis,
Pavore somnos auferam.
Vos turba vicatim hinc, et hinc saxis pe
Contundet obscaenas anus:

Post insepulta membra different lupi,
  Et Exquilinae alites.
Neque hoc parentes, heu mihi superstites!
  Effugerit spectaculum.

ODE VI.

IN CASSIUM SEVERUM.

Poetae maledico, et petulanti minatur ultionem.

METR. XII.

Quid immerentes hospites vexas, canis,
  Ignavus adversum lupos?
Quin huc inanes, si potes, vertis minas;
  Et me remorsurum petis?
Nam, qualis aut Molossus, aut fulvus Lacon,
  Amica vis pastoribus,
Agam per altas aure sublata nives,
  Quaecumque praecedet fera.
Tu, quum timenda voce complesti nemus,
  Proiectum odoraris cibum.
Cave, cave: namque in malos asperrimus
  Parata tollo cornua;
Qualis Lycambae spretus infido gener,
  Aut acer hostis Bupalo.
An, si quis atro dente me petiverit,
  Inultus ut, flebo, puer?

Sed ut, secundum vota Parthorum, sua
    Urbs haec periret dextera.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
    Umquam nisi in dispar, feris.
Furorne caecus, an rapit vis acrior?
    An culpa? responsum date.
Tacent: et albus ora pallor inficit,
    Mentesque perculsae stupent.
Sic est: acerba fata Romanos agunt,
    Scelusque fraternae necis;
Ut immerentis fluxit in terram Remi
    Sacer nepotibus cruor.

ODE VIII.

IN ANUM LIBIDINOSAM.

METR. XII.

Rogare longo putidam te seculo,
  Vires quid enervet meas!
Quum sit tibi dens ater, et rugis vetus
  Frontem senectus exaret;
Hietque turpis inter aridas nates
  Podex, velut crudae bovis!
Sed incitat me pectus, et mammae putres,
  Equina quales ubera;
Venterque mollis, et femur tumentibus
  Exile suris additum.
Esto beata: funus atque imagines
  Ducant triumphales tuum;
Nec sit marita, quae rotundioribus
  Onusta baccis ambulet.
Quid? quod libelli Stoici inter sericos
  Iacere pulvillos amant,
Illiterati num minus nervi rigent?
  Minusve languet fascinum?
Quod ut superbo provoces ab inguine,
  Ore adlaborandum est tibi.

ODE IX.

AD C. CILNIUM MAECENATEM.

Allata Actiacae victoriae fama, Poeta se publicae laetitiae moram impatienter ferre ostendit. Interim insanum Antonii amorem iambis suis tangit, Aegyptiamque militiam deridet.

METR. XII.

Quando repostum Caecubum ad festas dapes,
Victore laetus Caesare,
Tecum sub alta, sic Iovi gratum, domu,
Beate Maecenas, bibam;
Sonante mixtum tibiis carmen lyra,
Hac Dorium, illis barbarum?
Ut nuper; actus quum freto Neptunius
Dux fugit ustis navibus,
Minatus Urbi vincla, quae detraxerat
Servis amicus perfidis.
Romanus, heu, heu! posteri negabitis,
Emancipatus feminae,
Fert vallum, et arma miles, et spadonibus
Servire rugosis potest!
Interque signa turpe militaria
Sol adspicit conopium!
At hôc frementes verterunt bis mille equos
Galli, canentes Caesarem;
Hostiliumque navium portu latent
Puppes sinistrorsum citae.
Io triumphe! tu moraris aureos
Currus, et intactas boves?
Io triumphe! nec Iugurthino parem
Bello reportasti ducem;

Neque Africano, cui super Carthaginem
  Virtus sepulcrum condidit.
Terra, marique victus hostis, Punico
  Lugubre mutavit sagum.
Aut ille centum nobilem Cretam urbibus
  Ventis iturus non suis,
Exercitatas aut petit Syrtes Noto,
  Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc, puer, scyphos,
  Et Chia vina, aut Lesbia;
Vel, quod fluentem nauseam coerceat,
  Metire nobis Caecubum.
Curam, metumque Caesaris rerum, iuvat
  Dulci Lyaeo solvere.

ODE X.

IN MAEVIUM POETAM.

Homini duro, et maledico, seculique sui ingeniis infesto, in Graeciam navigaturo, tempestatem, et naufragium imprecatur.

METR. XII.

Mala soluta navis exit alite,
  Ferens olentem Maevium.
Ut horridis utrumque verberes latus,
  Auster, memento fluctibus.
Niger rudentes Eurus, inverso mari,
  Fractosque remos differat.
Insurgat Aquilo, quantus altis montibus
  Frangit trementes ilices:
Nec sidus atra nocte amicum appareat,
  Qua *tristis* Orion cadit;

O quantus inst
Tibique pallor luteus!
Et illa non virilis eiulatio,
Preces et aversum ad Iovem;
Ionius udo quum remugiens sinus
Noto carinam ruperit!
Opima quod si praeda curvo littore
Porrecta mergos iuveris;
Libidinosus immolabitur caper,
Et agna Tempestatibus.

ODE XI.

AD PECTIUM

Apud eum liberrime queritur, se ar captum non posse ad versus faciend studium conferre.

METR. XIV.

...ient antea, iuvat

trane lucrum nil valere candidum
 Pauperis ingenium! querebar, applorans tibi:
Simul calentis inverecundus Deus
 Fervidiore mero arcana promorat loco.
Quod si meis inaestuet praecordiis
 Libera bilis, ut haec ingrata ventis dividat
Fomenta, vulnus nil malum levantia;
 Desinet imparibus certare summotus pudor.
Ubi haec severus te palam laudàveram;
 Iussus abire domum, ferebar incerto pede
Ad non amicos, heu! mihi postes, et, heu!
 Limina dura, quibus lumbos et infregi latus.
Nunc, gloriantis quamlibet mulierculam
 Vincere mollitia, amor Lycisci me tenet;
Unde expedire non amicorum queant
 Libera consilia, nec contumeliae graves;
Sed alius ardor, aut puellae candidae;
 Aut teretis pueri, longam renodantis comam.

ODE XII.

IN ANUM LIBIDINOSAM.

Invehitur in eam, quae illius amores ambiebat.

METR. VIII.

Quid tibi vis, mulier, nigris dignissima barris?
 Munera cur mihi, quidve tabellas
Mittis, nec firmo iuveni, neque naris obesae?
 Namque sagacius unus odoror,
Polypus, an gravis hirsutis cubet hircus in alis,
 Quam canis acer, ubi lateat sus.
Qui sudor vietis, et quam malus undique membris
 Crescit odor, quum pene soluto

Agna lupos, capreaeque leones!

ODE XIII.

AD AMICUM.

Sub allegoria hiemis, ac horribilis tempestatis, Reipublicae Romanae calamitates innuit: et consolatur amicum maerore confectum ab iisdem; eique, exemplo Achillis, aegrimoniam vino, et cantu esse mitigandam insinuat.

METR. XIII.

Horrida tempestas Caelum contraxit; et im
Nivesque deducunt Iovem: nunc mare, siluae
Threicio Aquilone sonant. Rapiamus am
Occasionem de die: dumque virent

P

, obducta solvatur fronte senectus.
ıa Torquato move consule pressa meo.
ıitte loqui: Deus haec fortasse benigna
:et in sedem vice. Nunc et Achaemenio
i nardo iuvat, et fide Cyllenea
e diris pectora sollicitudinibus:
ıt grandi cecinit Centaurus alumno:
e mortalis, Dea nate puer Thetide,
ɜt Assaraci tellus, quam frigida parvi
nt Scamandri flumina, lubricus et Simois;
ıi reditum certo subtemine Parcae
'e; nec mater domum caerula te revehet.
ıe malum vino, cantuque levato;
mis aegrimoniae dulcibus alloquiis.

ODE XIV.

C. CILNIUM MAECENATEM.

amorem obstare, quominus iambos promissos absolvat.

METR. IX.

is inertia cur tantam diffuderit imis
ivionem sensibus,
a Lethaeos ut si ducentia somnos
nte fauce traxerim,
de Maecenas, occidis saepe rogando.
ıs, Deus nam me vetat
:os, olim promissum carmen, iambos
ımbilicum adducere.
liter Samio dicunt arsisse Bathyllo
ıcreonta Teium;
ersaepe cava testudine flevit amorem,
ı elaboratum ad pedem.

K

Ureris ipse miser. Quod si non pulchrior ignis
  Accendit obsessam Ilion,
Gaude sorte tua: me libertina, neque uno
  Contenta, Phryne macerat.

ODE XV.

AD NEAERAM.

Non servatam ab ea fidem conqueritur, et nuntium ei se missurum minatur.

METR. IX.

Nox erat, et Caelo fulgebat Luna sereno
  Inter minora sidera;
Quum tu, magnorum numen laesura Deorum,
  In verba iurabas mea,
Artius atque hedera procera adstringitur ilex,
  Lentis adhaerens brachiis:
Dum pecori lupus, et nautis infestus Orion
  Turbarit hibernum mare,
Intonsosque agitarit Apollinis aura capillos,
  Fore hunc amorem mutuum.
O, dolitura mea multum virtute, Neaera!
  Nam, si quid in Flacco viri est,
Non feret assiduas potiori te dare noctes,
  Et quaeret iratus parem.
Nec semel offensae cedet constantia formae,
  Si certus intrarit dolor.
At tu, quicumque es felicior, atque meo nunc
  Superbus incedis malo,
Sis pecore, et multa dives tellure licebit;
  Tibique Pactolus fluat;

Nec te Pythagorae fallant arcana renati,
  Formaque vincas Nirea;
Heu, heu! translatos alio maerebis amores:
  Ast ego vicissim risero.

ODE XVI.

AD POPULUM ROMANUM.

Queritur, bellorum civilium nullum esse finem: quare de Republica desperat; aliasque meliores terras, et Insulas fortunatas ipse cogitat; et aliis, ut idem faciant, suadet.

METR. X.

Altera iam teritur bellis civilibus aetas,
  Suis et ipsa Roma viribus ruit.
Quam neque finitimi valuerunt perdere Marsi,
  Minacis aut Etrusca Porsenae manus,
Aemula nec virtus Capuae, nec Spartacus acer,
  Novisque rebus infidelis Allobrox;
Nec fera caerulea domuit Germania pube,
  Parentibusque abominatus Hannibal;
Impia perdemus devoti sanguinis aetas,
  Ferisque rursus occupabitur solum!
Barbarus, heu! cineres insistet victor, et Urbem
  Eques sonante verberabit ungula;
Quaeque carent ventis, et solibus, ossa Quirini
  (Nefas videre) dissipabit insolens!
Forte, quid expediat? Communiter, aut melior pars
  Malis carere quaeritis laboribus?
Nulla sit hac potior sententia: (Phocaeorum
  Velut profugit exsecrata civitas;
Agros, atque Lares patrios, habitandaque fana
  Apris reliquit, et rapacibus lupis)

Ire, pedes quocumque ferent; quocumque p undas
Notus vocabit, aut protervus Africus.
Sic placet? an melius quis habet suadere? S cunda
Ratem occupare quid moramur alite?
Sed iuremus in haec: simul imis saxa renarint
Vadis levata, ne redire sit nefas:
Neu conversa domum pigeat dare lintea, quand
Padus Matina laverit cacumina;
In mare seu celsus proruperit Apenninus,
Novaque monstra iunxerit libidine
Mirus amor; iuvet ut tigres subsidere cervis,
Adulteretur et columba miluo;
Credula nec flavos timeant armenta leones,
Ametque salsa levis hircus aequora.
Haec, et quae poterunt reditus abscindere dulc
Eamus omnis exsecrata civitas;
Aut pars indocili melior grege: mollis, et exspe
Inominata perprimat cubilia.
Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctu
Etrusca praeter et volate littora.
Nos manet Oceanus circumvagus arva; beata
Petamus arva, divites et insulas,
Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,
Et imputata floret usque vinea;
Germinat et numquam fallentis termes olivae,
Suamque pulla ficus ornat arborem;
Mella cava manant ex ilice: montibus altis
Levis crepante lympha desilit pede.
Illic iniussae veniunt ad mulctra capellae,
Refertque tenta grex amicus ubera;
Nec vespertinus circumgemit ursus ovili,
Neque intumescit alta viperis humus.
Pluraque felices mirabimur: ut neque largis
Aquosus Eurus arva radat imbribus;

Pinguia nec siccis urantur semina glebis;
  Utrumque Rege temperante Caelitum.
Nulla nocent pecori contagia; nullius astri
  Gregem aestuosa torret impotentia.
Non huc Argoo contendit remige pinus;
  Neque impudica Colchis intulit pedem:
Non huc Sidonii torserunt cornua nautae;
  Laboriosa nec cohors Ulyssei.
Iupiter illa piae secrevit littora genti,
  Ut inquinavit aere tempus aureum:
Aere, dehinc ferro duravit secula; quorum
  Piis secunda, vate me, datur fuga.

ODE XVII.

AD CANIDIAM VENEFICAM.

Ficta palinodia ipsam peius urit; respondet ista, nullum esse precibus, aut veniae locum.

METR. IV.

HORATIUS.

Iam, iam efficaci do manus scientiae;
Supplex et oro regna per Proserpinae,
Per et Dianae non movenda numina,
Per atque libros carminum valentium
Refixa Caelo devocare sidera,
Canidia, parce vocibus tandem sacris;
Citumque retro solve, solve turbinem.
Movit nepotem Telephus Nereium,
In quem superbus ordinarat agmina
Mysorum; et in quem tela acuta torserat.
Unxere matres Iliae addictum feris
Alitibus, atque canibus homicidam Hectorem,

Postquam relictis moenibus rex procidit,
Heu! pervicacis ad pedes Achillei.
Setosa duris exuere pellibus
Laboriosi remiges Ulyssei,
Volente Circa, membra: tunc mens, et sonus
Relapsus, atque notus in vultus honor.
Dedi satis, superque poenarum tibi,
Amata nautis multum, et institoribus.
Fugit iuventas, et verecundus color
Reliquit ossa pelle amicta lurida;
Tuis capillus albus est odoribus.
Nullum ab labore me reclinat otium:
Urget diem nox, et dies noctem; neque est
Levare tenta spiritu praecordia.
Ergo negatum vincor ut credam miser,
Sabella pectus increpare carmina,
Caputque Marsa dissilire nenia.
Quid amplius vis? O mare! o terra! ardeo,
Quantum neque atro delibutus Hercules
Nessi cruore; nec Sicana fervida
Furens in Aetna flamma. Tu, donec cinis
Iniuriosis aridus ventis ferar,
Cales venenis officina Colchicis.
Quae finis? aut quod me manet stipendium?
Effare: iussas cum fide poenas luam;
Paratus expiare, seu poposceris
Centum iuvencos, sive mendaci lyra
Voles sonari: tu pudica, tu proba
Perambulabis astra sidus aureum.
Infamis Helenae Castor offensus vice,
Fraterque magni Castoris, victi prece,
Adempta vati reddidere lumina:
Et tu, potes nam, solve me dementia.
O nec paternis obsoleta sordibus;
Nec in sepulcris pauperum prudens anus
Novendiales dissipare pulveres!

Tibi hospitale pectus, et purae manus;
Tuusque venter partumeius; et tuo
Cruore rubros obstetrix pannos lavit,
Utcumque fortis exsilis puerpera.

CANIDIAE RESPONSIO.

Quid obseratis auribus fundis preces?
Non saxa nudis surdiora navitis
Neptunus alto tundit hibernus salo.
Inultus ut tu riseris Cotyttia
Vulgata, sacrum liberi Cupidinis?
Et, Exquilini Pontifex venefici,
Impune ut Urbem nomine impleris meo?
Quid proderit ditasse Pelignas anus,
Velociusve miscuisse toxicum,
Si tardiora fata te votis manent?
Ingrata misero vita ducenda est, in hoc,
Novis ut usque suppetas laboribus.
Optat quietem Pelopis infidus pater,
Egens benignae Tantalus semper dapis;
Optat Prometheus obligatus aliti;
Optat supremo collocare Sisyphus
In monte saxum: sed vetant leges Iovis.
Voles modo altis desilire turribus,
Modo ense pectus Norico recludere,
Frustraque vincla gutturi nectes tuo;
Fastidiosa tristis aegrimonia.
Vectabor humeris tunc ego inimicis eques,
Meaeque terra cedet insolentiae.
An, quae movere cereas imagines,
Ut ipse nosti curiosus, et polo
Deripere lunam vocibus possim meis;
Possim crematos excitare mortuos,
Desiderique temperare poculum;
Plorem artis, in te nil agentis, exitum?

Q. HORATII FLACCI
CARMEN SECULARE
AD APOLLINEM ET DIANAM.

Pro Imperii Romani incolumitate.

METR. XVII.

Phoebe, silvarumque potens Diana,
Lucidum Caeli decus, o colendi
Semper, et culti, date quae precamur
Tempore sacro;

Quo Sibyllini monuere versus,
Virgines lectas, puerosque castos,
Dîs, quibus septem placuere colles,
Dicere carmen.

Alme Sol, curru nitido diem qui
Promis, et celas; aliusque, et idem
Nasceris; possis nihil urbe Roma
Visere maius!

Rite maturos aperire partus
Lenis Ilithyia, tuere matres;
Sive tu Lucina probas vocari,
Seu genitalis.

Diva, producas subolem; Patrumque
Prosperes decreta super iugandis
Feminis; prolisque novae feraci
Lege marita:

Certus undenos decies per annos
Orbis ut cantus referatque ludos,
Ter die claro, totiesque grata
Nocte frequentes.

Vosque, veraces cecinisse, Parcae,
Quod semel dictum, stabilisque rerum
Terminus servat, bona iam peractis
Iungite fata.

Fertilis frugum, pecorisque tellus
Spicea donet Cererem corona:
Nutriant fetus et aquae salubres,
Et Iovis aurae.

Condito mitis, placidusque telo,
Supplices audi pueros, Apollo:
Siderum regina bicornis, audi,
Luna, puellas.

Roma si vestrum est opus; Iliaeque
Littus Etruscum tenuere turmae;
Iussa pars mutare Lares, et urbem
Sospite cursu:

Cui per ardentem sine fraude Troiam
Castus Aeneas, patriae superstes,
Liberum munivit iter, daturus
Plura relictis:

Dî, probos mores docili iuventae;
Dî, senectuti placidae quietem;
Romulae genti date remque, prolemque,
Et decus omne.

Quique vos bobus veneratur albis,
Clarus Anchisae, Venerisque sanguis,
Imperet bellante prior; iacentem
    Lenis in hostem.

Iam mari, terraque manus potentes
Medus, Albanasque timet secures:
Iam Scythae responsa petunt, superbi
    Nuper, et Indi.

Iam Fides, et Pax, et Honos, Pudorque
Priscus, et neglecta redire Virtus
Audet; apparetque beata pleno
    Copia cornu.

Augur, et fulgente decorus arcu,
Phoebus, acceptusque novem Camenis;
Qui salutari levat arte fessos
    Corporis artus;

Si Palatinas videt aequus aras,
Remque Romanam, Latiumque; felix
Alterum in lustrum, meliusque semper
    Prorogat aevum:

Quaeque Aventinum tenet, Algidumque,
Quindecim, Diana, preces virorum
Curat; et votis puerorum amicas
    Applicat aures:

Haec Iovem sentire, Deosque cunctos,
Spem bonam, certamque domum reporto,
Doctus, et Phoebi, chorus, et Dianae,
    Dicere laudes.

Q. HORATII FLACCI
SATYRARUM
LIBER PRIMUS.

SATYRA I.

Invehitur primum in eos, qui, sua sorte numquam contenti, aliorum vitae institutum proprio anteferunt: deinde in eos, qui contra in instituto suo constantes nullis laboribus parcunt, nulla non obeunt pericula, ut lucrum domum reportent; demum avaros insectatur.

Qui fit, Maecenas, ut nemo, quam sibi sortem
Seu Ratio dederit, seu Fors obiecerit, ulla
Contentus vivat; laudet diversa sequentes?
O fortunati mercatores! gravis annis
Miles ait, multo iam fractus membra labore.
Contra mercator, navim iactantibus Austris,
Militia est potior. Quid ni? concurritur: horae
Momento cita mors venit, aut victoria laeta.
Agricolam laudat iuris, legumque peritus,
Sub galli cantum consultor ubi ostia pulsat.
Ille, datis vadibus, qui rure extractus in urbem est,
Solos felices viventes clamat in urbe.
Cetera de genere hoc, adeo sunt multa, loquacem

Delassare valent Fabium. Ne te morer, audi,
Quo rem deducam. Si quis Deus, en ego, dicat,
Iam faciam quod vultis: eris tu, qui modo miles,
Mercator: tu, consultus modo, rusticus: hinc vos,
Vos hinc mutatis discedite partibus. Eia!
Quid statis? nolint. Atqui licet esse beatis.
Quid caussae est, merito quin illis Iupiter ambas
Iratus buccas inflet; neque se fore posthac
Tam facilem dicat, votis ut praebeat aurem?
Praeterea: (ne sic, ut qui iocularia, ridens
Percurram: quamquam ridentem dicere verum
Quid vetat? ut pueris olim dant crustula blandi
Doctores, elementa velint ut discere prima.
Sed tamen amoto quaeramus seria ludo.)
Ille, gravem duro terram qui vertit aratro;
Praefidus hic campo miles; nautaeque, per omne
Audaces mare qui currunt; hac mente laborem
Sese ferre, senes ut in otia tuta recedant,
Aiunt, quum sibi sint congesta cibaria: sicut
Parvula, nam exemplo est magni, formica, laboris,
Ore trahit quodcumque potest, atque addit acervo,
Quem struit, haud ignara, ac non incauta futuri.
Quae, simul inversum contristat Aquarius annum,
Non usquam prorepit; et illis utitur ante
Quaesitis patiens: quum te neque fervidus aestus
Demoveat lucro; neque hiems, ignis, mare, ferrum;
Nil obstet tibi, dum ne sit te ditior alter.
Quid iuvat, immensum te argenti pondus, et auri
Furtim defossa timidum deponere terra?
Quod, si comminuas, vilem redigatur ad assem.
At, ni id fit, quid habet pulchri constructus acervus?
Millia frumenti tua triverit area centum;
Non tuus hoc capiet venter plus, ac meus: ut si
Reticulum panis venales inter onusto
Forte vehas humero; nihilo plus accipias, quam

Qui nil portarit. Vel dic, quid referat intra
Naturae fines viventi, iugera centum, an
Mille aret? At suave est ex magno tollere acervo.
Dum ex parvo nobis tantumdem haurire relinquas,
Cur tua plus laudes cumeris granaria nostris?
Ut, tibi si sit opus liquidi non amplius urna,
Vel cyatho; et dicas: magno de flumine malim,
Quam ex hoc fonticulo tantumdem sumere. Eo fit,
Plenior ut si quos delectet copia iusto,
Cum ripa simul avulsos ferat Aufidus acer.
At qui tantuli eget, quanto est opus: is neque limo
Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in undis.
At bona pars hominum, decepta cupidine falso,
Nil satis est, inquit: quia tanti, quantum habeas, sis.
Quid facias illi? Iubeas miserum esse, libenter
Quatenus id facit: ut quidam memoratur Athenis
Sordidus, ac dives, populi contemnere voces
Sic solitus: populus me sibilat; at mihi plaudo
Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca.
Tantalus a labris sitiens fugientia captat
Flumina. Quid rides? mutato nomine, de te
Fabula narratur. Congestis undique saccis
Indormis inhians; et tamquam parcere sacris
Cogeris, aut pictis tamquam gaudere tabellis.
Nescis, quo valeat nummus? quem praebeat usum?
Panis ematur, olus, vini sextarius: adde,
Quis humana sibi doleat natura negatis.
An vigilare metu exanimem; noctesque, diesque
Formidare malos, fures, incendia, servos,
Ne te compilent fugientes, hoc iuvat? Horum
Semper ego optarim pauperrimus esse bonorum.
At si condoluit tentatum frigore corpus,
Aut alius casus lecto te affixit; habes qui
Adsideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
Suscitet, ac natis reddat, carisque propinquis?

Non uxor salvum te vult, non filius: omnes
Vicini oderunt, noti, pueri, atque puellae.
Miraris, quum tu argento post omnia ponas,
Si nemo praestet, quem non merearis, amorem?
An sic cognatos, nullo natura labore
Quos tibi dat, retinere velis, servareque amicos?
Infelix operam perdas; ut si quis asellum
In campo doceat parentem currere frenis.
Denique sit finis quaerendi: quumque habeas plus,
Pauperiem metuas minus; et finire laborem
Incipias, parto, quod avebas. Ne facias quod
Ummidius; qui tam, non longa est fabula, dives,
Ut metiretur nummos; ita sordidus, ut se
Non umquam servo melius vestiret; ad usque
Supremum tempus, ne se penuria victus
Opprimeret, metuebat. At hunc liberta securi
Divisit medium, fortissima Tyndaridarum.
Quid mî igitur suades? ut vivam Naevius? aut sic,
Ut Nomentanus? Pergis pugnantia secum
Frontibus adversis componere. Non ego, avarum
Quum veto te fieri; vappam iubeo, ac nebulonem.
Est inter Tanain quiddam, socerumque Viselli.
Est modus in rebus; sunt certi denique fines,
Quos ultra, citraque nequit consistere rectum.
Illuc, unde abii, redeo. Nemon' ut avarus
Se probet, ac potius laudet diversa sequentes?
Quodque aliena capella gerat distentius uber,
Tabescat? neque se maiori pauperiorum
Turbae comparet? hunc, atque hunc superare laboret?
Sic festinanti semper locupletior obstat.
Ut, quum carceribus missos rapit ungula currus,
Instat equis auriga suos vincentibus: illum
Praeteritum temnens extremos inter euntem.
Inde fit, ut raro, qui se vixisse beatum
Dicat; et exacto contentus tempore, vita

Cedat, uti conviva satur, reperire queamus.
Iam satis est: ne me Crispini scrinia lippi
Compilasse putes, verbum non amplius addam.

SATYRA II.

Stultos, dum vitia quaedam declinant, in contraria incidere.

Ambubaiarum collegia, pharmacopolae,
Mendici, mimae, balatrones, hoc genus omne
Maestum ac sollicitum est cantoris morte Tigelli;
Quippe benignus erat. Contra hic, ne prodigus esse
Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo, duramque famem propellere possit.
Hunc si perconteris, avi cur, atque parentis
Praeclaram ingrata stringat malus ingluvie rem,
Omnia conductis coemens obsonia nummis?
Sordidus, atque animi quod parvi nolit haberi,
Respondet. Laudatur ab his, culpatur ab illis.
Fufidius vappae famam timet, ac nebulonis,
Dives agris, dives positis in foenore nummis.
Quinas hic capiti mercedes exsecat; atque
Quanto perditior quisque est, tanto acrius urget.
Nomina sectatur, modo sumpta veste virili,
ub patribus duris tironum. Maxime, quis non,
piter! exclamat, simul atque audivit? At in se
ro quaestu sumptum facit hic: vix credere possis,
uam sibi non sit amicus; ita, ut pater ille, Terentí
bula quem miserum gnato vixisse fugato
ducit, non se peius cruciaverit, atque hic.
quis nunc quaerat, quo res haec pertinet? Illuc:
m vitant stulti vitia, in contraria currunt.
lchinus tunicis demissis ambulat: est qui
uen ad obscaenum subductis usque facetus.

Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum
Nil medium est. Sunt, qui nolint tetigisse nisi illas,
Quarum subsuta talos tegat instita veste:
Contra alius nullam nisi olenti in fornice stantem.
Quidam notus homo quum exiret fornice, macte
Virtute esto, inquit sententia dia Catonis:
Nam simul ac venas inflavit tetra libido,
Huc iuvenes aequum est descendere, non alienas
Permolere uxores. Nolim laudarier, inquit,
Sic me, mirator cunni Cupiennius albi.
Audire est operae pretium, procedere recte
Qui moechis non vultis, ut omni parte laborent;
Utque illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque haec rara, cadat dura inter saepe pericla.
Hic se praecipitem tecto dedit: ille flagellis
Ad mortem caesus: fugiens hic decidit acrem
Praedonum in turbam: dedit hic pro corpore nummos:
Hunc perminxerunt calones; quin etiam illud
Accidit, ut cuidam testes caudamque salacem
Demeterent ferro. Iure omnes; Galba negabat.
Tutior at quanto merx est in classe secunda!
Libertinarum dico; Sallustius in quas
Non minus insanit, quam qui moechatur. At hic si,
Qua res, qua ratio suaderet, quaque modeste
Munifico esse licet, vellet bonus, atque benignus
Esse: daret quantum satis esset; nec sibi damno,
Dedecorique foret. Verum hoc se amplectitur uno;
Hoc amat, et laudat: matronam nullam ego tango.
Ut quondam Marsaeus, amator Originis; ille,
Qui patrium mimae donat fundumque, laremque
Nil fuerit mi, inquit, cum uxoribus umquam alienis.
Verum est cum mimis, est cum meretricibus; unde
Fama malum gravius, quam res trahit. An tibi abunde

Personam satis est; non illud, quidquid ubique
Officit, evitare? Bonam deperdere famam,
Rem patris oblimare, malum est ubicumque. Quid inter-
Est in matrona, ancilla, peccesve togata?
Villius in Fausta, Sullae gener, hoc miser uno
Nomine deceptus, poenas dedit usque, superque,
Quam satis est: pugnis caesus, ferroque petitus;
Exclusus fore, quum Longarenus foret intus.
Huic si Mutonis verbis mala tanta videntis
Diceret haec animus: quid vis tibi? numquid ego a te
Magno prognatum deposco consule cunnum,
Velatumque stolá, mea quum conferbuit ira?
Quid responderet? Magno patre nata puella est.
At quanto meliora monet, pugnantiaque istis,
Dives opis natura suae; tu si modo recte
Dispensare velis, ac non fugienda petendís
Immiscere! Tuo vitio, rerumne labores,
Nil referre putas? Quare, ne poeniteat te,
Desine matronas sectarier; unde laboris
Plus haurire mali est, quam ex re decerpere fructus.
Nec magis huic inter niveos, viridesque lapillos
(Sit licet, o Cerinthe, tuum) tenerum est femur, aut crus
Rectius; atque etiam melius persaepe togatae.
Adde huc, quod mercem sine fucis gestat; aperte
Quod venale habet, ostendit: neque, si quid honesti est,
Iactat, habetque palam, quaerit quo turpia celet.
Regibus hic mos est: ubi equos mercantur, opertos
Inspiciunt; ne, si facies, ut saepe, decora
Molli fulta pede est, emptorem inducat hiantem;
Quod pulchrae clunes, breve quod caput, ardua cervix.
Hoc illi *recte*: *ne corporis* optima Lyncei

Contemplere oculis; Hypsaea caecior, illa,
Quae mala sunt, spectes. O crus! o brachia! Verum
Depygis, nasuta, brevi latere, ac pede longo est.
Matronae, praeter faciem, nil cernere possis;
Cetera, ni Catia est, demissa veste tegentis.
Si interdicta petes, vallo circumdata; (nam te
Hoc facit insanum) multae tibi tum officient res:
Custodes, lectica, ciniflones, parasitae,
Ad talos stola demissa, et circumdata palla:
Plurima, quae invideant pure apparere tibi rem.
Altera nil obstat: Cois tibi paene videre est
Ut nudam; ne crure malo, ne sit pede turpi:
Metiri possis oculo latus. An tibi mavis
Insidias fieri, pretiumque avellier, ante
Quam mercem ostendi? Leporem venator ut alta
In nive sectetur, positum sic tangere nolit:
Cantat; et apponit: Meus est amor huic similis: nam
Transvolat in medio posita, et fugientia captat.
Hiscine versiculis speras tibi posse dolores,
Atque aestus, curasque graves e pectore pelli?
Nonne cupidinibus statuit natura modum? quem,
Quid latura sibi, quid sit dolitura negatum,
Quaerere plus prodest; et inane abscidere soldo?
Num, tibi quum fauces urit sitis, aurea quaeris
Pocula; num esuriens fastidis omnia, praeter
Pavonem, rhombumque? Tument tibi quum inguina; num, si
Ancilla, aut verna est praesto puer, impetus in quem
Continuo fiat, malis tentigine rumpi?
Non ego; namque parabilem amo Venerem, facilemque.
Illam: post paullo: sed pluris: si exierit vir:
Gallis; hanc Philodemus ait sibi, quae neque magno
Stet pretio; neque cunctetur, quum est iussa venire.

Candida, rectaque sit; munda hactenus, ut neque longa,
Nec magis alba velit, quam dat natura, videri.
Haec, ubi supposuit dextrum corpus mihi laevo,
Ilia, et Aegeria est; do nomen quodlibet illi.
Nec vereor, ne, dum futuo, vir rure recurrat;
Ianua frangatur, latret canis; undique magno
Pulsa domus strepitu resonet, vae! pallida lecto
Desiliat mulier; miseram se conscia clamet;
Cruribus haec metuat, doti deprensa, egomet mi.
Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo;
Ne nummi pereant, aut pyga, aut denique fama.
Deprendi miserum est; Fabio vel iudice vincam.

SATYRA III.

In amicorum vitiis connivendum, neque peccata omnia in scelerum numero ponenda.

Omnibus hoc vitium est cantoribus; inter amicos
Ut numquam inducant animum cantare rogati;
Iniussi numquam desistant. Sardus habebat
Ille Tigellius hoc. Caesar, qui cogere posset,
Si peteret per amicitiam patris, atque suam, non
Quidquam proficeret: si collibuisset, ab ovo
Usque ad mala citaret: Io Bacche! modo summa
Voce; modo hac, resonat quae chordis quattuor ima.
Nil aequale homini fuit illi; saepe, velut qui
Currebat fugiens hostem; persaepe, velut qui
Iunonis sacra ferret: habebat saepe ducentos,
Saepe decem servos: modo reges, atque tetrarchas;
Omnia magna loquens: modo, sit mihi mensa tripes, et

Concha salis puri; et toga, quae defendere frigus,
Quamvis crassa, queat. Decies centena dedisses
Huic parco paucis contento, quinque diebus
Nil erat in loculis. Noctes vigilabat ad ipsum
Mane; diem totum stertebat: nil fuit umquam
Sic impar sibi. Nunc aliquis dicat mihi: quid tu?
Nullane habes vitia? Immo alia, et fortasse minora.
Maenius absentem Novium quum carperet: heus tu,
Quidam ait, ignoras te? an, ut ignotum, dare nobis
Verba putas? Egomet mî ignosco, Maenius inquit.
Stultus, et improbus hic amor est, dignusque notari.
Quum tua pervideas oculis mala lippus inunctis;
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quam aut aquila, aut serpens Epidaurius? At tibi contra
Evenit, inquirant vitia ut tua rursus et illi.
Iracundior est paullo: minus aptus acutis
Naribus horum hominum; rideri possit eo, quod
Rusticius tonso toga defluit, et male laxus
In pede calceus haeret. At est bonus, ut melior vir
Non alius quisquam: at tibi amicus: at ingenium ingens
Inculto latet hoc sub corpore. Denique te ipsum
Concute, num qua tibi vitiorum inseverit olim
Natura, aut etiam consuetudo mala; namque
Neglectis urenda filix innascitur agris.
Illuc praevertamur; amatorem quod amicae
Turpia decipiunt caecum vitia, aut etiam ipsa haec
Delectant; veluti Balbinum polypus Hagnae.
Vellem in amicitia sic erraremus; et isti
Errori nomen virtus posuisset honestum.
At, pater ut gnati; sic nos debemus amici,
Si quod sit, vitium non fastidire. Strabonem
Appellat Paetum pater: et Pullum, male parvus
Si cui filius est; ut abortivus fuit olim

Sisyphus? hunc Varum, distortis cruribus: illum
Balbutit Scaurum, pravis fultum male talis.
Parcius hic vivit? frugi dicatur. Ineptus,
Et iactantior hic paullo est? concinnus amicis
Postulat ut videatur. At est truculentior, atque
Plus aequo liber? simplex, fortisque habeatur.
Caldior est? acres inter numeretur. Opinor,
Haec res et iungit, iunctos et servat amicos.
At nos virtutes ipsas invertimus; atque
Sincerum cupimus vas incrustare. Probus quis
Nobiscum vivit; multum demissus homo. Illi
Tardo, cognomen Pingui damus. Hic fugit omnes
Insidias, nullique malo latus obdit apertum?
(Quum genus hoc inter vitae versetur, ubi acris
Invidia, atque vigent ubi crimina) pro bene sano,
Ac non incauto, fictum, astutumque vocamus.
Simplicior quis, et est, qualem me saepe libenter
Obtulerim tibi, Maecenas; ut forte legentem,
Aut tacitum impellat quovis sermone? Molestus!
Communi sensu plane caret, inquimus. Heu, heu,
Quam temere in nosmet legem sancimus iniquam!
Nam vitiis nemo sine nascitur: optimus ille est,
Qui minimis urgetur. Amicus dulcis, ut aequum est,
Quum mea compenset vitiis bona; pluribus hisce
(Si modo plura mihi bona sunt) inclinet, amari
Si volet: hac lege, in trutina ponetur eadem.
Qui, ne tuberibus propriis offendat amicum,
Postulat; ignoscet verrucis illius. Aequum est,
Peccatis veniam poscentem reddere rursus.
Denique, quatenus excidi penitus vitium irae;
Cetera item nequeunt stultis haerentia: cur non
Ponderibus, modulisque suis ratio utitur? ac res,
Ut quaeque est, ita suppliciis delicta coercet?
Si quis eum servum, patinam qui tollere iussus,
Semesos pisces, trepidumque ligurrierit ius,
In *cruce suffigat;* Labeone insanior inter

Sanos dicatur. Quanto hoc furiosius, atque
Maius peccatum est! Paullum deliquit amicus;
(Quod nisi concedas, habeare insuavis) acerbus
Odisti, et fugis, ut Rusonem debitor aeris:
Qui nisi, quum tristes misero venere Calendae,
Mercedem, aut nummos unde unde extricat; amaras
Porrecto iugulo historias, captivus ut, audit.
Comminxit lectum potus; mensave catillum,
Evandri manibus tritum, deiecit; ob hanc rem,
Aut positum ante mea quia pullum in parte catini
Sustulit esuriens, minus hoc iucundus amicus
Sit mihi? Quid faciam, si furtum fecerit? aut si
Prodiderit commissa fide? sponsumve negarit?
Quis paria esse fere placuit peccata, laborant,
Quum ventum ad verum est: sensus, moresque repugnant;
Atque ipsa utilitas, iusti prope mater, et aequi.
Quum prorepserunt primis animalia terris,
Mutum, et turpe pecus, glandem, atque cubilia propter,
Unguibus, et pugnis; dein fustibus, atque ita porro
Pugnabant armis, quae post fabricaverat usus:
Donec verba, quibus voces, sensusque notarent,
Nominaque invenere: dehinc absistere bello,
Oppida coeperunt munire, et ponere leges;
Ne quis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
Nam fuit ante Helenam cunnus teterrima belli
Caussa; sed ignotis perierunt mortibus illi,
Quos Venerem incertam rapientes, more ferarum,
Viribus editior caedebat, ut in grege taurus.
Iura inventa metu iniusti, fateare necesse est;
Tempora si, fastosque velis evolvere mundi.
Nec natura potest iusto secernere iniquum,
Dividit ut bona diversis, fugienda petendis:

[redacted]

Nec vincet ratio hoc, tantumdem ut peccet, idemque,
Qui teneros caules alieni fregerit horti;
Et qui nocturnus sacra Divûm legerit. Adsit
Regula, peccatis quae poenas irroget aequas;
Ne scutica dignum, horribili sectere flagello.
Nam, ut ferula caedas meritum maiora subire
Verbera, non vereor: quum dicas esse pares res
Furta latrociniis; et magnis parva mineris
Falce recisurum simili te, si tibi regnum
Permittant homines. Si dives, qui sapiens est,
Et sutor bonus, et solus formosus, et est rex;
Cur optas, quod habes? Non nosti, quid pater, inquit,
Chrysippus dicat: sapiens crepidas sibi numquam,
Nec soleas fecit; sutor tamen est sapiens. Qui?
Ut, quamvis tacet, Hermogenes; cantor tamen, atque
Optimus est modulator: ut Alfenus vafer, omni
Abiecto instrumento artis, clausaque taberna,
Tonsor erat sapiens operis: sic optimus omnis
Est opifex solus, sic rex. Vellunt tibi barbam
Lascivi pueri: quos tu nisi fuste coerces,
Urgeris turba circum te stante, miserque
Rumperis, et latras, magnorum maxime regum.
Ne longum faciam; dum tu quadrante lavatum
Rex ibis; neque te quisquam stipator, ineptum
Praeter Crispinum, sectabitur: et mihi dulces
Ignoscent, si quid peccaro stultus, amici:
Inque vicem illorum patiar delicta libenter;
Privatusque magis vivam te rege beatus.

SATYRA IV.

Satyricorum poetarum, ac suam praesertim in scribendo licentiam excusat.

Eupolis, atque Cratinus, Aristophanesque, poetae,
Atque alii, quorum comoedia prisca virorum est,
Si quis erat dignus describi, quod malus, aut fur,
Quod moechus foret, aut sicarius, aut alioqui
Famosus, multa cum libertate notabant.
Hinc omnis pendet Lucilius, hosce sequutus,
Mutatis tantum pedibus, numerisque; facetus,
Emunctae naris, durus componere versus.
Nam fuit hoc vitiosus: in hora saepe ducentos,
Ut magnum, versus dictabat stans pede in uno.
Quum flueret lutulentus, erat quod tollere velles:
Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem;
Scribendi recte: nam ut multum, nil moror. Ecce;
Crispinus minimo me provocat. Accipe, si vis;
Accipiam tabulas. Detur nobis locus, hora,
Custodes; videamus, uter plus scribere possit.
Dî bene fecerunt, inopis me, quodque pusilli
Finxerunt animi, raro, et perpauca loquentis.
At tu conclusas hircinis follibus auras,
Usque laborantes dum ferrum molliat ignis,
Ut mavis, imitare. Beatus Fannius, ultro
Delatis capsis, et imagine: quum mea nemo
Scripta legat, vulgo recitare timentis; ob hanc rem,
Quod sunt, quos genus hoc minime iuvat; utpote plures
Culpari dignos. Quemvis media erue turba;
Aut ab avaritia, aut misera ambitione laborat.
Hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum.
Hunc capit argenti splendor; stupet Albius aere.
Hic mutat merces surgente à Sole ad eum, quo

[redacted]

ertina tepet regio: quin per mala praeceps
ır, utí pulvis collectus turbine; ne quid
ıa deperdat metuens, aut ampliet ut rem.
ıs hi metuunt versus, odere poetas.
ım habet in cornu, longe fuge: dummodo risum
:iat sibi, non hic cuiquam parcet amico:
odcumque semel chartis illeverit, omnes
et a furno redeuntes scire, lacuque
eros, et anus. Agedum, pauca accipe contra.
ım ego me illorum, dederim quibus esse poetas,
pam numero. Neque enim concludere versum
is esse satis: neque, si quis scribat, uti nos,
oni propiora, putes hunc esse poetam.
ium cui sit, cui mens divinior, atque os
a sonaturum, des nominis huius honorem.
o quidam, comoedia, necne poema
, quaesivere: quod acer spiritus, ac vis,
erbis, nec rebus inest; nisi quod pede certo
t sermoni sermo merus. At pater ardens
t, quod meretrice nepos insanus amica
; uxorem grandi cum dote recusat;
s et, magnum quod dedecus, ambulat ante
m cum facibus. Numquid Pomponius istis
et leviora; pater si viveret? Ergo
atis est puris versum perscribere verbis;
si dissolvas, quivis stomachetur eodem
ersonatus pacto pater. His, ego quae nunc;
quae scripsit Lucilius; eripias si
ora certa, modosque; et quod prius ordine verbum est,
rius facias, praeponens ultima primis:
ut si solvas: Postquam Discordia tetra
ferratos postes, portasque refregit:
as etiam disiecti membra poetae.

Hactenus haec: alias, iustum sit, necne, poema;
Nunc illud tantum quaeram: meritone tibi sit
Suspectum genus hoc scribendi. Sulcius acer
Ambulat, et Caprius, rauci male, cumque libellis:
Magnus uterque timor latronibus: at bene si quis,
Et vivat puris manibus, contemnat utrumque.
Ut sis tu similis Coelî, Byrrhique latronum;
Non ego sim Caprii, neque Sulcî: cur metuas me?
Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos,
Quîs manus insudet vulgi, Hermogenisque Tigellî.
Nec recito cuiquam, nisi amicis, idque coactus;
Non ubivis, coramve quibuslibet. In medio qui
Scripta Foro recitent, sunt multi; quique lavantes:
Suave locus voci resonat conclusus. Inanes
Hoc iuvat; haud illud quaerentes, num sine sensu,
Tempore num faciant alieno. Laedere gaudes,
Inquis, et hoc studio pravus facis. Unde petitum
Hoc in me iacis? est auctor quis denique eorum,
Vixi cum quibus? Absentem qui rodit amicum;
Qui non defendit alio culpante; solutos
Qui captat risus hominum, famamque dicacis;
Fingere qui non visa potest; commissa tacere
Qui nequit: hic niger est; hunc tu, Romane, caveto.
Saepe tribus lectis videas cenare quaternos;
E quibus imus avet, quavis adspergere cunctos,
Praeter eum, qui praebet aquam: post hunc quoque potus,
Condita quum verax aperit praecordia Liber.
Hic tibi comis, et urbanus, liberque videtur
Infesto nigris: ego si risi, quod ineptus
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum;
Lividus, et mordax videor tibi? Mentio si qua
De Capitolini furtis iniecta Petillî
Te coram fuerit; defendas, ut tuus est mos.
Me Capitolinus convictore usus, amicoque
A puero est: caussaque mea permulta rogatus

Fecit; et, incolumis, laetor, quod vivit in Urbe:
Sed tamen admiror, quo pacto iudicium illud
Fugerit. Hic nigrae fucus lolliginis, haec est
Aerugo mera: quod vitium procul abfore chartis,
Atque animo prius, ut si qui promittere de me
Possum aliquid, vere promitto. Liberius si
Dixero quid, si forte iocosius; hoc mihi iuris
Cum venia dabis. Insuevit pater optimus hoc me,
Ut fugerem, exemplis vitiorum quaeque notando;
Quum me hortaretur, parce, frugaliter, atque
Viverem uti contentus eo, quod mî ipse parasset:
Nonne vides, Albî ut male vivat filius? utque
Barrus inops? magnum documentum, ne patriam rem
Perdere quis velit. A turpi meretricis amore
Quum deterreret: Scetani dissimilis sis.
Ne sequerer moechas, concessa quum Venere uti
Possem: Deprensi non bella est fama Trebonî,
Aiebat. Sapiens, vitatu, quidque petitu
Sit melius, caussas reddet tibi: mî satis est, si
Traditum ab antiquis morem servare, tuamque,
Dum custodis eges, vitam, famamque tueri
Incolumem possum: simul ac duraverit aetas
Membra, animumque tuum; nabis sine cortice. Sic me
Formabat puerum dictis: et sive iubebat,
Ut facerem quid: habes auctorem, quo facias hoc;
Unum ex iudicibus selectis obiiciebat.
Sive vetabat: an hoc inhonestum, et inutile factu
Necne sit, addubites; flagret rumore malo quum
Hic, atque ille? Avidos vicinum funus ut aegros
Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit;
Sic teneros animos aliena opprobria saepe
Absterrent vitiis. Ex hoc ego sanus ab illis,
Perniciem quaecumque ferunt: mediocribus, et quis

Ignoscas, vitiis teneor; fortassis et isthinc
Largiter abstulerit longa aetas, liber amicus,
Consilium proprium: neque enim, quum lectulus, aut me
Porticus excepit, desum mihi. Rectius hoc est;
Hoc faciens vivam melius; sic dulcis amicis
Occúrram. Hoc quidam non belle: numquid ego illi
Imprudens olim faciam simile? Haec ego mecum
Compressis agito labris; ubi quid datur oti,
Illudo chartis. Hoc est mediocribus illis
Ex vitiis unum: cui si concedere nolis;
Multa poetarum veniet manus, auxilio quae
Sit mihi; (nam multo plures sumus) ac veluti, te,
Iudaei, cogemus in hanc concedere turbam.

SATYRA V.

Facete iter suum Roma Brundisium usque describit.

Egressum magna me excepit Aricia Roma
Hospitio modico: rhetor comes Heliodorus,
Graecorum longe doctissimus. Inde Forum Appi,
Differtum nautis, cauponibus, atque malignis.
Hoc iter ignavi divisimus, altius ac nos
Praecinctis unum. Nimis est gravis Appia tardis!
Hic ego propter aquam, quod erat deterrima, ventri
Indico bellum; cenantes haud animo aequo
Exspectans comites. Iam nox inducere terris
Umbras, et Caelo diffundere signa parabat.
Tum pueri nautis; pueris convicia nautae
Ingerere. Huc appelle! trecentos inseris! hoe!
Iam satis est! Dum aes exigitur, dum mula ligatur
Tota abit hora: mali culices, ranaeque palustres
Avertunt somnos; absentem ut cantat amicam

prolutus vappa nauta, atque viator
im. Tandem fessus dormire viator
; ac missae pastum retinacula mulae
piger saxo religat, stertitque supinus.
e dies aderat, nil quum procedere lintrem
ius: donec cerebrosus prosilit unus,
lae, nautaeque caput lumbosque saligno
dolat: quarta vix demum exponimur hora.
ıanusque tua lavimus, Feronia, lympha.
tum pransi tria repimus, atque subimus
itum saxis late candentibus Anxur.
enturus erat Maecenas optimus, atque
us, missi magnis de rebus uterque
; aversos soliti componere amicos.
ulis égo nigra meis collyria lippus
e. Interea Maecenas advenit, atque
us, Capitoque simul Fonteius, ad unguem
homo; Antonî, non ut magis alter, amicus.
s Aufidio Lusco praetore libenter
mus, insani ridentes praemia scribae;
xtam, et latum clavum, prunaeque vatillum.
nurrarum lassi deinde urbe manemus;
a praebente domum, Capitone culinam.
a lux oritur multo gratissima; namque
s, et Varius Sinuessae, Virgiliusque
unt: animae, quales neque candidiores
tulit; neque quîs me sit devinctior alter.
complexus, et gaudia quanta fuerunt!
contulerim iucundo sanus amico.
ıa Campano ponti quae villula, tectum
uit; et parochi, quae debent ligna, salemque.
ıuli Capuae clitellas tempore ponunt.
it Maecenas; dormitum ego, Virgiliusque:
e pila lippis inimicum, et ludere crudis.
os Coccei recipit plenissima villa,
uper est Caudî cauponas. Nunc mihi paucis

Sarmenti scurrae pugnam, Messique Cicirri,
Musa, velim memores; et quo patre natus uterque
Contulerit lites. Messi clarum genus Osci;
Sarmenti domina exstat: ab his maioribus orti
Ad pugnam venere. Prior Sarmentus: equi te
Esse feri similem, dico. Ridemus: et ipse
Messius: accipio; caput et movet. O, tua cornu
Ni foret exsecto frons, inquit, quid faceres, quum
Sic mutilus minitaris? At illi foeda cicatrix
Setosam laevi frontem turpaverat oris.
Campanum in morbum, in faciem permulta iocatus;
Pastorem saltaret uti Cyclopa, rogabat:
Nil illi larva, aut tragicis opus esse cothurnis.
Multa Cicirrus ad haec: donasset iamne catenam
Ex voto Laribus, quaerebat: scriba quod esset,
Deterius nihilo dominae ius esse. Rogabat
Denique, cur umquam fugisset; cui satis una
Farris libra foret, gracili sic, tamque pusillo?
Prorsus iucunde cenam produximus illam.
Tendimus hinc recta Beneventum; ubi sedulus hospes
Paene arsit, macros dum turdos versat in igni:
Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
Vulcano, summum properabat lambere tectum.
Convivas avidos cenam, servosque timentes
Tum rapere, atque omnes restinguere velle videres.
Incipit ex illo montes Appulia notos
Ostentare mihi, quos torret Atabulus, et quos
Numquam erepsemus, nisi nos vicina Trivici
Villa recepisset, lacrymoso non sine fumo,
Udos cum foliis ramos urente camino.
Hic ego mendacem stultissimus usque puellam
Ad mediam noctem exspecto. Somnus tamen aufert
Intentum Veneri: tum immundo somnia visu
Nocturnam vestem maculant, ventremque supinum.
Quattuor hinc rapimur viginti et millia rhedis,

Mansuri oppidulo, quod versu dicere non est;
Signis perfacile est. Venit vilissima rerum
Hic aqua: sed panis longe pulcherrimus; ultra
Callidus ut soleat humeris portare viator:
Nam Canusî lapidosus; aquae non ditior urna:
Qui locus a forti Diomede est conditus olim.
Flentibus hinc Varius discedit maestus amicis.
Inde Rubos fessi pervenimus; utpote longum
Carpentes iter, et factum corruptius imbri.
Postera tempestas melior; via peior, ad usque
Barî moenia piscosi: dehinc Gnatia, lymphis
Iratis exstructa, dedit risusque, iocosque;
Dum, flamma sine, thura liquescere limine sacro,
Persuadere cupit. Credat Iudaeus apella,
Non ego: namque Deos didici securum agere aevum:
Nec, si quid miri faciat natura, Deos id
Tristes ex alto Caeli demittere tecto.
Brundisium longae finis chartaeque, viaeque est.

SATYRA VI.

De vera nobilitate. Bonae educationis, et mediocris fortunae laus.

Non, quia, Maecenas, Lydorum quidquid Etruscos
Incoluit fines, nemo generosior est te:
Nec, quod avus tibi maternus fuit, atque paternus,
Olim qui magnis regionibus imperitarunt;
Ut plerique solent, naso suspendis adunco
Ignotos; ut me libertino patre natum:
Quum referre negas, quali sit quisque parente
Natus, dum ingenuus; persuades hoc tibi vere,
Ante potestatem Tullî, atque ignobile regnum,
Multos *saepe viros*, nullis maioribus ortos,

Et vixisse probos, amplis et honoribus auctos.
Contra, Laevinum Valerî genus, unde Superbus
Tarquinius regno pulsus fugit, unius assis
Non umquam pretio pluris licuisse; notante
Iudice, quo nosti, populo; qui stultus honores
Saepe dat indignis, et famae servit ineptus;
Qui stupet in titulis, et imaginibus. Quid oportet
Nos facere, a vulgo longe, longeque remotos?
Namque esto, populus Laevino mallet honorem,
Quam Decio mandare novo; censorque moveret
Appius, ingenuo si non essem patre natus:
Vel merito, quoniam in propria non pelle quiessem.
Sed fulgente trahit constrictos gloria curru
Non minus ignotos generosis. Quo tibi, Tilli,
Sumere depositum clavum? fierique tribuno?
Invidia accrevit, privato quae minor esset.
Nam ut quisque insanus nigris medium impediit crus
Pellibus, et latum demisit pectore clavum;
Audit continuo: quis homo hic? et, quo patre natus?
Ut si qui aegrotet, quo morbo Barrus, haberi
Ut cupiat formosus: eat quacumque, puellis
Iniiciat curam quaerendi singula; quali
Sit facie, sura, quali pede, dente, capillo:
Sic qui promittit, cives, Urbem sibi curae,
Imperium fore, et Italiam, delubra Deorum;
Quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,
Omnes mortales curare, et quaerere cogit.
Tune, Syri, Damae, aut Dionysî filius, audes
Deiicere e saxo cives, aut tradere Cadmo?
At Novius collega gradu post me sedet uno;
Namque est ille, pater quod erat meus. Hoc tibi Paullus,
Et Messala videris? At hic, si plostra ducenta,
Concurrantque Foro tria funera, magna sonabit,
Cornua quod vincatque tubas: saltem tenet hoc nos.

Nunc ad me redeo libertino patre natum:
Quem rodunt omnes libertino patre natum;
Nunc, quia sim tibi, Maecenas, convictor; at olim,
Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
Dissimile hoc illi est: quia non, ut forsit honorem
Iure mihi invideat quivis, ita te quoque amicum;
Praesertim cautum dignos adsumere, prava
Ambitione procul. Felicem dicere non hoc
Me possim, casu quod te sortitus amicum.
Nulla etenim mihi te Fors obtulit: optimus olim
Virgilius, post hunc Varius, dixere quid essem.
Ut veni coram, singultim pauca loquutus;
(Infans namque pudor prohibebat plura profari)
Non ego me claro natum patre; non ego circum
Me Satureiano vectari rura caballo:
Sed, quod eram, narro. Respondes, ut tuus est mos,
Pauca: abeo; et revocas nono post mense, iubesque
Esse in amicorum numero. Magnum hoc ego duco,
Quod placui tibi, qui turpi secernis honestum
Non patre praeclaro, sed vita, et pectore puro.
Atqui si vitiis mediocribus ac mea paucis
Mendosa est natura, alioqui recta; (velut si
Egregio inspersos reprehendas corpore naevos)
Si neque avaritiam, neque sordes, aut mala lustra
Obiiciet vere quisquam mihi: purus, et insons,
(Ut me collaudem) si et vivo carus amicis:
Caussa fuit pater his; qui macro pauper agello
Noluit in Flavi ludum me mittere, magni
Quo pueri magnis e centurionibus orti,
Laevo suspensi loculos, tabulamque lacerto,
Ibant octonis referentes Idibus aera;
Sed puerum est ausus Romam portare, docendum
Artes, quas doceat quivis eques, atque senator
Semet prognatos: vestem, servosque sequentes
In magno ut populo si quis vidisset, avita
Ex re praeberi sumptus mihi crederet illos.

Ipse, mihi custos incorruptissimus, omnes
Circum doctores aderat. Quid multa? pudicum
(Qui primus virtutis honos) servavit ab omni
Non solum facto; verum opprobrio quoque turpi;
Nec timuit, sibi ne vitio quis verteret, olim
Si praeco parvas; aut, ut fuit ipse, coactor
Mercedes sequerer. Neque ego essem questus: at hoc nunc
Laus illi debetur et a me gratia maior.
Nil me poeniteat sanum patris huius: eoque
Non, ut magna dolo factum negat esse suo pars,
Quod non ingenuos habeat, clarosque parentes,
Sic me defendam. Longe mea discrepat istis
Et vox, et ratio. Nam, si natura iuberet
A certis annis aevum remeare peractum,
Atque alios legere; ad fastum quoscumque parentes
Optaret sibi quisque: meis contentus, honestos
Fascibus, et sellis nollem mihi sumere; demens
Iudicio vulgi, sanus fortasse tuo: quod
Nollem onus, haud umquam solitus, portare molestum.
Nam mihi continuo maior quaerenda foret res,
Atque salutandi plures: ducendus et unus,
Et comes alter; uti ne solus rusve, peregreve
Exirem: plures calones, atque caballi
Pascendi; ducenda petorrita. Nunc mihi curto
Ire licet mulo, vel, si libet, usque Tarentum;
Mantica cui lumbos onere ulceret, atque eques armos.
Obiiciet nemo sordes mihi, quas tibi, Tilli,
Quum Tiburte via praetorem quinque sequuntur
Te pueri, lasanum portantes, oenophorumque.
Hoc ego commodius, quam tu, praeclare senator,
Millibus atque aliis, vivo. Quocumque libido est,
Incedo solus: percontor quanti olus, ac far:
Fallacem Circum, vespertinumque pererro

Saepe Forum: adsisto divinis; inde domum me
Ad porri, et ciceris refero, laganique catinum.
Cena ministratur pueris tribus; et lapis albus
Pocula cum cyatho duo sustinet: adstat echinus,
Vilis cum patera guttus, Campana supellex.
Deinde eo dormitum; non sollicitus, mihi quod cras
Surgendum sit mane; obeundus Marsya, qui se
Vultum ferre negat Noviorum posse minoris.
Ad quartam iaceo; post hanc vagor, aut ego lecto,
Aut scripto, quod me tacitum iuvet; ungor olivo,
Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
Ast ubi me fessum Sol acrior ire lavatum
Admonuit, fugio Campum, lusumque trigonem.
Pransus non avide, quantum interpellet inani
Ventre diem durare; domesticus otior. Haec est
Vita solutorum misera ambitione, gravique.
His me consolor victurum suavius, ac si
Quaestor avus, pater atque meus, patruusque fuisset.

SATYRA VII.

Rupilii, et Persii rixam facete describit.

Proscripti Regis Rupili pus, atque venenum,
Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
Omnibus et lippis notum, et tonsoribus esse.
Persius hic permagna negotia dives habebat
Clazomenis; etiam lites cum Rege molestas:
Durus homo, atque odio qui posset vincere Regem;
Confidens, tumidusque: adeo sermonis amari,
Sisennas, Barros ut equis praecurreret albis.
Ad Regem redeo. Postquam nihil inter utrumque
Convenit; (hoc etenim sunt omnes iure molesti,
Quo fortes, quibus adversum bellum incidit. Inter

Hectora Priamiden, animosum atque inter Achillem
Ira fuit capitalis, ut ultima divideret mors,
Non aliam ob caussam, nisi quod virtus in utroque
Summa fuit. Duo si discordia verset inertes;
Aut si disparibus bellum incidat, ut Diomedi
Cum Lycio Glauco; discedet pigrior, ultro
Muneribus missis) Bruto praetore tenente
Ditem Asiam, Rupili et Persi par pugnat; uti non
Compositum melius cum Bitho Bacchius. In ius
Acres procurrunt, magnum spectaculum uterque.
Persius exponit caussam; ridetur ab omni
Conventu: laudat Brutum, laudatque cohortem:
Solem Asiae Brutum appellat; stellasque salubres
Appellat comites, excepto Rege; Canem illum,
Invisum agricolis sidus, venisse: ruebat
Flumen ut hibernum, fertur quo rara securis.
Tum Praenestinus salso, multoque fluenti,
Expressa arbusto regerit convicia; durus
Vindemiator, et invictus; cui saepe viator
Cessisset, magna compellans voce cuculum.
At Graecus, postquam est Italo perfusus aceto,
Persius exclamat: per magnos, Brute, Deos te
Oro! qui reges consuesti tollere, cur non
Hunc Regem iugulas? Operum hoc, mihi crede, tuorum est.

SATYRA VIII.

Canidiae, et Saganae veneficia describit ac detestatur.

Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum:
Quum faber, incertus scamnum, faceretne Priapum;
Maluit esse Deum. Deus inde ego, furum, aviumque

Maxima formido; nam fures dextra coercet,
Obscaenoque ruber porrectus ab inguine palus.
Ast importunas volucres in vertice arundo
Terret fissa; vetatque novis considere in hortis.
Huc prius angustis eiecta cadavera cellis
Conservus vili portanda locabat in arca:
Hoc miserae plebi stabat commune sepulcrum,
Pantolabo scurrae, Nomentanoque Nepoti.
Mille pedes in fronte, trecentos cippus in agro
Hic dabat: heredes monumentum ne sequeretur.
Nunc licet Exquiliis habitare salubribus, atque
Aggere in aprico spatiari; quo modo tristes
Albis informem spectabant ossibus agrum.
Quum mihi non tantum furesque, feraeque suëtae
Hunc vexare locum, curae sunt, atque labori;
Quantum carminibus quae versant, atque venenis,
Humanos animos: has nullo perdere possum
Nec prohibere modo, simul ac vaga Luna decorum
Protulit os, quin ossa legant, herbasque nocentes.
Vidi egomet nigra succinctam vadere palla
Canidiam, pedibus nudis, passoque capillo,
Cum Sagana maiore ululantem: (pallor utrasque
Fecerat horrendas adspectu) scalpere terram
Unguibus, et pullam divellere mordicus agnam
Coeperunt: cruor in fossam confusus; ut inde
Manes elicerent animas, responsa daturas.
Lanea et effigies erat; altera cerea: maior
Lanea, quae poenis compesceret inferiorem.
Cerea suppliciter stabat, servilibus ut quae
Iam peritura modis. Hecaten vocat altera, saevam
Altera Tisiphonen. Serpentes, atque videres
Infernas errare canes; Lunamque rubentem,
Ne foret his testis, post magna latere sepulcra.
Mentior at si quid, merdis caput inquiner albis
Corvorum; atque in me veniat mictum, atque

cacatum

Iulius, et fragilis Pediatia, furque Voranus.
Singula quid memorem? quo pacto alterna loquentes
Umbrae cum Sagana resonarent triste, et acutum
Utque lupi barbam variae cum dente colubrae
Abdiderint furtim terris; et imagine cerea
Largior arserit ignis; et ut, non testis inultus,
Obruerim voces Furiarum, et facta duarum?
Nam, displosa sonat quantum vesica, pepedi,
Diffissa nate, ficus: at illae currere in Urbem;
Canidiae dentes, altum Saganae caliendrum
Excidere; atque herbas, atque incantata lacertis
Vincula, cum magno risuque, iocoque videres.

SATYRA IX.

Molesti cuiusdam hominis importunam loquacitatem describit.

Ibam forte Via sacra, sicut meus est mos,
Nescio quid meditans nugarum; totus in illis:
Accurrit quidam, notus mihi nomine tantum;
Arreptaque manu: quid agis, dulcissime rerum?
Suaviter, ut nunc est, inquam; et cupio omnia, quae vis.
Quum adsectaretur: numquid vis? occupo. At ille:
Noris nos, inquit; docti sumus. Hic ego: pluris
Hoc, inquam, mihi eris. Misere discedere quaerens,
Ire modo ocius, interdum consistere, in aurem
Dicere nescio quid puero: quum sudor ad imos
Manaret talos, o te, Bolane, cerebri
Felicem! aiebam tacitus. Quum quidlibet ille
Garriret; vicos, Urbem laudaret; ut illi
Nil respondebam: misere cupis, inquit, abire,
Iamdudum video: sed nil agis: usque tenebo;

Persequar. Hinc, quo nunc iter est tibi? Nil opus est te
Circumagi: quemdam volo visere, non tibi notum,
Trans Tiberim: longe cubat is, prope Caesaris hortos.
Nil habeo quod agam, et non sum piger; usque sequar te.
Demitto auriculas, ut iniquae mentis asellus,
Quum gravius dorso subiit onus. Incipit ille:
Si bene me novi, non Viscum pluris amicum,
Non Varium facies: nam quis me scribere plures,
Aut citius possit versus? quis membra movere
Mollius? invideat quod et Hermogenes, ego canto.
Interpellandi locus hic erat: est tibi mater?
Cognati, quis te salvo est opus? Haud mihi quisquam:
Omnes composui. Felices! nunc ego resto.
Confice; namque instat fatum mihi triste, Sabella
Quod puero cecinit divina mota anus urna:
Hunc neque dira venena, nec hosticus auferet ensis,
Nec laterum dolor, aut tussis, nec tarda podagra;
Garrulus hunc quando consumet cumque: loquaces,
Si sapiat, vitet, simul atque adoleverit aetas.
Ventum erat ad Vestae, quarta iam parte diei
Praeterita; et casu tunc respondere vadato
Debebat: quod ni fecisset, perdere litem.
Si me amas, inquit, paullum hic ades. Inteream, si
Aut valeo stare, aut novi civilia iura;
Et propero quo scis. Dubius sum, quid faciam, inquit,
Tene relinquam, an rem. Me, sodes. Non faciam, ille;
Et praecedere coepit. Ego, ut contendere durum
Cum victore, sequor. Maecenas quomodo tecum?
Hinc repetit. Paucorum hominum, et mentis bene sanae;

Nemo dexterius fortuna est usus. Haberes
Magnum adiutorem, posset qui ferre secundas,
Hunc hominem velles si tradere: dispeream, ni
Summosses omnes. Non isto vivimus illic,
Quo tu rere, modo: domus hac nec purior ulla est,
Nec magis his aliena malis; nil mî officit umquam,
Ditior hic, aut est quia doctior; est locus uni-
Cuique suus. Magnum narras, vix credibile. Atqui
Sic habet. Accendis, quare cupiam magis illi
Proximus esse. Velis tantummodo, quae tua virtus,
Expugnabis: et est qui vinci possit; eoque
Difficiles aditus primos habet. Haud mihi deero:
Muneribus servos corrumpam: non, hodie si
Exclusus fuero, desistam; tempora quaeram:
Occurram in triviis; deducam. Nil sine magno
Vita labore dedit mortalibus. Haec dum agit; ecce
Fuscus Aristius occurrit, mihi carus; et illum
Qui pulchre nosset. Consistimus. Unde venis? et
Quo tendis? rogat, et respondet. Vellere coepi,
Et pressare manu lentissima brachia; nutans,
Distorquens oculos, ut me eriperet: male salsus
Ridens dissimulare; meum iecur urere bilis.
Certe, nescio quid secreto velle loqui te,
Aiebas, mecum. Memini bene; sed meliori
Tempore dicam: hodie tricesima sabbata: vin' tu
Curtis Iudaeis oppedere? Nulla mihi, inquam,
Relligio est. At mî: sum paullo infirmior, unus
Multorum: ignosces; alias loquar. Hunccine Solem
Tam nigrum surrexe mihi! Fugit improbus, ac me
Sub cultro linquit. Casu venit obvius illi
Adversarius: et, quo tu turpissime? magna
Inclamat voce: et, licet antestari? Ego vero
Appono auriculam: rapit in ius; clamor utrinque;
Undique concursus. Sic me servavit Apollo.

SATYRA X.

Suum de Lucilio iudicium tuetur, et quaedam scribendarum satyrarum praecepta adspergit.

[Lucili, quam sis mendosus, teste Catone,
Defensore tuo, pervincam, qui male factos
Emendare parat versus. Hoc lenius ille,
Est quo vir melior: longe subtilior illo,
Qui multum puer et loris, et funibus udis
Exhortatus, ut esset, opem qui ferre poetis
Antiquis posset contra fastidia nostra,
Grammaticorum equitum doctissimus. Ut redeam illuc:]

Nempe incomposito dixi pede currere versus
Lucilî: quis tam Lucilî fautor inepte est,
Ut non hoc fateatur? At idem, quod sale multo
Urbem defricuit, charta laudatur eadem.
Nec tamen hoc tribuens, dederim quoque cetera; nam sic
Et Laberî Mimos, ut pulchra poemata, mirer.
Ergo non satis est, risu diducere rictum
Auditoris; et est quaedam tamen hic quoque virtus.
Est brevitate opus, ut currat sententia; neu se
Impediat verbis lassas onerantibus aures.
Et sermone opus est modo tristi, saepe iocoso;
Defendente vicem modo rhetoris, atque poetae;
Interdum urbani, parcentis viribus, atque
Extenuantis eas consulto. Ridiculum acri
Fortius et melius magnas plerumque secat res.
Illi, scripta quibus comoedia prisca viris est,
Hoc stabant, hoc sunt imitandi; quos neque pulcher
Hermogenes umquam legit, neque simius iste,
Nil praeter Calvum, et doctus cantare Catullum.
At magnum fecit, quod verbis Graeca Latinis

Miscuit. O seri studiorum! quine putetis
Difficile, et mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit? At sermo, lingua concinnus utraque,
Suavior, (ut Chio nota si commixta Falerni est)
Quum versus facias. Te ipsum percontor, an et quum
Dura tibi peragenda rei sit caussa Petilli,
Scilicet oblitus patriaeque, patrisque; Latine
Quum Pedius caussas exsudet, Poplicola, atque
Corvinus; patriis intermiscere petita
Verba foris malis, Canusini more bilinguis?
Atqui, ego quum Graecos facerem, natus mare citra,
Versiculos, vetuit me tali voce Quirinus,
Post mediam noctem visus, quum somnia vera:
In silvam non ligna feras insanius, ac si
Magnas Graecorum malis implere catervas.
Turgidus Alpinus iugulat dum Memnona, dumque
Defingit Rheni luteum caput; haec ego ludo,
Quae neque in aede sonent certantia, iudice Tarpa;
Nec redeant iterum, atque iterum spectanda theatris.
Arguta meretrice potes, Davoque Chremeta
Eludente senem, comis garrire libellos
Unus vivorum, Fundani: Pollio regum
Facta canit, pede ter percusso: forte epos acer,
Ut nemo, Varius ducit: molle, atque facetum
Virgilio annuerunt gaudentes rure Camenae.
Hoc erat, experto frustra Varrone Atacino,
Atque quibusdam aliis, melius quod scribere possem,
Inventore minor: neque ego illi detrahere ausi
Haerentem capiti cum multa laude coronam.
At dixi, fluere hunc lutulentum; saepe ferente
Plura quidem tollenda relinquendis: age, qua
Tu nihil in magno doctus reprehendis Home

comis tragici mutat Lucilius Acci?
ridet versus Enni gravitate minores?
m de se loquitur, non ut maiore reprensis?
l vetat, et nosmet Lucili scripta legentes,
erere num illius, num rerum dura negarit
siculos natura magis factos, et euntes
lius; ac si quis, pedibus quid claudere senis,
tantum contentus, amet scripsisse ducentos
e cibum versus, totidem cenatus? Etrusci
le fuit Cassi rapido ferventius amni
nium: capsis quem fama est esse, librisque
ustum propriis. Fuerit Lucilius, inquam,
is, et urbanus; fuerit limatior idem,
m rudis, et Graecis intacti carminis auctor;
mque poetarum seniorum turba: sed ille,
ret hoc nostrum fato delatus in aevum,
reret sibi multa; recideret omne, quod ultra
ectum traheretur; et in versu faciendo
e caput scaberet, vivos et roderet ungues.
e stylum vertas, iterum quae digna legi sint,
turus: neque, te ut miretur turba, labores;
entus paucis lectoribus. An tua demens
us in ludis dictari carmina malis?
ego; nam satis est, equitem mihi plaudere;
ut audax,
emptis aliis, explosa Arbuscula dixit.
moveat cimex Pantilius? aut cruciet, quod
cet absentem Demetrius? aut quod ineptus
ius Hermogenis laedat conviva Tigelli?
us, et Varius, Maecenas, Virgiliusque,
ius, et probet haec Octavius optimus, atque
us; et haec utinam Viscorum laudet uterque:
itione relegata, te dicere possum,
o; te, Messala, tuo cum fratre; simulque
Bibule, et Servi; simul his te, candide Furni:
plures alios, doctos ego quos, et amicos

Prudens praetereo; quibus haec, sint qualiacumque,
Arridere velim; doliturus, si placeant spe
Deterius nostra. Demetri, teque, Tigelli,
Discipularum inter iubeo plorare cathedras.
I, puer; atque meo citus haec subscribe libello.

Q. HORATII FLACCI
SATYRARUM
LIBER SECUNDUS.

SATYRA I.

'ingit se cum Trebatio Iurisconsulto deliberare, utrum a scribendis satyris abstineat.

Sunt, quibus in satyra videor nimis acer; et ultra
,egem tendere opus: sine nervis altera, quidquid
'omposui, pars esse putat; similesque meorum
Iille die versus deduci posse. Trebati,
[uid faciam, praescribe. Quiescas. Ne faciam, inquis,
)mnino versus? Aio. Peream male, si non
)ptimum erat: verum nequeo dormire. Ter uncti
'ransnanto Tiberim, somno quibus est opus alto;
rriguumque mero sub noctem corpus habento.
.ut, si tantus amor scribendi te rapit, aude
'aesaris invicti res dicere; multa laborum
'raemia laturus. Cupidum, pater optime, vires
)eficiunt: neque enim quivis horrentia pilis
,gmina, nec fracta pereuntes cuspide Gallos,
.ut labentis equo describat vulnera Parthi.
.ttamen et iustum poteras, et scribere fortem,

Scipiadam ut sapiens Lucilius. Haud mihi deero,
Quum res ipsa feret. Nisi dextro tempore, Flacci
Verba per attentam non ibunt Caesaris aurem:
Cui male si palpere, recalcitret undique tutus.
Quanto rectius hoc, quam tristi laedere versu
Pantolabum scurram, Nomentanumque nepotem:
Quum sibi quisque timet; quamquam est intactus, et odit.
Quid faciam? saltat Milonius, ut simul icto
Accessit fervor capiti, numerusque lucernis.
Castor gaudet equis; ovo prognatus eodem,
Pugnis: quot capitum vivunt, totidem studiorum
Millia. Me pedibus delectat claudere verba
Lucili ritu, nostrûm melioris utroque.
Ille, velut fidis arcana sodalibus, olim
Credebat libris: neque, si male cesserat, umquam
Decurrens alio; neque si bene: quo fit, ut omnis
Votiva pateat veluti descripta tabella
Vita senis. Sequor hunc, Lucanus, an Appulus, anceps:
Nam Venusinus arat finem sub utrumque colonus;
Missus ad hoc, pulsis (vetus est ut fama) Sabellis;
Quo ne per vacuum Romano incurreret hostis;
Sive quod Appula gens, seu quod Lucania bellum
Incuteret violenta. Sed hic stylus haud petet ultro
Quemquam animantem; et me veluti custodiet ensis
Vagina tectus: quem cur destringere coner
Tutus ab infestis latronibus? O pater, et rex
Iupiter, ut pereat positum robigine telum;
Nec quisquam noceat cupido mihi pacis! At ille,
Qui me commorit, (melius non tangere, clamo)
Flebit, et insignis tota cantabitur Urbe.
Servius iratus leges minitatur, et urnam;
Canidia Albuti, quibus est inimica, venenum;
Grande malum Turius, si quid, se iudice, cer

Ut, quo quisque valet, suspectos terreat; utque
Imperet hoc natura potens; sic collige mecum.
Dente lupus, cornu taurus petit, unde, nisi intus
Monstratum? Scaevae vivacem crede nepoti
Matrem; nil faciet sceleris pia dextera: mirum!
Ut neque calce lupus quemquam, neque dente petit bos;
Sed mala tollet anum vitiato melle cicuta.
Ne longum faciam: seu me tranquilla senectus
Exspectat, seu mors atris circumvolat alis;
Dives, inops; Romae, seu, Fors ita iusserit, exsul;
Quisquis erit vitae, scribam, color. O puer, ut sis
Vitalis, metuo; et maiorum ne quis amicus
Frigore te feriat. Quid? quum est Lucilius ausus
Primus in hunc operis componere carmina morem;
Detrahere et pellem, nitidus qua quisque per ora
Cederet, introrsum turpis; num Laelius, et qui
Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen,
Ingenio offensi? aut laeso doluere Metello?
Famosisque Lupo cooperto versibus? Atqui
Primores populi arripuit, populumque tributim:
Scilicet uni aequus virtuti, atque eius amicis.
Quin ubi se a vulgo, et scaena, in secreta remorant
Virtus Scipiadae, et mitis sapientia Laelî;
Nugari cum illo, et discincti ludere, donec
Decoqueretur olus, soliti. Quidquid sum ego, quamvis
Infra Lucilî censum, ingeniumque; tamen me
Cum magnis vixisse invita fatebitur usque
Invidia; et fragili quaerens illidere dentem,
Offendet solido: nisi quid tu, docte Trebati,
Dissentis. Equidem nihil hinc diffindere possum.
Sed tamen, ut monitus caveas, ne forte negotî
Incutiat tibi quid sanctarum inscitia legum:
Si mala condiderit in quem quis carmina, ius est,
Iudiciumque. Esto, si quis mala: sed bona si quis

Iudice condiderit? Laudatur Caesare. Si quis
Opprobriis dignum latraverit, integer ipse?
Solventur risu tabulae, tu missus abibis.

SATYRA II.

Luxuriosam vitam insectatur, frugalitatem commendans.

Quae virtus, et quanta bonis sit vivere parvo;
(Nec meus hic sermo est; sed quae praecepit Ofellus
Rusticus, abnormis sapiens, crassaque Minerva)
Discite, non inter lances, mensasque nitentes;
Quum stupet insanis acies fulgoribus, et quum
Acclinis falsis animus meliora recusat:
Verum hic impransi mecum disquirite. Cur hoc,
Dicam, si potero. Male verum examinat omnis
Corruptus iudex. Leporem sectatus, equove
Lassus ab indomito; vel si Romana fatigat
Militia adsuetum graecari; seu pila velox,
Molliter austerum studio fallente laborem;
Seu te discus agit; pete cedentem aëra disco.
Quum labor extuderit fastidia; siccus, inanis
Sperne cibum vilem: nisi Hymettia mella Falerno
Ne biberis diluta: foris est promus, et atrum
Defendens pisces hiemat mare; cum sale panis
Latrantem stomachum bene leniet. Unde putas, au
Qui partum? Non in caro nidore voluptas
Summa; sed in te ipso est. Tu pulmentaria quae
Sudando: pinguem vitiis, albumque, neque ostr
Nec scarus, aut poterit peregrina iuvare lagois.
Vix tamen eripiam, posito pavone, velis quin
Hoc potius, quam gallina tergere palatum:
Corruptus vanis rerum; quia veneat auro
Rara avis, et picta pandat spectacula cauda:

nquam ad rem attineat quidquam. Num vesceris ista,
ım laudas, pluma? cocto num adest honor idem?
ne tamen quamvis distat nil haec magis illa;
ıaribus formis deceptum te patet. Esto:
le datum sentis, lupus hic Tiberinus; an alto
ıtus hiet, pontesne inter iactatus; an amnis
ia sub Tusci? Laudas, insane, trilibrem
llum, in singula quem minuas pulmenta necesse est.
cit te species, video: quo pertinet ergo,
ceros odisse lupos? Quia scilicet illis
iorem natura modum dedit, his breve pondus,
ınus raro stomachus vulgaria temnit.
rectum magno magnum spectare catino
lem, ait Harpyiis gula digna rapacibus. At vos
esentes, Austri, coquite horum obsonia; quamquam
et aper, rhombusque recens, mala copia quando
rum sollicitat stomachum; quum rapula plenus,
ue acidas mavult inulas. Nec dum omnis abacta
ıperies epulis regum; nam vilibus ovis,
risque est oleis hodie locus. Haud ita pridem
loni praeconis erat acipensere mensa
ımis. Quid? tum rhombos minus aequora alebant?
us erat rhombus, tutoque ciconia nido;
ıec vos auctor docuit praetorius. Ergo,
uis nunc mergos suaves edixerit assos;
ebit pravi docilis Romana iuventus.
didus a tenui victu distabit, Ofello
ice; nam frustra vitium vitaveris illud,
e alio pravum detorseris. Avidienus,
Canis, ex vero ductum, cognomen adhaeret,
ınquennes oleas est, et silvestria corna,
nisi mutatum, parcit defundere vinum, et

Cuius odorem olei nequeas perferre, (licebit
Ille repotia, natales, aliosve dierum
Festos albatus celebret) cornu ipse bilibri
Caulibus instillat, veteris non parcus aceti.
Quali igitur victu sapiens utetur? et horum
Utrum imitabitur? Hac urget lupus, hac canis angit.
Mundus erit, qua non offendat sordibus; atque
In neutram partem cultûs miser: hic neque servis,
Albutî senis exemplo, dum munia didit,
Saevus erit: neque, sic ut simplex Naevius, unctam
Convivis praebebit aquam: vitium hoc quoque magnum.
Accipe nunc, victus tenuis quae, quantaque secum
Afferat. In primis valeas bene: nam variae res
Ut noceant homini, credas; memor illius escae,
Quae simplex olim tibi sederit. At simul assis
Miscueris elixa, simul conchylia turdis;
Dulcia se in bilem vertent, stomachoque tumultum
Lenta feret pituita. Vides, ut pallidus omnis
Cena desurgat dubia? Quin corpus onustum
Hesternis vitiis animum quoque praegravat una,
Atque affigit humo divinae particulam aurae.
Alter, ubi dicto citius curata sopori
Membra dedit, vegetus praescripta ad munia surgit.
Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam;
Sive diem festum rediens advexerit annus;
Seu recreare volet tenuatum corpus; ubique
Accedent anni, tractari mollius aetas
Imbecilla volet: tibi quidnam accrescet ad ista
Quam puer, et validus praesumis, mollitiem; s
Dura valetudo inciderit, seu tarda senectus?
Rancidum aprum antiqui laudabant; non qui nasus
Illis nullus erat: sed, credo, hac mente; quod ho
Tardius adveniens, vitiatum commodius, qua

Integrum edax dominus consumeret. Hos utinam inter
Heroas natum tellus me prima tulisset!
Das aliquid famae, quae, carmine gratior, aurem
Occupat humanam? Grandes rhombi, patinaeque
Grande ferunt una cum damno dedecus: adde
Iratum patruum, vicinos, te tibi iniquum;
Et frustra mortis cupidum, quum deerit egenti
Aes, laquei pretium. Iure, inquit, Trausius istis
Iurgatur verbis: ego vectigalia magna,
Divitiasque habeo tribus amplas regibus. Ergo,
Quod superat, non est melius quo insumere possis?
Cur eget indignus quisquam, te divite? quare
Templa ruunt antiqua Deûm? cur, improbe, carae
Non aliquid patriae tanto emetiris acervo?
Uni nimirum tibi rectae semper erunt res?
O magnus posthac inimicis risus! Uterne
Ad casus dubios fidet sibi certius? hic, qui
Pluribus adsuerit mentem, corpusque superbum;
An qui contentus parvo, metuensque futuri,
In pace, ut sapiens, aptarit idonea bello?
Quo magis his credas: puer hunc ego parvus Ofellum
Integris opibus novi non latius usum,
Quam nunc accisis. Videas metato in agello
Cum pecore, et gnatis, fortem mercede colonum,
Non ego, narrantem, temere edi luce profesta
Quidquam praeter olus fumosae cum pede pernae.
At mihi seu longum post tempus venerat hospes,
Sive operum vacuo gratus conviva per imbrem
Vicinus; bene erat, non piscibus urbe petitis;
Sed pullo, atque hoedo: tum pensilis uva secundas,
Et nux ornabat mensas, cum duplice ficu.
Post hoc ludus erat, culpa potare magistra;
Ac venerata Ceres, ita culmo surgeret alto,
Explicuit vino contractae seria frontis.

Saeviat, atque novos moveat Fortuna tumultus;
Quantum hinc imminuet? quanto aut ego parcius, aut vos,
O pueri, nituistis, ut huc novus incola venit?
Nam proprie telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quemquam statuit: nos expulit ille;
Illum aut nequities, aut vafri inscitia iuris;
Postremum expellet certe vivacior heres.
Nunc ager Umbreni sub nomine, nuper Ofelli
Dictus erat; nulli proprius: sed cedit in usum
Nunc mihi, nunc alii. Quocirca vivite fortes,
Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

SATYRA III.

Omnes insanire, etiam ipsos Stoicos, dum hoc docent.

Sic raro scribis, ut toto non quater anno
Membranam poscas, scriptorum quaeque retexens;
Iratus tibi, quod vini, somnique benignus
Nil dignum sermone canas. Quid fiet? Ab ipsis
Saturnalibus huc fugisti. Sobrius ergo,
Dic aliquid dignum promissis: incipe. Nil est.
Culpantur frustra calami, immeritusque laborat
Iratis natus paries Dis, atque poetis.
Atqui vultus erat multa, et praeclara minantis,
Si vacuum tepido cepisset villula tecto.
Quorsum pertinuit stipare Platona Menandro,
Eupolin Archilocho, comites adducere tantos?
Invidiam placare paras virtute relicta?
Contemnere, miser: vitanda est improba Siren,
Desidia; aut, quidquid vita meliore parasti,
Ponendum aequo animo. Di te, Damasippe,

Verum ob consilium, donent tonsore: sed unde
Tam bene me nosti? Postquam omnis res mea Ianum
Ad medium fracta est, aliena negotia curo,
Excussus propriis: olim nam quaerere amabam,
Quo vafer [illegible] pedes lavisset Sisyphus aere;
Quid sculptum infabre, quid fusum durius esset.
Callidus huic signo ponebam millia centum:
Hortos, egregiasque domos mercarier unus
Cum lucro noram; unde frequentia Mercuriale
Imposuere mihi cognomen compita. Novi,
Et miror morbi purgatum te illius. Atqui
Emovit veterem mire novus; ut solet, in cor
Traiecto lateris miseri, capitisve dolore;
Ut lethargicus hic, quum fit pugil, et medicum urget.
Dum ne quid simile huic, esto ut libet. O bone, ne te
Frustrere: insanis et tu, stultique prope omnes;
Si quid Stertinius veri crepat: unde ego mira
Descripsi docilis praecepta haec, tempore, quo me
Solatus iussit sapientem pascere barbam;
Atque a Fabricio non tristem ponte reverti.
Nam, male re gesta, quum vellem mittere operto
Me capite in flumen, dexter stetit; et, cave faxis
Te quidquam indignum: pudor, inquit, te malus angit,
Insanos qui inter vereare insanus haberi.
Primum nam inquiram, quid sit furere: hoc si erit in te
Solo; nil verbi, pereas quin fortiter, addam.
Quem mala stultitia, et quemcumque inscitia veri
Caecum agit; insanum Chrysippi porticus, et grex
Autumat. Haec populos, haec magnos formula reges,
Excepto sapiente, tenet. Nunc accipe, quare
Desipiant omnes, aeque ac tu, qui tibi nomen

Insano posuere. Velut silvis, ubi passim
Palantes error certo de tramite pellit;
Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit: unus utrique
Error; sed variis illudit partibus: hoc te
Crede modo insanum; nihilo ut sapientior ille,
Qui te deridet, caudam trahat. Est genus unum
Stultitiae, nihilum metuenda timentis; ut ignes,
Ut rupes, fluviosque in campo obstare queratur.
Alterum, et huic varum, et nihilo sapientius, ignes
Per medios, fluviosque ruentis: clamet amica,
Mater, honesta soror cum cognatis, pater, uxor:
Hic fossa est ingens, hic rupes maxima; serva!
Non magis audierit, quam Fusius ebrius olim,
Quum Ilionam edormit; Catienis mille ducentis,
Mater, te appello! clamantibus. Huic ego vulgus
Errori similem cunctum insanire docebo.
Insanit veteres statuas Damasippus emendo;
Integer est mentis Damasippi creditor? Esto.
Accipe, quod numquam reddas mihi, si tibi dicam;
Tune insanus eris, si acceperis? an magis excors,
Reiecta praeda, quam praesens Mercurius fert?
Scribe decem a Nerio: non est satis; adde Cicutae
Nodosi tabulas centum; mille adde catenas:
Effugiet tamen haec sceleratus vincula Proteus.
Quum rapies in ius malis ridentem alienis;
Fiet aper, modo avis, modo saxum; et, quum volet, arbor.
Si male rem gerere, insani est; contra bene, sani;
Putidius multo cerebrum est, mihi crede, Perilli,
Dictantis, quod tu numquam rescribere possis.
Audire, atque togam iubeo componere, quisquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore;
Quisquis luxuria, tristive superstitione,
Aut alio mentis morbo calet. Huc propius me,
Dum doceo insanire omnes, vos ordine adite.
Danda est hellebori multo pars maxima avaris

Nescio an Anticyram ratio illis destinet omnem.
Heredes Staberi summam incidere sepulcro:
Ni sic fecissent, gladiatorum dare centum
Damnati populo paria, atque epulum, arbitrio Arri;
Frumenti quantum metit Africa. Sive ego prave,
Seu recte; hoc volui: ne sis patruus mihi. Credo,
Hoc Staberi prudentem animum vidisse. Quid ergo
Sensit, quum summam patrimoni insculpere saxo
Heredes voluit? Quoad vixit, credidit ingens
Pauperiem vitium; et cavit nihil acrius: ut, si
Forte minus locuples uno quadrante perisset,
Ipse videretur sibi nequior. Omnis enim res,
Virtus, fama, decus, divina, humanaque pulchris
Divitiis parent: quas qui construxerit, ille
Clarus erit, fortis, iustus. Sapiensne? etiam rex;
Et quidquid volet. Hoc, veluti virtute paratum,
Speravit magnae laudi fore. Quid simile isti
Graecus Aristippus, qui servos proiicere aurum
In media iussit Libya, quia tardius irent
Propter onus segnes? Uter est insanior horum?
Nil agit exemplum, litem quod lite resolvit.
Si quis emat citharas, emptas comportet in unum;
Nec studio citharae, nec Musae deditus ulli:
Si scalpra, et formas non sutor; nautica vela
Aversus mercaturis: delirus, et amens
Undique dicatur merito. Qui discrepat istis,
Qui nummos, aurumque recondit, nescius uti
Compositis; metuensque velut contingere sacrum?
Si quis ad ingentem frumenti semper acervum
Porrectus vigilet cum longo fuste; neque illinc
Audeat esuriens dominus contingere granum;
Ac potius foliis parcus vescatur amaris:
Si positis intus Chii, veterisque Falerni
Mille cadis; nihil est: tercentum millibus; acre
Potet acetum: age; si et stramentis incubet, unde-
Octoginta annos natus, cui stragula vestis,

Blattarum, ac tinearum epulae, putrescat in arca:
Nimirum insanus paucis videatur; eo quod
Maxima pars hominum morbo iactatur eodem.
Filius, aut etiam haec libertus ut ebibat heres,
Dîs inimice senex, custodis? ne tibi desit?
Quantulum enim summae curtabit quisque dierum,
Ungere si caules oleo meliore, caputque
Coeperis impexa foedum porrigine? Quare,
Si quidvis satis est, periuras, surripis, aufers
Undique? Tun' sanus? Populum si caedere saxis
Incipias; servosve tuos, quos aere pararis;
Insanum te omnes pueri, clamentque puellae:
Quum laqueo uxorem interimis, matremque veneno,
Incolumi capite es? Quid enim? neque tu hoc facis Argis;
Nec ferro, ut demens, genitricem occidis, Orestes.
An tu reris eum occisa insanisse parente,
Ac non ante malis dementem actum Furiis, quam
In matris iugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin, ex quo est habitus male tutae mentis Orestes,
Nil sane fecit, quod tu reprehendere possis:
Non Pyladen ferro violare, aususve sororem
Electram: tantum maledicit utrique; vocando
Hanc Furiam; hunc aliud, iussit quod splendida bilis.
Pauper Opimius argenti positi intus, et auri,
Qui Veientanum festis potare diebus
Campana solitus trulla, vappamque profestis,
Quondam lethargo grandi est oppressus; ut heres
Iam circum loculos, et claves laetus, ovansque
Curreret. Hunc medicus, multum celer, atque fidelis,
Excitat hoc pacto: mensam poni iubet, atque
Effundi saccos nummorum; accedere plures
Adnumerandum: hominem sic erigit: addit et illud

Ni tua custodis, avidus iam haec auferet heres.
Men' vivo? Ut vivas igitur, vigila: hoc age. Quid vis?
Deficient inopem venae te, ni cibus, atque
Ingens accedit stomacho fultura ruenti.
Tu cessas? agedum, sume hoc ptisanarium oryzae.
Quanti emptae? Parvo. Quanti ergo? Octussibus.
Heu, heu!
Quid refert, morbo, an furtis, pereamve rapinis?
Quisnam igitur sanus? Qui non stultus. Quid
avarus?
Stultus, et insanus. Quid, si quis non sit avarus;
Continuo sanus? Minime. Cur, Stoice? Dicam.
Non est cardiacus, Craterum dixisse putato,
Hic aeger. Recte est igitur, surgetque? Negabit;
Quod latus, aut renes morbo tentantur acuto.
Non est periurus, neque sordidus. Immolet aequis
Hic porcum Laribus. Verum ambitiosus, et audax.
Naviget Anticyram: quid enim differt, balatroni
Dones quidquid habes; an numquam utare paratis?
Servius Oppidius Canusi duo praedia, dives
Antiquo censu, natis divisse duobus
Fertur; et haec moriens pueris dixisse vocatis
Ad lectum: Postquam te talos, Aule, nucesque
Ferre sinu laxo; donare, et ludere vidi:
Te, Tiberi, numerare; cavis abscondere tristem:
Extimui, ne vos ageret vesania discors;
Tu Nomentanum, tu ne sequerere Cicutam.
Quare, per Divos oratus uterque Penates;
Tu cave, ne minuas; tu, ne maius facias id,
Quod satis esse putat pater, et natura coercet.
Praeterea ne vos titillet gloria, iure-
iurando obstringam ambo: uter aedilis, fueritve
Vestrûm praetor; is intestabilis, et sacer esto.
In cicere, atque faba, bona tu perdasque lupinis,
Latus ut in Circo spatiere, aut aeneus ut stes;
Nudus agris, nudus nummis, insane, paternis?

Scilicet ut plausus, quos fert Agrippa, feras tu;
Astuta ingenuum vulpes imitata leonem?
Ne quis humasse velit Aiacem, Atrida, vetas cur?
Rex sum. Nil ultra quaero plebeius. Et aequam
Rem imperito: ac, si cui videor non iustus, inulto
Dicere, quod sentit, permitto. Maxime regum,
Dî tibi dent capta classem deducere Troia.
Ergo consulere, et mox respondere licebit?
Consule. Cur Aiax, heros ab Achille secundus,
Putescit, toties servatis clarus Achivis?
Gaudeat ut populus Priami, Priamusque inhumato;
Per quem tot iuvenes patrio caruere sepulcro?
Mille ovium insanus morti dedit; inclytum Ulyssem,
Et Menelaum una mecum se occidere clamans.
Tu, quum pro vitula statuis dulcem Aulide gnatam
Ante aras; spargisque mola caput, improbe, salsa;
Rectum animi servas? Quorsum? Insanus quid enim Aiax
Fecit, quum stravit ferro pecus? Abstinuit vim
Uxore, et gnato: mala multa precatus Atridis;
Non ille aut Teucrum, aut ipsum violavit Ulyssem.
Verum ego, ut haerentes adverso littore naves
Eriperem: prudens placavi sanguine Divos.
Nempe tuo, furiose. Meo; sed non furiosus.
Qui species alias veri, scelerisque, tumultu
Permixtas, capiet; commotus habebitur; atque
Stultitiane erret, nihilum distabit, an ira.
Aiax, quum immeritos occidit, desipit, agnos:
Quum prudens scelus ob titulos admittis inanes,
Stas animo? et purum est vitio, tibi quum tumidum est cor?
Si quis lectica nitidam gestare amet agnam;
Huic vestem, ut gnatae, paret; ancillas paret, aurum;
Rufam, aut Pusillam appellet; fortique marito

Destinet uxorem: interdicto huic omne adimat ius
Praetor; et ad sanos abeat tutela propinquos.
Quid? si quis gnatam pro muta devovet agna,
Integer est animi? ne dixeris. Ergo ubi prava
Stultitia, hic summa est insania: qui sceleratus,
Et furiosus erit: quem cepit vitrea fama;
Hunc circumtonuit gaudens Bellona cruentis.
Nunc age; luxuriam, et Nomentanum arripe mecum:
Vincet enim stultos ratio insanire nepotes.
Hic simul accepit patrimonî mille talenta,
Edicit, piscator uti, pomarius, auceps,
Unguentarius, ac Tusci turba impia vici,
Cum scurris fartor, cum Velabro omne macellum,
Mane domum veniant. Qui quum venere frequentes,
Verba facit leno. Quidquid mihi, quidquid et horum
Cuique domi est, id crede tuum; et vel nunc pete, vel cras.
Accipe, quid contra iuvenis responderit aequus.
In nive Lucana dormis ocreatus, ut aprum
Cenem ego: tu pisces hiberno ex aequore vellis:
Segnis ego, indignus qui tantum possideam: aufer:
Sume tibi decies: tibi tantumdem; tibi triplex,
Unde uxor media currit de nocte vocata.
Filius Aesopi detractam ex aure Metellae,
Scilicet ut decies solidum exsorberet, aceto
Diluit insignem baccam: quî sanior, ac si
Illud idem in rapidum flumen, iaceretve cloacam?
Quincti progenies Arrî, par nobile fratrum,
Nequitia, et nugis, pravorum et amore gemellum;
Luscinias soliti impenso prandere coemptas,
Quorsum abeant? sanin' creta, an carbone notandi?
Aedificare casas, plostello adiungere mures,
Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Si quem delectet barbatum; amentia verset.

Si puerilius his ratio esse evincet amare;
Nec quidquam differre, utrumne in pulvere, tr
Quale prius, ludas opus; an meretricis amor
Sollicitus plores: quaero, faciasne, quod olí
Mutatus Polēmon? ponas insignia morbi,
Fasciolas, cubital, focalia; potus ut ille
Dicitur ex collo furtim carpsisse coronas,
Postquam est impransi correptus voce magis
Porrigis irato puero quum poma, recusat.
Sume, citelle; negat: si non des, optat: ama
Exclusus quî distat, agit ubi secum, eat, an
Quo rediturus erat non arcessitus; et haeret
Invisis foribus? Ne nunc, quum me vocat ult
Accedam? an potius mediter finire dolores?
Exclusit; revocat: redeam? Non, si obsecret.
Servus, non paullo sapientior: o here, quae
Nec modum habet, neque consilium; ratione
doque
Tractari non vult. In amore haec sunt ma
bellum,
Pax rursum: haec si quis tempestatis prope
Mobilia, et caeca fluitantia sorte, laboret
Reddere certa sibi; nihilo plus explicet, ac s
Insanire paret certa ratione, modoque.
Quid? quum, Picenis excerpens semina pomi
Gaudes, si cameram percusti forte; penes te
Quid? quum balba feris annoso verba palato,
Aedificante casas quî sanior? Adde cruorem
Stultitiae, atque ignem gladio scrutare. M
inquam,
Hellade percussa Marius, quum praecipitat
Cerritus fuit? an commotae crimine mentis
Absolves hominem; et sceleris damnabis eum
Ex more imponens cognata vocabula rebus?
Libertinus erat, qui circum compita siccus
Lautis mane senex manibus currebat; et, ur

(Quid tam magnum? addens) unum me surpite morti!
Dis etenim facile est, orabat: sanus utrisque
Auribus, atque oculis; mentem nisi litigiosus
Exciperet dominus, quum venderet. Hoc quoque vulgus
Chrysippus ponit fecunda in gente Menenî.
Iupiter, ingentes qui das, adimisque dolores!
(Mater ait pueri menses iam quinque cubantis,)
Frigida si puerum quartana reliquerit: illo
Mane die, quo tu indicis ieiunia, nudus
In Tiberi stabit. Casus, medicusve levarit
Aegrum ex praecipiti; mater delira necabit
In gelida fixum ripa, febrimque reducet.
Quone malo mentem concussa? timore Deorum.
Haec mihi Stertinius, sapientum octavus, amico
Arma dedit; posthac ne compellarer inultus.
Dixerit insanum qui me, totidem audiet; atque
Respicere ignoto discet pendentia tergo.
Stoice, post damnum sic vendas omnia pluris;
Qua me stultitia (quoniam non est genus unum)
Insanire putas? ego nam videor mihi sanus.
uid? caput abscissum manibus quum portat Agave
nati infelicis, sibi tum furiosa videtur?
tultum me fateor, (liceat concedere veris)
tque etiam insanum: tantum hoc edissere, quo me
grotare putes animi vitio. Accipe: primum
dificas; hoc est, longos imitaris, ab imo
summum totus moduli bipedalis; et idem
pore maiorem rides Turbonis in armis
itum, et incessum: qui ridiculus minus illo?
quodcumque facit Maecenas, te quoque verum est,
to dissimilem, et tanto certare minorem?
ntis ranae pullis vituli pede pressis,
ubi effugit, matri denarrat, ut ingens

Bellua cognatos eliserit: illa rogare,
Quantane? num tandem, se inflans, sic magn
fuisset?
Maior dimidio. Num tanto? Quum magis, atque
Se magis inflaret; non, si te ruperis, inquit,
Par eris. Haec a te non multum abludit imago.
Adde poemata nunc; hoc est, oleum adde camino
Quae si quis sanus facit; et sanus facies tu?
Non dico horrendam rabiem. Iam desine. Cultu
Maiorem censu. Teneas, Damasippe, tuis te.
Mille puellarum, puerorum mille furores.
O maior, tandem parcas, insane, minori.

SATYRA IV.

Catii Epicurei philosophi fatuitatem irridet, q summam hominis felicitatem in arte culinaria po neret.

Unde, et quo Catius? Non est mihi tempus aven
Ponere signa novis praeceptis; qualia vincunt
Pythagoran, Anytique reum, doctumque Platon
Peccatum fateor, quum te sic tempore laevo
Interpellarim: sed, des veniam bonus, oro.
Quod si interciderit tibi nunc aliquid, repetes mo
Sive est naturae hoc, sive artis; mirus utroque.
Quin id erat curae, quo pacto cuncta tenerem;
Utpote res tenues, tenui sermone peractas.
Ede hominis nomen: simul et, Romanus, an hospe
Ipsa memor praecepta canam; celabitur auctor.
Longa quibus facies ovis erit; illa memento,
Ut succi melioris, et ut magis alba rotundis,
Ponere: namque marem cohibent callosa vitellun
Caule suburbano, qui siccis crevit in agris,

Dulcior; irriguo nihil est elutius horto.
Si vespertinus subito te oppresserit hospes;
Ne gallina malum responset dura palato,
Doctus eris vivam musto mersare Falerno:
Hoc teneram faciet. Pratensibus optima fungis
Natura est: aliis male creditur. Ille salubres
Aestates peraget, qui nigris prandia moris
Finiet, ante gravem quae legerit arbore solem.
Aufidius forti miscebat mella Falerno,
Mendose: quoniam vacuis committere venis
Nil, nisi lene, decet: leni praecordia mulso
Prolueris melius. Si dura morabitur alvus;
Mitulus, et viles pellent obstantia conchae;
Et lapathi brevis herba, sed albo non sine Coo.
Lubrica nascentes implent conchylia Lunae:
Sed non omne mare est generosae fertile testae.
Murice Baiano melior Lucrina peloris:
Ostrea Circaeis, Miseno oriuntur echini;
Pectinibus patulis iactat se molle Tarentum.
Nec sibi cenarum quivis temere arroget artem,
Non prius exacta tenui ratione saporum.
Nec satis est cara pisces avertere mensa
Ignarum, quibus est ius aptius; et quibus assis
Languidus in cubitum iam se conviva reponet.
Umber, et iligna nutritus glande, rotundas
Curvat aper lances carnem vitantis inertem:
Nam Laurens malus est, ulvis, et arundine pinguis.
Vinea submittit capreas non semper edules.
Fecundi leporis sapiens sectabitur armos.
Piscibus, atque avibus quae natura, et foret aetas,
Ante meum nulli patuit quaesita palatum.
Sunt, quorum ingenium nova tantum crustula promit.
Nec quemquam satis in re una consumere curam:
Ut si quis solum hoc, mala ne sint vina, laboret;
Quali perfundat pisces securus olivo.

Massica si Caelo supponas vina sereno;
Nocturna, si quid crassi est, tenuabitur aura;
Et decedet odor nervis inimicus: at illa
Integrum perdunt lino vitiata saporem.
Surrentina vafer qui miscet faece Falerna
Vina, columbino limum bene colligit ovo;
Quatenus ima petit volvens aliena vitellus.
Tostis marcentem squillis recreabis, et Afra
Potorem cochlea; nam lactuca innatat acri
Post vinum stomacho: perna magis, ac magis hillis
Flagitat immorsus refici; quin omnia malit,
Quaecumque immundis fervent allata popinis.
Est operae pretium, duplicis pernoscere iuris
Naturam: simplex e dulci constat olivo;
Quod pingui miscere mero, muriaque decebit;
Non alia, quam qua Byzantia putuit orca.
Hoc ubi confusum sectis inferbuit herbis,
Corycioque croco sparsum stetit; insuper addes
Pressa Venafranae quod bacca remisit olivae.
Picenis cedunt pomis Tiburtia succo:
Nam facie praestant. Venucula convenit ollis:
Rectius Albanam fumo duraveris uvam.
Hanc ego cum malis; ego faecem primus, et halec
Primus et invenior piper album, cum sale nigro
Incretum, puris circumposuisse catillis.
Immane est vitium, dare millia terna macello;
Angustoque vagos pisces urgere catino.
Magna movet stomacho fastidia; seu puer unctis
Tractavit calicem manibus, dum frusta ligurrit:
Sive gravis veteri craterae limus adhaesit.
Vilibus in scopis, in mappis, in scobe, quantus
Consistit sumptus? neglectis, flagitium ingens.
Ten' lapides varios lutulenta radere palma,
Et Tyrias dare circum illota toralia vestes;
Oblitum, quanto curam, sumptumque minorem
Haec habeant; tanto reprehendi iustius illis,

Quae nisi divitibus nequeant contingere mensis?
Docte Cati, per amicitiam, Divosque rogatus,
Ducere me auditum, perges quocumque, memento.
Nam, quamvis memori referas mihi pectore cuncta;
Non tamen interpres tantumdem iuveris: adde
Vultum, habitumque hominis; quem tu vidisse beatus
Non magni pendis, quia contigit: at mihi cura
Non mediocris inest, fontes ut adire remotos,
Atque haurire queam vitae praecepta beatae.

SATYRA V.

Hereditatum captatores quibus artibus utantur, faceto Ulyssem inter et Tiresiam dialogo exponit.

Hoc quoque, Tiresia, praeter narrata, petenti
Responde: quibus amissas reparare queam res
Artibus, atque modis. Quid rides? Iamne doloso
Non satis est Ithacam revehi, patriosque Penates
Adspicere? O nulli quidquam mentite! vides ut
Nudus, inopsque domum redeam, te vate; neque illic
Aut apotheca procis intacta est, aut pecus: atqui
Et genus, et virtus, nisi cum re, vilior alga est.
Quando pauperiem, missis ambagibus, horres;
Accipe, qua ratione queas ditescere. Turdus,
Sive aliud privum dabitur tibi; devolet illuc,
Res ubi magna nitet, domino sene: dulcia poma,
Et quoscumque feret cultus tibi fundus honores,
Ante Larem gustet venerabilior Lare dives:
Qui quamvis periurus erit, sine gente, cruentus
Sanguine fraterno, fugitivus; ne tamen illi
Tu comes exterior, si postulet, ire recuses.

Utne tegam spurco Damae latus? haud ita Troiæ
Me gessi, certans semper melioribus. Ergo
Pauper eris. Fortem hoc animum tolerare iubebo;
Et quondam maiora tuli. Tu protinus, unde
Divitias, aerisque ruam, dic, augur, acervos.
Dixi equidem, et dico: captes astutus ubique
Testamenta senum: neu, si vafer unus, et alter
Insidiatorem praeroso fugerit hamo;
Aut spem deponas, aut artem illusus omittas.
Magna, minorve Foro si res certabitur olim;
Vivet uter locuples sine gnatis, improbus, ultro
Qui meliorem audax vocet in ius, illius esto
Defensor: fama civem, caussaque priorem
Sperne; domi si gnatus erit, fecundave coniux.
Quincte, puta, aut Publi, (gaudent praenomine molles
Auriculae) tibi me virtus tua fecit amicum:
Ius anceps novi, caussas defendere possum;
Eripiet quivis oculos citius mihi, quam te
Contemptum quassa nuce pauperet: haec mea cura est,
Ne quid tu perdas; neu sis iocus. Ire domum, atque
Pelliculam curare iube: fi cognitor ipse;
Persta, atque obdura, seu rubra Canicula findet
Infantes statuas; seu pingui tentus omaso
Furius hibernas cana nive conspuet Alpes.
Nonne vides, (aliquis, cubito stantem prope tangens,
Inquiet) ut patiens! ut amicis aptus! ut acer!
Plures adnabunt thunni, et cetaria crescent.
Si cui praeterea validus male filius in re
Praeclara sublatus aletur; ne manifestum
Caelibis obsequium nudet te, leniter in spem
Adrepe officiosus; ut et scribare secundus
Heres; et, si quis casus puerum egerit Orco,
In vacuum venias: perraro haec alea fallit.

Qui testamentum tradet tibi cumque legendum;
Abnuere, et tabulas a te removere memento:
Sic tamen ut limis rapias, quid prima secundo
Cera velit versu; solus, multisne coheres,
Veloci percurre oculo. Plerumque recoctus
Scriba ex quinqueviro corvum deludit hiantem;
Captatorque dabit risus Nasica Corano.
Num furis? an prudens ludis me, obscura canendo?
O Laertiade, quidquid dicam, aut erit, aut non:
Divinare etenim magnus mihi donat Apollo.
Quid tamen ista velit sibi fabula, si licet, ede.
Tempore, quo iuvenis Parthis horrendus, ab alto
Demissum genus Aenea, tellure, marique
Magnus erit: forti nubet procera Corano
Filia Nasicae, metuentis reddere soldum.
Tum gener hoc faciet: tabulas socero dabit, atque,
Ut legat, orabit. Multum Nasica negatas
Accipiet tandem, et tacitus leget; invenietque
Nil sibi legatum, praeter plorare, suisque.
Illud ad haec iubeo: mulier si forte dolosa,
Libertusve senem delirum temperet; illis
Accedas socius: laudes, lauderis ut absens.
Adiuvat hoc quoque; sed vincit longe, prius ipsum
Expugnare caput. Scribit mala carmina vecors?
Laudato; scortator erit? cave te roget: ultro
Penelopam facilis potiori trade. Putasne,
Perduci poterit tam frugi, tamque pudica;
Quam nequiere proci recto depellere cursu?
Venit enim, magnum donandi parca, iuventus;
Nec tantum Veneris, quantum studiosa culinae.
Sic tibi Penelopa frugi est: quae, si semel uno
De sene gustarit, tecum partita lucellum;
Ut canis, a corio numquam absterrebitur uncto.
Me sene, quod dicam, factum est. Anus improba Thebis
Ex testamento sic est elata: cadaver

Unctum oleo largo nudis humeris tulit he
Scilicet, elabi si posset mortua; credo,
Quod nimium institerat viventi. Cautus a
Neu desis operae, neve immoderatus abu
Difficilem, et morosum offendet garrulus
Non etiam sileas. Davus sis comicus; at
Stes capite obstipo, multum similis metu
Obsequio grassare: mone, si increbuit a
Cautus uti velet carum caput: extrahe tu
Oppositis humeris: aurem substringe loq
Importunus amat laudari? donec, hoe! i
Ad Caelum manibus sublatis, dixerit, urg
Crescentem tumidis infla sermonibus utr
Quum te servitio longo, curaque levarit;
Et certum vigilans, quartae esto partis U
Audieris, heres: ergo nunc Dama sodalis
Nusquam est? unde m[illegible] tam fortem, t
fidelem?
Sparge subinde; et, si paullum potes,
mare: est
Gaudia prodentem vultum celare. Sepul
Permissum arbitrio, sine sordibus exstru
Egregie factum laudet vicinia. Si quis
Forte coheredum senior male tussiet; hu
Dic, ex parte tua, seu fundi, sive domus
Emptor, gaudentem nummo te addicere.
Imperiosa trahit Proserpina: vive, valeq

SATYRA VI.

Otii et vitae rusticae, prae curis urbanis

Hoc erat in votis: modus agri non ita m
Hortus ubi, et tecto vicinus iugis aquae f
Et paullum silvae super his foret. Auctiu

Dî melius fecere: bene est: nil amplius oro,
Maia nate, nisi ut propria haec mihi munera faxis.
Si neque maiorem feci ratione mala rem;
Nec sum facturus vitio, culpave minorem:
Si veneror stultus nihil horum: o si angulus ille
Proximus accedat, qui nunc denormat agellum!
O si urnam argenti Fors quâ mihi monstret! ut illi,
Thesauro invento, qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus aravit, dives amico
Hercule. Si, quod adest, gratum iuvat; hac prece te oro:
Pingue pecus domino facias, et cetera, praeter
Ingenium: utque soles, custos mihi maximus adsis.
Ergo, ubi me in montes, et in arcem ex Urbe removi,
Quid prius illustrem Satyris, Musaque pedestri?
Nec mala me ambitio perdit, nec plumbeus Auster,
Autumnusque gravis, Libitinae quaestus acerbae.
Matutine pater, seu Iane libentius audis,
Unde homines primos operum, vitaeque labores
Instituunt, (sic Dîs placitum) tu carminis esto
Principium. Romae sponsorem me rapis: eia!
Ne prior officio quisquam respondeat, urge:
Sive Aquilo radit terras; seu bruma nivalem
Interiore diem gyro trahit, ire necesse est.
Postmodo, quod mî obsit, clare, certumque loquuto,
Luctandum in turba; et facienda iniuria tardis.
Quid vis, insane? et quas res agis? improbus urget
Iratis precibus: tu pulses omne, quod obstat,
Ad Maecenatem memori si mente recurras.
Hoc iuvat, et melli est; non mentiar: at simul atras
Ventum est Exquilias, aliena negotia centum
Per caput, et circa saliunt latus. Ante secundam
Roscius orabat, sibi adesses ad Puteal cras.
De re communi scribae magna, atque nova te
Orabant hodie meminisses, Quincte, reverti.
Imprimat his, cura, Maecenas signa tabellis.

Dixeris, experiar: si vis, potes, addit; et instat.
Septimus octavo propior iam fugerit annus,
Ex quo Maecenas me coepit habere suorum
In numero; dumtaxat ad hoc, quem tollere rheda
Vellet, iter faciens; et cui concredere nugas
Hoc genus: hora quota est? Thrax est Gallina
Syro par?
Matutina parum cautos iam frigora mordent?
Et, quae rimosa bene deponuntur in aure.
Per totum hoc tempus subiectior in diem, et horam
Invidiae: noster ludos spectaverat una,
Luserat in Campo; Fortunae filius! omnes.
Frigidus a Rostris manat per compita rumor;
Quicumque obvius est, me consulit: o bone, (nam te
Scire, Deos quoniam propius contingis, oportet)
Num quid de Dacis audisti? Nil equidem. Ut tu
Semper eris derisor! At omnes Dî exagitent me,
Si quidquam. Quid? militibus promissa Triquetra
Praedia Caesar, an est Itala tellure daturus?
Iurantem me scire nihil, mirantur; ut unum
Scilicet egregii mortalem, altique silentî.
Perditur haec inter misero lux, non sine votis:
O rus! quando ego te adspiciam? quandoque
licebit,
Nunc veterum libris, nunc somno, et inertibus
horis,
Ducere sollicitae iucunda oblivia vitae?
O quando faba, Pythagorae cognata, simulque
Uncta satis pingui ponentur oluscula lardo?
O noctes, cenaeque Deûm! quibus ipse, meique
Ante Larem proprium vescor; vernasque procaces
Pasco libatis dapibus: prout cuique libido est,
Siccat inaequales calices conviva, solutus
Legibus insanis; seu quis capit acria fortis
Pocula, seu modicis uvescit laetius. Ergo,
Sermo oritur, non de villis, domibusve alienis;

Nec, male, necne Lepos saltet; sed, quod magis ad nos
Pertinet, et nescire malum est, agitamus: utrumne
Divitiis homines, an sint virtute beati;
Quidve ad amicitias, usus, rectumne, trahat nos:
Et, quae sit natura boni; summumque quid eius.
Cervius haec inter vicinus garrit aniles
Ex re fabellas. Si quis nam laudat Arelli
Sollicitas ignarus opes; sic incipit. Olim
Rusticus urbanum murem mus paupere fertur
Accepisse cavo; veterem vetus hospes amicum:
Asper, et attentus quaesitis; ut tamen artum
Solveret hospitiis animum. Quid multa? neque ille
Sepositi ciceris, nec longae invidit avenae:
Aridum et ore ferens acinum, semesaque lardi
Frusta dedit; cupiens varia fastidia cena
Vincere tangentis male singula dente superbo:
Quum pater ipse domus, palea porrectus in horna,
Esset ador, loliumque; dapis meliora relinquens.
Tandem urbanus ad hunc: quid te iuvat, inquit, amice,
Praerupti nemoris patientem vivere dorso?
Vis tu homines, urbemque feris praeponere silvis?
Carpe viam, mihi crede, comes: terrestria quando
Mortales animas vivunt sortita; neque ulla est
Aut magno, aut parvo leti fuga. Quo, bone, circa,
Dum licet, in rebus iucundis vive beatus;
Vive memor, quam sis aevi brevis. Haec ubi dicta
Agrestem pepulere; domu levis exsilit: inde
Ambo propositum peragunt iter, urbis aventes
Moenia nocturni subrepere. Iamque tenebat
Nox medium Caeli spatium, quum ponit uterque
In locuplete domu vestigia; rubro ubi cocco
Tincta super lectos canderet vestis eburnos;
Multaque de magna superessent fercula cena,
Quae procul exstructis inerant hesterna canistris.

Ergo, ubi purpurea porrectum in veste locavit
Agrestem; veluti succinctus, cursitat hospes;
Continuatque dapes: necnon verniliter ipsis
Fungitur officiis, praelibans omne, quod affert.
Ille cubans gaudet mutata sorte; bonisque
Rebus agit laetum convivam: quum subito ingens
Valvarum strepitus lectis excussit utrumque.
Currere per totum pavidi conclave; magisque
Exanimes trepidare, simul domus alta Molossis
Personuit canibus. Tum rusticus: haud mihi vita
Est opus hac, ait; et valeas: me silva, cavusque
Tutus ab insidiis tenui solabitur ervo.

SATYRA VII.

Inducitur servus, pro libertate Saturnalium, heri vitia taxans, et carpens.

Iamdudum ausculto; et cupiens tibi dicere servus
Pauca, reformido. Davusne? Ita. Davus, amicum
Mancipium domino, et frugi: quod sit satis; hoc est,
Ut vitale putes. Age; libertate Decembri,
Quando ita maiores voluerunt, utere: narra.
Pars hominum vitiis gaudet constanter, et urget
Propositum: pars multa natat; modo recta capessens,
Interdum pravis obnoxia. Saepe notatus
Cum tribus anellis, modo laeva Priscus inani:
Vixit inaequalis, clavum ut mutaret in horas;
Aedibus ex magnis subito se conderet, unde
Mundior exiret vix libertinus honeste:
Iam moechus Romae, iam mallet doctor Athenis
Vivere; Vertumnis, quotquot sunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, postquam illi iusta cheragra
Contudit articulos; qui pro se tolleret, atque

Mitteret in phimum talos, mercede diurna
Conductum pavit: quanto constantior isdem
In vitiis; tanto levius miser; ac prior illo,
Qui iam contento, iam laxo fune laborat.
Non dices hodie, quorsum haec tam putida tendant,
Furcifer? Ad te, inquam. Quo pacto, pessime? Laudas
Fortunam, et mores antiquae plebis; et idem,
Si quis ad illa Deus subito te agat, usque recuses:
Aut quia non sentis, quod clamas, rectius esse;
Aut quia non firmus rectum defendis, et haeres;
Nequidquam coeno cupiens evellere plantam.
Romae rus optas; absentem rusticus Urbem
Tollis ad astra levis. Si nusquam es forte vocatus
Ad cenam, laudas securum olus; ac, velut usquam
Vinctus eas, ita te felicem dicis, amasque;
Quod nusquam tibi sit potandum. Iusserit ad se
Maecenas serum sub lumina prima venire
Convivam; nemon' oleum fert ocius? ecquis
Audit? cum magno blateras clamore, fugisque.
Mulvius, et scurrae, tibi non referenda precati,
Discedunt. Etenim, fateor me, dixerit ille,
Duci ventre levem; nasum nidore supinor:
Imbecillus, iners, si quid vis, adde, popino.
Tu, quum sis quod ego, et fortassis nequior, ultro
Insectere, velut melior? verbisque decoris
Obvolvas vitium? Quid, si me stultior ipso
Quingentis empto drachmis deprenderis? Aufer
Me vultu terrere; manum, stomachumque teneto;
Dum, quae Crispini docuit me ianitor, edo.
Te coniux aliena capit; meretricula Davum:
Peccat uter nostrum cruce dignius? Acris ubi me
Natura intendit, sub clara nuda lucerna
Quaecumque excepit turgentis verbera caudae;
Clunibus aut agitavit equum lasciva supinum;
Dimittit neque famosum; neque sollicitum, ne

Ditior, aut formae melioris meiat eodem.
Tu, quum proiectis insignibus, annulo equestri,
Romanoque habitu, prodis ex iudice Dama
Turpis, odoratum caput obscurante lacerna;
Non es, quod simulas? Metuens induceris, atque
Altercante libidinibus tremis ossa pavore.
Quid refert, uri, virgis, ferroque necari
Auctoratus eas; an turpi clausus in arca,
Quo te demisit peccati conscia herilis,
Contractum genibus tangas caput? Estne marito
Matronae peccantis in ambo iusta potestas?
In corruptorem vel iustior. Illa tamen se
Non habitu, mutatve loco, peccatve superne;
Quum te formidet mulier, neque credat amanti.
Ibis sub furcam prudens; dominoque furenti
Committes rem omnem, et vitam, et cum corpore famam.
Evasti? credo, metuens; doctusque cavebis.
Quaeres, quando iterum paveas, iterumque perire
Possis. O toties servus! quae bellua ruptis
Quum semel effugit, reddit se prava catenis?
Non sum moechus, ais. Neque ego, hercule, fur, ubi vasa
Praetereo sapiens argentea. Tolle periclum;
Iam vaga prosiliet frenis natura remotis.
Tune mihi dominus; rerum imperiis, hominumque,
Tot, tantisque minor? quem ter vindicta, quaterque
Imposita haud umquam misera formidine privet?
Adde super, dictis quod non levius valeat: nam,
Sive vicarius est, qui servo paret, uti mos
Vester ait; seu conservus: tibi quid sum ego? nempe
Tu, mihi qui imperitas, aliis servis miser; atque
Duceris, ut nervis alienis mobile lignum.
Quisnam igitur liber? Sapiens, sibi qui imperiosus;

Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula terrent:
Responsare cupidinibus, contemnere honores
Fortis; et in seipso totus: teres, atque rotundus;
Externi ne quid valeat per leve morari:
In quem manca ruit semper Fortuna. Potesne,
Ex his, ut proprium, quid noscere? Quinque talenta
Poscit te mulier; vexat, foribusque repulsum
Perfundit gelida; rursus vocat: eripe turpi
Colla iugo. Liber, liber sum, dic age. Non quis:
Urget enim dominus mentem non lenis; et acres
Subiectat lasso stimulos, versatque negantem.
Vel, quum Pausiaca torpes, insane, tabella;
Qui peccas minus atque ego, quum Fulvi, Rutubaeque,
Aut Placideiani contento poplite miror
Proelia, rubrica picta, aut carbone; velut si
Re vera pugnent, feriant, vitentque moventes
Arma viri? Nequam, et cessator Davus; at ipse
Subtilis veterum iudex, et callidus audis.
Nil ego, si ducor libo fumante; tibi ingens
Virtus, atque animus cenis responsat opimis.
Obsequium ventris mihi perniciosius est cur?
Tergo plector enim. Qui tu impunitior, illa,
Quae parvo sumi nequeunt, obsonia captas?
Nempe inamarescunt epulae sine fine petitae;
Illusique pedes vitiosum ferre recusant
Corpus. An hic peccat, sub noctem qui puer uvam
Furtiva mutat strigili? Qui praedia vendit,
Nil servile, gulae parens, habet? Adde, quod idem
Non horam tecum esse potes; non otia recte
Ponere: teque ipsum vitas fugitivus, et erras;
Iam vino quaerens, iam somno fallere curam:
Frustra: nam comes atra premit, sequiturque fugacem.

Unde mihi lapidem? Quorsum est opus? Unde sagittas?
Aut insanit homo, aut versus facit. Ocius hinc te
Ni rapis, accedes opera agro nona Sabino.

SATYRA VIII.

Nasidieni cenam magno in luxu minime lautam, cui Fundanius amicus suus interfuerat, lepide describit, ac deridet.

Nasidieni quî iuvit te cena beati?
Nam mihi quaerenti convivam, dictus here illic
De medio potare die. Sic, ut mihi numquam
In vita fuerit melius. Da, si grave non est,
Quae prima iratum ventrem placaverit esca.
In primis Lucanus aper; leni fuit Austro
Captus, ut aiebat cenae pater: acria circum
Rapula, lactucae, radices, qualia lassum
Pervellunt stomachum; siser, halec, faecula Coa.
His ubi sublatis, puer alte cinctus acernam
Gausape purpureo mensam pertersit; et alter
Sublegit quodcumque iaceret inutile, quodque
Posset cenantes offendere: ut Attica virgo
Cum sacris Cereris, procedit fuscus Hydaspes,
Caecuba vina ferens; Alcon, Chium, maris expers.
Hic herus: Albanum, Maecenas, sive Falernum
Te magis appositis delectat; habemus utrumque.
Divitias miseras! Sed quîs cenantibus una,
Fundani, pulchre fuerit tibi, nosse laboro.
Summus ego, et prope me Viscus Thurinus, et infra,
Si memini, Varius; cum Servilio Balatrone
Vibidius, quas Maecenas adduxerat umbras.
Nomentanus erat super ipsum, Porcius infra;
Ridiculus totas simul obsorbere placentas.

Nomentanus ad hoc, qui, si quid forte lateret,
Indice monstraret digito: nam cetera turba,
Nos, inquam, cenamus aves, conchylia, pisces,
Longe dissimilem noto celantia succum:
Ut vel continuo patuit, quum passeris, atque
Ingustata mihi porrexerat ilia rhombi.
Post hoc me docuit, melimela rubere, minorem
Ad Lunam delecta: quid hoc intersit, ab ipso
Audieris melius. Tum Vibidius Balatroni:
Nos, nisi damnose bibimus, moriemur inulti;
Et calices poscit maiores: vertere pallor
Tum parochi faciem; nil sic metuentis, ut acres
Potores: vel, quod maledicunt liberius; vel,
Fervida quod subtile exsurdant vina palatum.
Invertunt Allifanis vinaria tota
Vibidius, Balatroque, sequutis omnibus: imi
Convivae lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur squillas inter murena natantes
In patina porrecta. Sub hoc herus, haec gravida, inquit,
Capta est; deterior post partum carne futura.
His mixtum ius est: oleo, quod prima Venafri
Pressit cella; garo de succis piscis Hiberi;
Vino quinquenni, verum citra mare nato,
Dum coquitur; (cocto Chium sic convenit, ut non
Hoc magis ullum aliud) pipere albo, non sine aceto,
Quod Methymnaeam vitio mutaverit uvam.
Erucas virides, inulas ego primus amaras
Monstravi incoquere; illutos Curtillus echinos,
Ut melius, muria, quam testa marina remittit.
Interea suspensa graves aulaea ruinas
In patinam fecere, trahentia pulveris atri,
Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
Nos maius veriti, postquam nihil esse pericli
Sensimus, erigimur: Rufus, posito capite, ut si
Filius immaturus obisset, flere. Quis esset

Finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum
Tolleret: Heu, Fortuna! quis est crudelior in nos
Te Deus! ut semper gaudes illudere rebus
Humanis! Varius mappa compescere risum
Vix poterat. Balatro, suspendens omnia naso,
Haec est conditio vivendi, aiebat: eoque
Responsura tuo numquam est par fama labori.
Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni
Sollicitudine districtum? ne panis adustus,
Ne male conditum ius apponatur? ut omnes
Praecincti recte pueri, comptique ministrent?
Adde hos praeterea casus: aulaea ruant si,
Ut modo; si patinam pede lapsus frangat agaso.
Sed convivatoris, uti ducis, ingenium res
Adversae nudare solent; celare secundae.
Nasidienus ad haec: tibi Dî, quaecumque preceris,
Commoda dent: ita vir bonus es, convivaque comis:
Et soleas poscit. Tum in lecto quoque videres
Stridere secreta divisos aure susurros.
Nullos his mallem ludos spectasse: sed illa
Redde, age, quae deinceps risisti. Vibidius dum
Quaerit de pueris; num sit quoque fracta lagena;
Quod sibi poscenti non dantur pocula; dumque
Ridetur fictis rerum, Balatrone secundo;
Nasidiene, redis, mutatae frontis, ut arte
Emendaturus fortunam: deinde sequuti
Mazonomo pueri magno discerpta ferentes
Membra gruis, sparsi sale multo, non sine farre;
Pinguibus et ficis pastum iecur anseris albi;
Et leporum avulsos, ut multo suavius, armos,
Quam si cum lumbis quis edit: tum pectore adusto
Vidimus et merulas poni, et sine clune palumbes;
Suaves res, si non caussas narraret earum, et
Naturas dominus: quem nos sic fugimus ulti,
Ut nihil omnino gustaremus, velut illis
Canidia afflasset, peior serpentibus Afris.

Q. HORATII FLACCI
EPISTOLARUM
LIBER PRIMUS.

EPISTOLA I.
AD CAIUM CILNIUM MAECENATEM.

Omissa re ludicra, totum se tradit Philosophiae perdiscendae, quae frenare cupiditates, et omnia virtuti posthabere docet.

Prima dicte mihi, summa dicende Camena,
Spectatum satis, et donatum iam rude, quaeris,
Maecenas, iterum antiquo me includere ludo?
Non eadem est aetas, non mens. Veianius, armis
Herculis ad postem fixis, latet abditus agro;
Ne populum extrema toties exoret arena.
Est mihi purgatam crebro qui personet aurem:
Solve senescentem mature sanus equum; ne
Peccet ad extremum ridendus, et ilia ducat.
Nunc itaque et versus, et cetera ludicra pono:
Quid verum, atque decens, curo, et rogo, et omnis in hoc sum:
Condo, et compono, quae mox depromere possim.
Ac, ne forte roges, quo me duce, quo lare tuter:

Nullius addictus iurare in verba magistri,
Quo me cumque rapit tempestas, deferor hospes.
Nunc agilis fio, et mersor civilibus undis;
Virtutis verae custos, rigidusque satelles:
Nunc in Aristippi furtim praecepta relabor;
Et mihi res, non me rebus, subiungere conor.
Ut nox longa, quibus mentitur amica, diesque
Longa videtur opus debentibus; ut piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia matrum;
Sic mihi tarda fluunt, ingrataque tempora, quae spem,
Consiliumque morantur agendi gnaviter id, quod
Aeque pauperibus prodest, locupletibus aeque;
Aeque neglectum pueris, senibusque nocebit.
Restat, ut his ego me ipse regam, solerque elementis:
Non possis oculo quantum contendere Lynceus;
Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
Nec, quia desperes invicti membra Glyconis;
Nodosa corpus nolis prohibere cheragra.
Est quoddam prodire tenus, si non datur ultra.
Fervet avaritia, miseroque cupidine pectus?
Sunt verba, et voces, quibus hunc lenire dolorem
Possis; et magnam morbi deponere partem.
Laudis amore tumes? sunt certa piacula, quae te
Ter pure lecto poterunt recreare libello.
Invidus, iracundus, iners, vinosus, amator;
Nemo adeo ferus est, ut non mitescere possit:
Si modo culturae patientem commodet aurem.
Virtus est, vitium fugere; et sapientia prima,
Stultitia caruisse. Vides, quae maxima credis
Esse mala, exiguum censum, turpemque repulsam;
Quanto devites animi, capitisque labore.
Impiger extremos curris mercator ad Indos;
Per mare pauperiem fugiens, per saxa, per ignes
Ne cures ea, quae stulte miraris, et optas;

Discere, et audire, et meliori credere non vis?
Quis circum pagos, et circum compita pugnax,
Magna coronari contemnat Olympia, cui spes,
Cui sit conditio dulcis sine pulvere palmae?
Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.
O cives, cives, quaerenda pecunia primum est;
Virtus post nummos: haec Ianus summus ab imo
Prodocet; haec recinunt iuvenes dictata, senesque,
Laevo suspensi loculos, tabulamque lacerto.
Si quadringentis sex septem millia desint;
Est animus tibi, sunt mores, et lingua, fidesque;
Plebs eris. At pueri ludentes, rex eris, aiunt,
Si recte facies. Hic murus aheneus esto,
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
Roscia, dic sodes, melior lex, an puerorum est
Nenia, quae regnum recte facientibus offert,
Et maribus Curiis, et decantata Camillis?
Isne tibi melius suadet, qui, rem facias, rem,
Si possis, recte; si non, quocumque modo rem;
Ut propius spectes lacrymosa poemata Pupi:
An qui, Fortunae te responsare superbae
Liberum, et erectum, praesens hortatur, et aptat?
Quod si me Populus Romanus forte roget, cur
Non, ut porticibus, sic iudiciis fruar isdem;
Nec sequar, et fugiam, quae diligit ipse, vel odit:
Olim quod vulpes aegroto cauta leoni
Respondit, referam: quia me vestigia terrent,
Omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum.
Bellua multorum es capitum: nam, quid sequar, aut quem?
Pars hominum gestit conducere publica: sunt, qui
Crustis, et pomis viduas venentur avaras;
Excipiantque senes, quos in vivaria mittant:
Multis occulto crescit res foenore. Verum,
Esto, aliis alios rebus, studiisque teneri:
Idem eadem possunt horam durare probantes?

Nullus in orbe sinus Baiis praelucet amoenis,
Si dixit dives; lacus, et mare sentit amorem
Festinantis heri: cui si vitiosa libido
Fecerit auspicium, cras ferramenta Teanum
Tolletis, fabri. Lectus genialis in aula est?
Nil ait esse prius, melius nil caelibe vita:
Si non est, iurat, bene solis esse maritis.
Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?
Quid pauper? ride: mutat cenacula, lectos,
Balnea, tonsores; conducto navigio aeque
Nauseat, ac locuples, quem ducit priva triremis.
Si curatus inaequali tonsore capillos
Occurro; rides: si forte subucula pexae
Trita subest tunicae, vel si toga dissidet impar;
Rides: quid? mea quum pugnat sententia secum;
Quod petiit, spernit; repetit, quod nuper omisit;
Aestuat, et vitae disconvenit ordine toto;
Diruit, aedificat, mutat quadrata rotundis?
Insanire putas sollemnia me, neque rides;
Nec medici credis, nec curatoris egere
A praetore dati; rerum tutela mearum
Quum sis, et prave sectum stomacheris ob unguem
De te pendentis, te respicientis amici?
Ad summam, sapiens uno minor est Iove; dives,
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum:
Praecipue sanus, nisi quum pituita molesta est.

EPISTOLA II.

AD LOLLIUM.

Homerum Philosophis anteponit; sapientiamque mature excolendam esse monet.

Troiani belli scriptorem, maxime Lolli,
Dum tu declamas Romae, Praeneste relegi:
Qui, quid sit pulchrum, quid turpe, quid utile, quid non,
Planius, ac melius Chrysippo, et Crantore dicit.
Cur ita crediderim, nisi quid te detinet, audi.
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem
Graecia Barbariae lento collisa duello,
Stultorum regum, et populorum continet aestus.
Antenor censet belli praecidere caussam.
Quid Paris? ut salvus regnet, vivatque beatus,
Cogi posse negat. Nestor componere lites
Inter Peliden festinat, et inter Atriden:
Hunc amor, ira quidem communiter urit utrumque.
Quidquid delirant reges, plectuntur Achivi.
Seditione, dolis, scelere, atque libidine, et ira
Iliacos intra muros peccatur, et extra.
Rursus, quid virtus, et quid sapientia possit,
Utile proposuit nobis exemplar Ulyssem:
Qui domitor Troiae, multorum providus urbes,
Et mores hominum inspexit; latumque per aequor,
Dum sibi, dum sociis reditum parat, aspera multa
Pertulit; adversis rerum immersabilis undis.
Sirenum voces, et Circae pocula nosti;
Quae si cum sociis stultus, cupidusque bibisset;
Sub domina meretrice fuisset turpis, et excors;
Vixisset canis immundus, vel amica luto sus.
Nos numerus sumus, et fruges consumere nati,
Sponsi Penelopae, nebulones, Alcinoique

In cute curanda plus aequo operata iuventus;
Cui pulchrum fuit in medios dormire dies, et
Ad strepitum citharae cessatum ducere curam.
Ut iugulent homines, surgunt de nocte latrones:
Ut te ipsum serves, non expergisceris? Atqui,
Si nolis sanus, curres hydropicus: et, ni
Posces ante diem librum cum lumine; si non
Intendes animum studiis, et rebus honestis;
Invidia, vel amore vigil torquebere. Nam cur,
Quae laedunt oculum, festinas demere; si quid
Est animum, differs curandi tempus in annum?
Dimidium facti, qui coepit, habet: sapere aude;
Incipe. Qui recte vivendi prorogat horam,
Rusticus exspectat, dum defluat amnis; at ille
Labitur, et labetur in omne volubilis aevum.
Quaeritur argentum, puerisque beata creandis
Uxor; et incultae pacantur vomere silvae:
Quod satis est, cui contingit, nil amplius optet.
Non domus, et fundus, non aeris acervus, et auri
Aegroto domini deduxit corpore febres;
Non animo curas. Valeat possessor oportet,
Si comportatis rebus bene cogitat uti.
Qui cupit, ac metuit; iuvat illum sic domus, et res;
Ut lippum pictae tabulae, fomenta podagram,
Auriculas citharae collecta sorde dolentes.
Sincerum est nisi vas, quodcumque infundis, acescit.
Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas.
Semper avarus eget: certum voto pete finem.
Invidus alterius macrescit rebus opimis:
Invidia Siculi non invenere tyranni
Maius tormentum. Qui non moderabitur irae,
Infectum volet esse, dolor quod suaserit, et mens,
Dum poenas odio per vim festinat inulto.
Ira furor brevis est: animum rege; qui, nisi paret,
Imperat: hunc frenis, hunc tu compesce catena.

[redacted]

ing't equum tenera docilem cervice magister
e, viam qua monstret eques: venaticus, ex quo
empore cervinam pellem latravit in aula,
ilitat in silvis catulus. Nunc adbibe puro
ectore verba puer; nunc te melioribus offer.
uo semel est imbuta recens, servabit odorem
esta diu. Quod si cessas, aut strenuus anteis;
ec tardum opperior, nec praecedentibus insto.

EPISTOLA III.

AD IULIUM FLORUM.

e Tiberio, deque litteratis quibusdam comitibus m interrogat; deinde ad studium sapientiae, et ad fraternam concordiam hortatur.

ili Flore, quibus terrarum militet oris
audius Augusti privignus, scire laboro.
hracane vos, Hebrusque nivali compede vinctus;
ı freta vicinas inter currentia turres;
ı pingues Asiae campi, collesque morantur?
ıid studiosa cohors operum struit? hoc quoque curo.
ıis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
ella quis, et paces longum diffundit in aevum?
ıid Titius, Romana brevi venturus in ora,
ndarici fontis qui non expalluit haustus,
ıstidire lacus, et rivos ausus apertos?
valet? ut meminit nostri? fidibusne Latinis
hebanos aptare modos studet, auspice Musa?
ı tragica desaevit, et ampullatur in arte?
ıid mihi Celsus agit, monitus, multumque monendus,
'ratas ut quaerat opes, et tangere vitet

Scripta, Palatinus quaecumque recepit Apollo:
Ne, si forte suas repetitum venerit olim
Grex avium plumas; moveat cornicula risum,
Furtivis nudata coloribus. Ipse quid audes?
Quae circumvolitas agilis thyma? Non tibi parvum
Ingenium, non incultum est, et turpiter hirtum:
Seu linguam caussis acuis, seu civica iura
Respondere paras, seu condis amabile carmen;
Prima feres hederae victricis praemia. Quod si
Frigida curarum fomenta relinquere posses;
Quo te caelestis sapientia duceret, ires.
Hoc opus, hoc studium parvi properemus, et ampli;
Si patriae volumus, si nobis vivere cari.
Debes hoc etiam rescribere; si tibi curae,
Quantae conveniat, Munatius: an male sarta
Gratia nequidquam coit, et rescinditur? At vos
Seu calidus sanguis, seu rerum inscitia vexat,
Indomita cervice feros; ubicumque locorum
Vivitis, indigni fraternum rumpere foedus;
Pascitur in vestrum reditum votiva iuvenca.

EPISTOLA IV.

AD ALBIUM TIBULLUM.

Ad laborem honestum, moxque ad voluptatem eum hortatur.

Albi, nostrorum sermonum candide iudex,
Quid nunc te dicam facere in regione Pedana?
Scribere, quod Cassi Parmensis opuscula vincat?
An tacitum silvas inter reptare salubres,
Curantem quidquid dignum sapiente, bonoque est?
Non tu corpus eras sine pectore: Di tibi formam,
Di tibi divitias dederunt, artemque fruendi.

Quid voveat dulci nutricula maius alumno,
Qui sapere, et fari possit, quae sentiat; et cui
Gratia, fama, valetudo contingat abunde;
Et mundus victus, non deficiente crumena?
Inter spem, curamque, timores inter, et iras,
Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.
Grata superveniet, quae non sperabitur, hora.
Me pinguem, et nitidum, bene curata cute, vises,
Quum ridere voles Epicuri de grege porcum.

EPISTOLA V.

AD TORQUATUM.

Ad cenam frugalem invitat, et hilaritatem; ebrietatis commoda recensens.

Si potes Archiacis conviva recumbere lectis,
Nec modica cenare times olus omne patella;
Supremo te Sole domi, Torquate, manebo.
Vina bibes, iterum Tauro diffusa palustres
Inter Minturnas, Sinuessanumque Petrinum:
Iamdudum splendet focus et tibi munda supellex.
Sin melius quid habes, arcesse; vel imperium fer.
Mitte leves spes, et certamina divitiarum,
Et caussam Moschi. Cras, nato Caesare, festus
Dat veniam, somnumque dies: impune licebit
Aestivam sermone benigno tendere noctem.
Quo mihi fortunae, si non conceditur uti?
Parcus ob heredis curam, nimiumque severus,
Adsidet insano: potare, et spargere flores
Incipiam; patiarque vel inconsultus haberi.
Quid non ebrietas designat? operta recludit;
Spes iubet esse ratas; ad proelia trudit inertem;
Sollicitis animis onus eximit; addocet artes.

Fecundi calices quem non fecere disertum?
Contracta quem non in paupertate solutum?
Haec ego procurare et idoneus imperor, et non
Invitus: ne turpe toral, ne sordida mappa
Corruget nares; ne non et cantharus, et lanx
Ostendat tibi te; ne fidos inter amicos
Sit, qui dicta foras eliminet; ut coeat par,
Iungaturque pari. Butram tibi, Septiciumque;
Et, nisi cena prior, potiorque puella Sabinum
Detinet, adsumam: locus est et pluribus umbri
Sed nimis arta premunt olidae convivia caprae.
Tu, quotus esse velis, rescribe; et, rebus omiss
Atria servantem postico falle clientem.

EPISTOLA VI.

AD NUMICIUM.

Eum esse beatum docet, qui nihil optet, nil metuat; ac in sola virtute felicitatem posita ostendit.

Nil admirari, prope res est una, Numici,
Solaque, quae possit facere et servare beatum.
Hunc solem, et stellas, et decedentia certis
Tempora momentis, sunt, qui formidine nulla
Imbuti spectant. Quid censes munera terrae?
Quid maris extremos Arabas ditantis, et Indos?
Ludicra quid, plausus, et amici dona Quiritis?
Quo spectanda modo, quo sensu credis, et ore?
Qui timet his adversa, fere miratur eodem,
Quo cupiens, pacto: pavor est utrobique molesti
Improvisa simul species exterret utrumque.
Gaudeat, an doleat; cupiat, metuatne; quid ad re
Si, quidquid vidit melius, peiusque sua spe,

Defixis oculis, animoque, et corpore torpet?
Insani nomen sapiens ferat, aequus iniqui;
Ultra, quam satis est, virtutem si petat ipsam.
I nunc; argentum, et marmor vetus, aeraque, et artes
Suspice; cum gemmis Tyrios mirare colores:
Gaude, quod spectant oculi te mille loquentem:
Gnavus mane Forum, et vespertinus pete tectum;
Ne plus frumenti dotalibus emetat agris
Mutus; et, indignum, quod sit peioribus ortus,
Hic tibi sit potius, quam tu mirabilis illi.
Quidquid sub terra est, in apricum proferet aetas;
Defodiet, condetque nitentia. Quum bene notum
Porticus Agrippae, et via te conspexerit Appî;
Ire tamen restat, Numa quo devenit, et Ancus.
Si latus, aut renes morbo tentantur acuto,
Quaere fugam morbi. Vis recte vivere? Quis non?
Si virtus hoc una potest dare, fortis omissis
Hoc age deliciis. Virtutem verba putas, et
Lucum ligna? Cave, ne portus occupet alter;
Ne Cibyratica, ne Bithyna negotia perdas:
Mille talenta rotundentur, totidem altera, porro et
Tertia succedant, et quae pars quadrat acervum.
Scilicet uxorem cum dote, fidemque, et amicos,
Et genus, et formam, regina pecunia donat;
Ac bene nummatum decorat Suadela, Venusque.
Mancipiis locuples, eget aeris Cappadocum rex:
Ne fueris hic tu. Chlamydes Lucullus, ut aiunt,
Si posset centum scaenae praebere rogatus;
Quî possum tot? ait: tamen et quaeram, et quot habebo,
Mittam: post paullo scribit, sibi millia quinque
Esse domi chlamydum; partem, vel tolleret omnes.
Exilis domus est, ubi non et multa supersunt,
Et dominum fallunt, et prosunt furibus. Ergo
Si res sola potest facere, et servare beatum;

Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.
Si fortunatum species, et gratia praestat;
Mercemur servum, qui dictet nomina; laevum
Qui fodicet latus; et cogat trans pondera dextram
Porrigere. Hic multum in Fabia valet, ille Velina:
Cui libet, is fasces dabit; eripietque curule,
Cui volet, importunus ebur: frater, pater, adde;
Ut cuique est aetas, ita quemque facetus adopta.
Si, bene qui cenat, bene vivit; lucet, eamus,
Quo ducet gula: piscemur, venemur; ut olim
Gargilius, qui mane plagas, venabula, servos,
Differtum transire Forum, populumque iubebat;
Unus ut e multis, populo spectante, referret
Emptum mulus aprum. Crudi, tumidique lavemur,
Quid deceat, quid non, obliti: Caerite cera
Digni; remigium vitiosum Ithacensis Ulyssei,
Cui potior patria fuit interdicta voluptas.
Si, Mimnermus uti censet, sine amore, iocisque,
Nil est iucundum; vivas in amore, iocisque.
Vive, vale: si quid novisti rectius istis,
Candidus imperti: si non, his utere mecum.

EPISTOLA VII.

AD CAIUM CILNIUM MAECENATEM.

Maecenatis in se beneficia commemorans, li tatem, et otium opibus praefert.

Quinque dies tibi pollicitus me rure futuru
Sextilem totum mendax desideror. Atqui
Si me vivere vis, recteque videre valentem;
Quam mihi das aegro, dabis aegrotare tim
Maecenas, veniam: dum ficus prima, calor
Designatorem decorat lictoribus atris;

Dum pueris omnis pater, et matercula pallet;
Officiosaque sedulitas, et opella forensis
Adducit febres, et testamenta resignat.
Quod si bruma nives Albanis illinet agris;
Ad mare descendet vates tuus, et sibi parcet;
Contractusque leget: te, dulcis amice, reviset
Cum Zephyris, si concedes, et hirundine prima.
Non, quo more pyris vesci Calaber iubet hospes,
Tu me fecisti locupletem. Vescere, sodes.
Iam satis est. At tu, quantum vis, tolle. Benigne.
Non invisa feres pueris munuscula parvis.
Tam teneor dono, quam si dimittar onustus.
Ut libet: haec porcis hodie comedenda relinquis.
Prodigus, et stultus donat, quae spernit, et odit:
Haec seges ingratos tulit, et feret omnibus annis.
Vir bonus, et sapiens dignis ait esse paratus;
Nec tamen ignorat, quid distent aera lupinis.
Dignum praestabo me etiam pro laude merentis.
Quod si me noles usquam discedere; reddes
Forte latus, nigros angusta fronte capillos;
Reddes dulce loqui; reddes ridere decorum, et
Inter vina fugam Cinarae moerere protervae.
Forte per angustam tenuis nitedula rimam
Repserat in cumeram frumenti; pastaque rursus
Ire foras pleno tendebat corpore frustra.
Cui mustela procul, si vis, ait, effugere istinc,
Macra cavum repetes artum, quem macra subisti.
Hac ego si compellor imagine, cuncta resigno:
Nec somnum plebis laudo, satur altilium; nec
Otia divitiis Arabum liberrima muto.
Saepe verecundum laudasti; rexque, paterque
Audisti coram; nec verbo parcius absens:
Inspice, si possum donata reponere laetus.
Haud male Telemachus, proles patientis Ulyssei:
Non est aptus equis Ithace locus; ut neque planis
Porrectus spatiis, nec multae prodigus herbae.

Atride, magis apta tibi tua dona relinquam.
Parvum parva decent: mihi iam non regia Roma;
Sed vacuum Tibur placet, aut imbelle Tarentum.
Strenuus, et fortis, caussisque Philippus agendis
Clarus, ab officiis octavam circiter horam
Dum redit; atque Foro nimium distare Carinas
Iam grandis natu queritur; conspexit, ut aiunt,
Abrasum quemdam vacua tonsoris in umbra,
Cultello proprios purgantem leniter ungues.
Demetri, (puer hic non laeve iussa Philippi
Accipiebat) abi, quaere, et refer: unde domo, quis,
Cuius fortunae, quo sit patre, quove patrono.
It, redit, et narrat; Vulteium nomine Menam,
Praeconem, tenui censu, sine crimine notum;
Et properare loco, et cessare, et quaerere, et uti;
Gaudentem parvisque sodalibus, et lare certo,
Et ludis; et, post decisa negotia, Campo.
Scitari libet ex ipso quodcumque refers: dic
Ad cenam veniat. Non sane credere Mena:
Mirari secum tacitus. Quid multa? Benigne,
Respondet. Negat ille mihi? Negat improbus; et te
Negligit, aut horret. Vulteium mane Philippus
Vilia vendentem tunicato scruta popello
Occupat; et salvere iubet prior. Ille Philippo
Excusare laborem, et mercenaria vincla;
Quod non mane domum venisset: denique, quod non
Providisset eum. Sic ignovisse putato
Me tibi, si cenas hodie mecum. Ut libet. Ergo
Post nonam venies: nunc i, rem strenuus auge.
Ut ventum ad cenam est; dicenda, tacenda loquutus,
Tandem dormitum dimittitur. Hic, ubi saepe
Occultum visus decurrere piscis ad hamum;
Mane cliens, et iam certus conviva, iubetur
Rura suburbana indictis comes ire Latinis.

Impositus mannis, arvum, Caelumque Sabinum
Non cessat laudare. Videt, ridetque Philippus:
Et, sibi dum requiem, dum risus undique quaerit;
Dum septem donat sestertia, mutua septem
Promittit; persuadet, uti mercetur agellum.
Mercatur. Ne te longis ambagibus ultra,
Quam satis est, morer; ex nitido fit rusticus; atque
Sulcos, et vineta crepat mera; praeparat ulmos;
Immoritur studiis, et amore senescit habendi.
Verum, ubi oves furto, morbo periere capellae,
Spem mentita seges, bos est enectus arando;
Offensus damnis, media de nocte caballum
Arripit; iratusque Philippi tendit ad aedes.
Quem simul adspexit scabrum, intonsumque Philippus;
Durus, ait, Vultei, nimis, attentusque videris
Esse mihi. Pol! me miserum, patrone, vocares;
Si velles, inquit, verum mihi ponere nomen.
Quod te, per Genium, dextramque, Deosque Penates,
Obsecro, et obtestor; vitae me redde priori.
Qui semel adspexit, quantum dimissa petitis
Praestent; mature redeat, repetatque relicta.
Metiri se quemque suo modulo, ac pede, verum est.

EPISTOLA VIII.

AD CELSUM ALBINOVANUM.

Queritur, se melancholia laborare; et nonnulla amici vitia oblique vellicat.

Celso gaudere, et bene rem gerere, Albinovano,
Musa rogata, refer, comiti, scribaeque Neronis.

Si quaeret, quid agam; dic, multa et pulchra minantem
Vivere nec recte, nec suaviter: haud, quia grando
Contuderit vites, oleamve momorderit aestus;
Nec, quia longinquis armentum aegrotet in agris:
Sed, quia mente minus validus, quam corpore toto,
Nil audire velim, nil discere, quod levet aegrum;
Fidis offendar medicis, irascar amicis;
Cur me funesto properent arcere veterno:
Quae nocuere, sequar; fugiam, quae profore credam:
Romae Tibur amem, ventosus Tibure Romam.
Post haec, ut valeat; quo pacto rem gerat, et se:
Ut placeat iuveni, percontare, utque cohorti.
Si dicet, recte; primum gaudere; subinde
Praeceptum auriculis hoc instillare memento:
Ut tu fortunam; sic nos te, Celse, feremus.

EPISTOLA IX.

AD CLAUDIUM NERONEM.

Septimium illi commendat, rigidumque principem demulcet.

Septimius, Claudi, nimirum intelligit unus,
Quanti me facias: nam me rogat, et prece cogit:
Scilicet, ut tibi se laudare, et tradere coner,
Dignum mente, domuque legentis honesta Neronis.
Munere quum fungi propioris censet amici;
Quid possim videt, ac novit me valdius ipso.
Multa quidem dixi, cur excusatus abirem:
Sed timui, mea ne finxisse minora putarer,
Dissimulator opis propriae, mihi commodus uni.
Sic ego, maioris fugiens opprobria culpae,

Frontis ad urbanae descendi praemia. Quod si
Depositum laudas ob amici iussa pudorem;
Scribe tui gregis hunc; et fortem crede, bonumque.

EPISTOLA X.

AD FUSCUM ARISTIUM.

Vitam rusticam prae urbana laudibus effert.

Urbis amatorem Fuscum salvere iubemus
Ruris amatores; hac in re scilicet una
Multum dissimiles; ad cetera paene gemelli:
Fraternis animis, quidquid negat alter, et alter;
Annuimus pariter vetuli, notique columbi.
Tu nidum servas; ego laudo ruris amoeni
Rivos, et musco circumlita saxa, nemusque.
Quid quaeris? vivo, et regno, simul ista reliqui,
Quae vos ad Caelum fertis rumore secundo:
Utque sacerdotis fugitivus, liba recuso;
Pane egeo, iam mellitis potiore placentis.
Vivere naturae si convenienter oportet,
Ponendaeque domo quaerenda est area primum;
Novistine locum potiorem rure beato?
Est, ubi plus tepeant hiemes? ubi gratior aura
Leniat et rabiem Canis, et momenta Leonis,
Quum semel accepit Solem furibundus acutum?
Est, ubi depellat somnos minus invida cura?
Deterius Libycis olet, aut nitet herba lapillis?
Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum,
Quam quae per pronum trepidat cum murmure rivum?
Nempe inter varias nutritur silva columnas;
Laudaturque domus, longos quae prospicit agros:
Naturam expellas furca; tamen usque recurret

Et mala perrumpet furtim fastidia victrix.
Non, qui Sidonio contendere callidus ostro
Nescit Aquinatem potantia vellera fucum,
Certius accipiet damnum, propiusve medullis
Quam qui non poterit vero distinguere falsum
Quem res plus nimio delectavere secundae;
Mutatae quatient. Si quid mirabere; pones
Invitus: fuge magna: licet sub paupere tecto
Reges, et regum vita praecurrere amicos.
Cervus equum pugna melior communibus herbis
Pellebat; donec, minor in certamine longo,
Imploravit opes hominis; frenumque recepit:
Sed, postquam victor violens discessit ab hoste;
Non equitem dorso, non frenum depulit ore.
Sic, qui pauperiem veritus, potiore metallis
Libertate caret; dominum vehet improbus; atque
Serviet aeternum; quia parvo nesciet uti.
Cui non conveniet sua res; ut calceus olim,
Si pede maior erit, subvertet; si minor, uret.
Laetus sorte tua vives sapienter, Aristi;
Nec me dimittes incastigatum, ubi plura
Cogere, quam satis est, ac non cessare videbor.
Imperat, aut servit collecta pecunia cuique;
Tortum digna sequi potius, quam ducere funem.
Haec tibi dictabam post fanum putre Vacunae;
Excepto, quod non simul esses, cetera laetus.

EPISTOLA XI.

AD BULLATIUM.

Ad vitam beatam parum, aut nihil referre, quo quisque loco habitet.

Quid tibi visa Chios, Bullati, notaque Lesbos?
Quid concinna Samos? quid Croesi regia Sardis?

Smyrna quid, et Colophon? maiora, minorane fama?
Cunctane prae Campo, et Tiberino flumine sordent?
An venit in votum Attalicis ex urbibus una?
An Lebedum laudas, odio maris, atque viarum?
Scis, Lebedus quid sit; Gabiis desertior, atque
Fidenis vicus: tamen illic vivere vellem;
Oblitusque meorum, obliviscendus et illis,
Neptunum procul e terra spectare furentem.
Sed neque, qui Capua Romam petit, imbre, lutoque
Adspersus, volet in caupona vivere: nec, qui
Frigus collegit, furnos, et balnea laudat,
Ut fortunatam plene praestantia vitam.
Nec, si te validus iactaverit Auster in alto;
Idcirco navem trans Aegaeum mare vendas.
Incolumi Rhodos, et Mitylene pulchra facit, quod
Paenula solstitio, campestre nivalibus auris;
Per brumam Tiberis, Sextili mense caminus.
Dum licet, ac vultum servat Fortuna benignum;
Romae laudetur Samos, et Chios, et Rhodos absens.
Tu, quamcumque Deus tibi fortunaverit horam,
Grata sume manu: neu dulcia differ in annum;
Ut, quocumque loco fueris, vixisse libenter
Te dicas: nam si ratio, et prudentia curas,
Non locus effusi late maris arbiter, aufert;
Caelum, non animum, mutant, qui trans mare currunt.
Strenua nos exercet inertia: navibus, atque
Quadrigis petimus bene vivere. Quod petis, hic est;
Est Ulubris; animus si te non deficit aequus.

EPISTOLA XII.

AD ICCIUM.

Divitem non esse, qui rebus non utatur, demonstrat; amicum amico commendat; deque rebus Romanis verba facit.

Fructibus Agrippae Siculis, quos colligis, Icci,
Si recte frueris; non est, ut copia maior
Ab Iove donari possit tibi. Tolle querelas;
Pauper enim non est, cui rerum suppetit usus.
Si ventri bene, si lateri est, pedibusque tuis: nil
Divitiae poterunt regales addere maius.
Si forte, in medio positorum abstemius, herbis
Vivis, et urtica; sic vives protinus, ut te
Confestim liquidus Fortunae rivus inauret;
Vel, quia naturam mutare pecunia nescit;
Vel, quia cuncta putas una virtute minora.
Miramur, si Democriti pecus edit agellos,
Cultaque; dum peregre est animus sine corpore velox!
Quum tu inter scabiem tantam, et contagia lucri,
Nil parvum sapias, et adhuc sublimia cures:
Quae mare compescant caussae; quid temperet annum;
Stellae sponte sua, iussaene vagentur, et errent;
Quid premat obscurum Lunae, quid proferat orbem;
Quid velit, et possit rerum concordia discors;
Empedocles, an Stertinium deliret acumen?
Verum, seu pisces, seu porrum, et caepe trucidas;
Utere Pompeio Grospho; et, si quid petet, ultro
Defer: nil Grosphus, nisi verum, orabit, et aequum.
Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest.
Ne tamen ignores, quo sit Romana loco res:

Cantaber Agrippae, Claudî virtute Neronis
Armenius cecidit; ius, imperiumque Phraates
Caesaris accepit genibus minor; aurea fruges
Italiae pleno defundit Copia cornu.

EPISTOLA XIII.

AD VINIUM ASELLAM.

Docet, qua ratione velit, libellos suos Augusto tradi.

Ut proficiscentem docui te saepe, diuque;
Augusto reddes signata volumina, Vini,
Si validus, si laetus erit, si denique poscet:
Ne studio nostri pecces; odiumque libellis
Sedulus importes, opera vehemente minister.
Si te forte meae gravis uret sarcina chartae;
Abiicito potius, quam, quo perferre iuberis,
Clitellas ferus impingas; Asinaeque paternum
Cognomen vertas in risum, et fabula fias.
Viribus uteris per clivos, flumina, lamas.
Victor propositi, simul ac perveneris illuc;
Sic positum servabis onus, ne forte sub ala
Fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum:
Ut vinosa glomus furtivae Pyrrhia lanae;
Ut cum pileolo soleas conviva tribulis.
Nec vulgo narres, te sudavisse ferendo
Carmina, quae possint oculos, auresque morari
Caesaris: oratus multa prece, nitere porro.
Vade, vale, cave ne titubes, mandataque frangas.

EPISTOLA XIV.

AD VILLICUM SUUM.

Illum carpit, quod urbanam vitam sibi exoptet.

Villice silvarum, et mihi me reddentis agelli,
Quem tu fastidis, habitatum quinque focis, et
Quinque bonos solitum Variam dimittere patres;
Certemus, spinas animone ego fortius, an tu
Evellas agro; et melior sit Horatius, an res.
Me, quamvis Lamiae pietas, et cura moratur,
Fratrem moerentis, rapto de fratre dolentis
Insolabiliter; tamen istuc mens, animusque
Fert; et amat spatiis obstantia rumpere claustra.
Rure ego viventem, tu dicis in Urbe, beatum:
Cui placet alterius, sua nimirum est odio sors.
Stultus uterque locum immeritum caussatur inique:
In culpa est animus, qui se non effugit umquam.
Tu mediastinus tacita prece rura petebas;
Nunc Urbem, et ludos, et balnea villicus optas.
Me constare mihi scis; et discedere tristem,
Quandocumque trahunt invisa negotia Romam.
Non eadem miramur: eo disconvenit inter
Meque, et te: nam, quae deserta, et inhospita tesqua
Credis; amoena vocat, mecum qui sentit; et odit,
Quae tu pulchra putas. Fornix tibi, et uncta popina
Incutiunt Urbis desiderium; video: et, quod
Angulus iste feret piper, et thus, ocius uva;
Nec vicina subest vinum praebere taberna
Quae possit tibi, nec meretrix tibicina, cuius
Ad strepitum salias terrae gravis: et tamen urges
Iampridem non tacta ligonibus arva, bovemque
Disiunctum curas, et strictis frondibus exples.

Addit opus pigro rivus, si decidit imber,
Multa mole docendus aprico parcere prato.
Nunc, age, quid nostrum concentum dividat, audi.
Quem tenues decuere togae, nitidique capilli;
Quem scis immunem Cinarae placuisse rapaci;
Quem bibulum liquidi media de luce Falerni;
Cena brevis iuvat, et prope rivum somnus in herba:
Nec lusisse pudet; sed non incidere ludum.
Non istic obliquo oculo mea commoda quisquam
Limat, non odio obscuro, morsuque venenat:
Rident vicini glebas, et saxa moventem.
Cum servis urbana diaria rodere mavis;
Horum tu in numerum voto ruis: invidet usum
Lignorum, et pecoris tibi calo argutus, et horti.
Optat ephippia bos piger; optat arare caballus:
Quam scit uterque, libens, censebo, exerceat artem.

EPISTOLA XV.

AD C. NUMONIUM VALAM.

Percontatur de Velia, et Salerno, deque rebus ad iucunde vivendum idoneis.

Quae sit hiems Veliae; quod Caelum, Vala, Salerni;
Quorum hominum regio, et qualis via (nam mihi Baias
Musa supervacuas Antonius; et tamen illis
Me facit invisum, gelida quum perluor unda
Per medium frigus: sane murteta relinqui,
Dictaque cessantem nervis elidere morbum
Sulfura contemni, vicus gemit, invidus aegris,
Qui caput, et stomachum supponere fontibus audent

Clusinis; Gabiosque petunt, et frigida rura.
Mutandus locus est, et diversoria nota;
Praeteragendus equus. Quo tendis? non mihi Cumas
Est iter, aut Baias! laeva stomachosus habena
Dicet eques, sed equis frenato est auris in ore;)
Maior utrum populum frumenti copia pascat;
Collectosne bibant imbres, puteosne perennes
Dulcis aquae: (nam vina nihil moror illius orae.
Rure meo possum quidvis perferre, patique:
Ad mare quum veni, generosum, et lene requiro,
Quod curas abigat; quod cum spe divite manet
In venas, animumque meum; quod verba ministret,
Quod me Lucanae iuvenem commendet amicae.)
Tractus uter plures lepores, uter educet apros;
Utra magis pisces, et echinos aequora celent;
Pinguis ut inde domum possim, Phaeaxque reverti
Scribere te nobis; tibi nos adcredere par est.
Maenius, ut, rebus maternis atque paternis
Fortiter absumptis, urbanus coepit haberi;
Scurra vagus, non qui certum praesepe teneret;
Impransus non qui civem dignosceret hoste;
Quaelibet in quemvis opprobria fingere saevus;
Pernicies, et tempestas, barathrumque macelli;
Quidquid quaesierat, ventri donabat avaro.
Hic, ubi nequitiae fautoribus, et timidis nil,
Aut paullum abstulerat; patinas cenabat omasi
Vilis, et agninae; tribus ursis quod satis esset.
Scilicet, ut ventres lamna candente nepotum
Diceret urendos, correptus. Bestius idem
Quidquid erat nactus praedae maioris, ubi omne
Verterat in fumum, et cinerem; non hercule miror,
Aiebat, si qui comedunt bona: quum sit obeso
Nil melius turdo; nil vulva pulchrius ampla.
Nimirum hic ego sum: nam tuta et parvula l

[redacted]

Quum res deficiunt; satis inter vilia fortis.
Verum, ubi quid melius contingit, et unctius; idem
Vos sapere, et solos aio bene vivere, quorum
Conspicitur nitidis fundata pecunia villis.

EPISTOLA XVI.

AD QUINCTIUM.

Villam suam graphice describit; et, quis dicatur vir bonus, statuit.

Ne perconteris, fundus meus, optime Quincti,
Arvo pascat herum, an baccis opulentet olivae,
Pomisne, an pratis, an amicta vitibus ulmo:
Scribetur tibi forma loquaciter, et situs agri.
Continui montes, ni dissocientur opaca
Valle; sed, ut veniens dextrum latus adspiciat sol;
Laevum discedens curru fugiente vaporet.
Temperiem laudes. Quid? si rubicunda benigni
Corna vepres, et pruna ferant? si quercus, et ilex
Multa fruge pecus, multa dominum iuvet umbra?
Dicas adductum propius frondere Tarentum.
Fons etiam rivo dare nomen idoneus, ut nec
Frigidior Thracam, nec purior ambiat Hebrus,
Infirmo capiti fluit aptus, et utilis alvo.
Hae latebrae dulces, etiam, si credis, amoenae,
Incolumem tibi me praestant Septembribus horis.
Tu recte vivis, si curas esse, quod audis.
Iactamus iam pridem omnis te Roma beatum:
Sed vereor, ne cui de te plus, quam tibi credas;
Neve putes alium sapiente, bonoque beatum:
Neu, si te populus sanum, recteque valentem
Dictitet, occultam febrim sub tempus edendi
Dissimules; donec manibus tremor incidat unctis.

Stultorum incurata pudor malus ulcera celat.
Si quis bella tibi terra pugnata, marique
Dicat; et his verbis vacuas permulceat aures:
Tene magis salvum populus velit, an populum tu,
Servet in ambiguo, qui consulit et tibi, et Urbi,
Iupiter; Augusti laudes agnoscere possis?
Quum pateris sapiens, emendatusque vocari;
Respondesne tuo, dic sodes, nomine? Nempe
Vir bonus, et prudens dici delector ego, ac tu.
Qui dedit hoc hodie; cras, si volet, auferet: ut si
Detulerit fasces indigno, detrahet idem.
Pone, meum est, inquit: pono, tristisque recedo.
Idem si clamet furem, neget esse pudicum,
Contendat laqueo collum pressisse paternum;
Mordear opprobriis falsis, mutemque colores?
Falsus honor iuvat, et mendax infamia terret,
Quem, nisi mendosum, et medicandum? Vir bonus
est quis?
Qui consulta patrum, qui leges, iuraque servat;
Quo multae, magnaeque secantur iudice lites;
Quo res sponsore, et quo caussae teste tenentur.
Sed videt hunc omnis domus, et vicinia tota
Introrsus turpem, speciosum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi; si mihi dicat
Servus: habes pretium, loris non ureris, aio.
Non hominem occidi; non pasces in cruce corvo
Sum bonus, et frugi: renuit, negitatque Sabell
Cautus enim metuit foveam lupus, accipiterque
Suspectos laqueos, et opertum miluus hamum.
Oderunt peccare boni virtutis amore;
Tu nihil admittes in te formidine poenae:
Sit spes fallendi, miscebis sacra profanis:
Nam de mille fabae modiis quum surripis un
Damnum est, non facinus, mihi pacto lenius
Vir bonus, omna Forum quem spectat, et
tribunal,

Quandocumque Deos vel porco, vel bove placat;
Iane pater! clare, clare quum dixit, Apollo!
Labra movet, metuens audiri: pulchra Laverna,
Da mihi fallere; da iusto, sanctoque videri:
Noctem peccatis, et fraudibus obiice nubem.
Quî melior servo, quî liberior sit avarus,
In triviis fixum quum se demittit ob assem,
Non video: nam, qui cupiet, metuet quoque; porro
Qui metuens vivet, liber mihi non erit umquam.
Perdidit arma, locum virtutis deseruit, qui
Semper in augenda festinat, et obruitur re.
Vendere quum possis captivum, occidere noli:
Serviet utiliter: sine pascat durus, aretque:
Naviget; ac mediis hiemet mercator in undis:
Annonae prosit: portet frumenta, penumque.
Vir bonus, et sapiens audebit dicere: Pentheu
Rector Thebarum, quid me perferre, patique
Indignum coges? Adimam bona. Nempe pecus, rem,
Lectos, argentum: tollas licet. In manicis, et
Compedibus saevo te sub custode tenebo.
Ipse Deus, simul atque volam, me solvet. Opinor,
Hoc sentit: moriar; mors ultima linea rerum est.

EPISTOLA XVII.

AD SCAEVAM.

Quemadmodum potentiorum amicitia comparanda, atque colenda.

Quamvis, Scaeva, satis per te tibi consulis; et scis,
Quo tandem pacto deceat maioribus uti:
Disce, docendus adhuc quae censet amiculus; ut si
Caecus iter monstrare velit: tamen adspice, si quid
Et nos, quod cures proprium fecisse, loquamur.

Si te grata quies, et primam somnus in horam
Delectat; si te pulvis, strepitusque rotarum,
Si laedit caupona; Ferentinum ire iubebo:
Nam, neque divitibus contingunt gaudia solis;
Nec vixit male, qui natus, moriensque fefellit.
Si prodesse tuis, paulloque benignius ipsum
Te tractare voles; accedes siccus ad unctum.
Si pranderet olus patienter, regibus uti
Nollet Aristippus. Si sciret regibus uti,
Fastidiret olus, qui me notat. Utrius horum
Verba probes, et facta, doce; vel iunior audi,
Cur sit Aristippi potior sententia: namque
Mordacem Cynicum sic eludebat, ut aiunt:
Scurror ego ipse mihi; populo tu: rectius hoc et
Splendidius multo est. Equus ut me portet, alat rex,
Officium facio. Tu poscis vilia: verum es
Dante minor; quamvis fers te nullius egentem.
Omnis Aristippum decuit color, et status, et res,
Tentantem maiora, fere praesentibus aequum.
Contra, quem duplici panno patientia velat,
Mirabor, vitae via si conversa decebit.
Alter purpureum non exspectabit amictum;
Quidlibet indutus celeberrima per loca vadet;
Personamque feret non inconcinnus utramque:
Alter Mileti textam cane peius et angui
Vitabit chlamydem: morietur frigore, si non
Rettuleris pannum: refer, et sine vivat ineptus.
Res gerere, et captos ostendere civibus hostes,
Attingit solium Iovis, et caelestia tentat.
Principibus placuisse viris, non ultima laus est.
Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
Sedit, qui timuit, ne non succederet: esto.
Quid? qui pervenit, fecitne viriliter? Atqui
Hic est, aut nusquam, quod quaerimus. Hic onus horret,
Ut parvis animis, et parvo corpore maius;

Hic subit, et perfert. Aut virtus nomen inane est;
Aut decus, et pretium recte petit experiens vir.
Coram rege suo de paupertate tacentes,
Plus poscente ferent: distat, sumasne pudenter;
An rapias. Atqui rerum caput hoc erat, hic fons.
Indotata mihi soror est, paupercula mater,
Et fundus nec vendibilis, nec pascere firmus,
Qui dicit; clamat, victum date: succinit alter,
Et mihi dividuo findetur munere quadra.
Sed, tacitus pasci si posset corvus, haberet
Plus dapis; et rixae multo minus, invidiaeque.
Brundisium comes, aut Surrentum ductus amoenum,
Qui queritur salebras, et acerbum frigus, et imbres;
Aut cistam effractam, et subducta viatica plorat;
Nota refert meretricis acumina, saepe catellam,
Saepe periscelidem raptam sibi flentis; uti mox
Nulla fides damnis, verisque doloribus adsit.
Nec, semel irrisus, triviis attollere curat
Fracto crure planum; licet illi plurima manet
Lacryma; per sanctum, iuratus dicat, Osirim!
Credite, non ludo; crudeles tollite claudum!
Quaere peregrinum, vicinia rauca reclamat.

EPISTOLA XVIII.

AD LOLLIUM.

Amicitiae officia retractat; et de paranda animi tranquillitate agit.

Si bene te novi, metues, liberrime Lolli,
Scurrantis speciem praebere, professus amicum.
Ut matrona meretrici dispar erit, atque
Discolor; infido scurrae distabit amicus.

Est huic diversum vitio vitium prope maius;
Asperitas agrestis, et inconcinna, gravisque,
Quae se commendat tonsa cute, dentibus atris;
Dum vult libertas dici mera, veraque virtus.
Virtus est medium vitiorum, et utrinque reductum.
Alter, in obsequium plus aequo pronus, et imi
Derisor lecti, sic nutum divitis horret;
Sic iterat voces, et verba cadentia tollit;
Ut puerum saevo credas dictata magistro
Reddere, vel partes mimum tractare secundas.
Alter rixator, de lana saepe caprina
Propugnat, nugis armatus: scilicet, ut non
Sit mihi prima fides; et, vere quod placet, ut non
Acriter elatrem, pretium aetas altera sordet.
Ambigitur quid enim? Castor sciat, an Dolichos plus;
Brundisium Minucî melius via ducat, an Appî.
Quem damnosa Venus, quem praeceps alea nudat;
Gloria quem supra vires et vestit, et ungit;
Quem tenet argenti sitis importuna, famesque;
Quem paupertatis pudor, et fuga; dives amicus,
Saepe decem vitiis instructior, odit, et horret:
Aut, si non odit, regit: ac, veluti pia mater,
Plus quam se sapere, et virtutibus esse priorem
Vult; et ait prope vera. Meae, contendere noli,
Stultitiam patiuntur opes. Tibi parvula res est;
Arta decet sanum comitem toga: desine mecum
Certare. Eutrapelus, cuicumque nocere volebat,
Vestimenta dabat pretiosa: beatus enim iam,
Cum pulchris tunicis sumet nova consilia, et spes;
Dormiet in lucem; scorto postponet honestum
Officium; nummos alienos pascet; ad imum
Thrax erit, aut olitoris aget mercede caballum.
Arcanum neque tu scrutaberis illius umquam;
Commissumque teges et vino tortus, et ira.
Nec tua laudabis studia, aut aliena reprendes;

Nec, quum venari volet ille, poemata panges.
Gratia sic fratrum geminorum, Amphionis, atque
Zethi, dissiluit; donec suspecta severo
Conticuit lyra. Fraternis cessisse putatur
Moribus Amphion: tu cede potentis amici
Lenibus imperiis; quotiesque educet in agros
Aetolis onerata plagis iumenta, canesque;
Surge, et inhumanae senium depone Camenae;
Cenes ut pariter pulmenta laboribus empta:
Romanis sollemne viris opus, utile famae,
Vitaeque, et membris: praesertim quum valeas, et
Vel cursu superare canem, vel viribus aprum
Possis. Adde, virilia quod speciosius arma
Non est, qui tractet. Scis, quò clamore coronae
Proelia sustineas campestria: denique saevam
Militiam puer, et Cantabrica bella tulisti
Sub duce, qui templis Parthorum signa refigit
Nunc; et, si quid abest, Italis adiudicat armis.
Ac, ne te retrahas, et inexcusabilis absis;
Quamvis nil extra numerum fecisse, modumque
Curas; interdum nugaris rure paterno.
Partitur lintres exercitus: Actia pugna,
Te duce, per pueros hostili more refertur.
Adversarius est frater; lacus, Hadria; donec
Alterutrum velox victoria fronde coronet.
Consentire suis studiis qui crediderit te,
Fautor utroque tuum laudabit pollice ludum.
Protinus ut moneam, si quid monitoris eges tu;
Quid de quoque viro, et cui dicas, saepe videto.
Percontatorem fugito: nam garrulus idem est;
Nec retinent patulae commissa fideliter aures;
Et semel emissum volat irrevocabile verbum.
Non ancilla tuum iecur ulceret ulla, puerve,
Intra marmoreum venerandi limen amici:
Ne dominus pueri pulchri, caraeve puellae,
Munere te parvo beet, aut incommodus angat.

Qualem commendes, etiam, atque etiam adsp
ne mox
Incutiant aliena tibi peccata pudorem.
Fallimur, et quondam non dignum tradimus:
Quem sua culpa premet, deceptus omitte tuer
Ut penitus notum, si tentent crimina, serves;
Tuterisque tuo fidentem praesidio: qui
Dente Theonino quum circumroditur, ecquid
Ad te post paullo ventura pericula sentis?
Nam tua res agitur, paries quum proximus ar
Et neglecta solent incendia sumere vires.
Dulcis inexpertis cultura potentis amici;
Expertus metuit. Tu, dum tua navis in alto es
Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.
Oderunt hilarem tristes; tristemque iocosi;
Sedatum celeres; agilem, gnavumque remissi
Potores bibuli media de nocte Falerni
Oderunt porrecta negantem pocula; quamvis
Nocturnos iures te formidare vapores.
Deme supercilio nubem: plerumque modestus
Occupat obscuri speciem, taciturnus acerbi.
Inter cuncta leges, et percontabere doctos,
Qua ratione queas traducere leniter aevum:
Num te semper inops agitet, vexetque cupido;
Num pavor, et rerum mediocriter utilium spe
Virtutem doctrina paret, naturane donet:
Quid minuat curas, quid te tibi reddat amicum
Quid pure tranquillet; honos, an dulce lucell
An secretum iter, et fallentis semita vitae.
Me quoties reficit gelidus, Digentia, rivus,
Quem Mandela bibit, rugosus frigore pagus;
Quid sentire putas? quid credis, amice, preca
Sit mihi, quod nunc est; etiam minus; et
vivam
Quod superest aevi, si quid superesse volunt
Sit bona librorum, et provisae frugis in annu

Copia; ne fluitem dubiae spe pendulus horae.
Sed satis est orare Iovem, quae donat, et aufert:
Det vitam, det opes; aequum mi animum ipse parabo.

EPISTOLA XIX.

AD C. CILNIUM MAECENATEM.

Vitiosam in Carminibus pangendis imitandi rationem suggillat; et cur sua poemata quibusdam non placeant, ostendit.

Prisco si credis, Maecenas docte, Cratino,
Nulla placere diu, nec vivere carmina possunt,
Quae scribuntur aquae potoribus. Ut male sanos
Adscripsit Liber Satyris, Faunisque poetas;
Vina fere dulces oluerunt mane Camenae.
Laudibus arguitur vini vinosus Homerus:
Ennius ipse pater numquam, nisi potus, ad arma
Prosiluit dicenda. Forum, Putealque Libonis
Mandabo siccis; adimam cantare severis.
Hoc simul edixi; non cessavere poetae
Nocturno certare mero, putere diurno.
Quid? si quis vultu torvo ferus, et pede nudo,
Exiguaeque togae simulet textore Catonem;
Virtutemne repraesentet, moresque Catonis?
Rupit Iarbitam Timagenis aemula lingua;
Dum studet urbanus, tenditque disertus haberi.
Decipit exemplar vitiis imitabile: quod si
Pallerem casu, biberent exsangue cuminum.
O imitatores, servum pecus, ut mihi saepe
Bilem, saepe iocum vestri movere tumultus!
Libera per vacuum posui vestigia princeps;
Non aliena meo pressi pede: qui sibi fidit

Dux regit examen. Parios ego primus iambos
Ostendi Latio; numeros, animosque sequutus
Archilochi; non res, et agentia verba Lycamben.
Ac, ne me foliis ideo brevioribus ornes,
Quod timui mutare modos, et carminis artem;
Temperat Archilochi Musam pede mascula Sappho;
Temperat Alcaeus; sed rebus, et ordine dispar;
Nec socerum quaerit, quem versibus oblinat atris;
Nec sponsae laqueum famoso carmine nectit.
Hunc ego, non alio dictum prius ore, Latinus
Vulgavi fidicen: iuvat immemorata ferentem,
Ingenuis oculisque legi, manibusque teneri.
Scire velis, mea cur ingratus opuscula lector
Laudet, ametque domi; premat extra limen iniquus?
Non ego ventosae plebis suffragia venor,
Impensis cenarum, et tritae munere vestis:
Non ego nobilium scriptorum auditor, et ultor,
Grammaticas ambire tribus, et pulpita dignor.
Hinc illae lacrymae. Spissis indigna theatris
Scripta pudet recitare, et nugis addere pondus,
Si dixi; rides, ait, et Iovis auribus ista
Servas: fidis enim, manare poetica mella
Te solum, tibi pulcher. Ad haec, ego naribus uti
Formido: et, luctantis acuto ne secer ungui,
Displicet iste locus, clamo; et diludia posco.
Ludus enim genuit trepidum certamen, et iram;
Ira truces inimicitias, et funebre bellum.

EPISTOLA XX.

AD LIBRUM SUUM.

)uae illi reformidanda sint; et quae de auctore ipse praedicare debeat, aperit.

ertumnum, Ianumque, liber, spectare videris;
ilicet ut prostes Sosiorum pumice mundus.
listi claves, et grata sigilla pudico:
ıucis ostendi gemis, et communia laudas;
ın ita nutritus. Fuge, quo descendere gestis;
ın erit emisso reditus tibi. Quid miser egi?
ıid volui? dices, ubi quis te laeserit; et scis
breve te cogi, plenus quum languet amator.
ıod si non odio peccantis desipit augur,
.rus eris Romae, donec te deserat aetas.
ıntrectatus ubi manibus sordescere vulgi
ıeperis: aut tineas pasces taciturnus inertes;
ıt fugies Uticam, aut vinctus mitteris Ilerdam.
debit monitor non exauditus; ut ille,
ıi male parentem in rupes protrusit asellum
ıtus. Quis enim invitum servare laboret?
)e quoque te manet, ut pueros elementa docentem
:cupet extremis in vicis balba senectus.
ıum tibi sol tepidus plures admoverit aures,
e libertino natum patre, et in tenui re
ıiores pennas nido extendisse loqueris:
, quantum generi demas, virtutibus addas;
e primis Urbis belli placuisse, domique:
ırporis exigui, praecanum, solibus aptum:
ısci celerem; tamen ut placabilis essem.
ırte meum si quis te percontabitur aevum;
? quater undenos sciat implevisse Decembres,
'legam Lepidum quo duxit Lollius anno.

Q. HORATII FLACCI
EPISTOLARUM
LIBER SECUNDUS.

EPISTOLA I.
AD AUGUSTUM.

Principis laudibus poetarum laudes miscet, in quos illum vult esse benignum; atque recentiores cum veteribus acutissime comparat.

Quum tot sustineas et tanta negotia solus;
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes; in publica commoda peccem,
Si longo sermone morer tua tempora, Caesar.
Romulus, et Liber pater, et cum Castore Pollu
Post ingentia facta Deorum in templa recepti;
Dum terras, hominumque colunt genus, asp
bella
Componunt, agros adsignant, oppida condun
Ploravere suis non respondere favorem
Speratum meritis. Diram qui contudit Hyd
Notaque fatali portenta labore subegit,
Comperit invidiam supremo fine domari.
Urit enim fulgore suo, qui praegravat arte

Infra se positos; exstinctus amabitur idem.
Praesenti tibi maturos largimur honores,
Iurandasque tuum per numen ponimus aras;
Nil oriturum alias, nil ortum tale fatentes.
Sed tuus hic populus, sapiens et iustus in uno,
Te nostris ducibus, te Graiis anteferendo;
Cetera nequaquam simili ratione, modoque
Aestimat; et, nisi quae terris semota, suisque
Temporibus defuncta videt, fastidit, et odit:
Sic fautor veterum, ut tabulas peccare vetantes,
Quas bis quinque viri sanxerunt, foedera regum
Vel Gabiis, vel cum rigidis aequata Sabinis,
Pontificum libros, annosa volumina vatum,
Dictitet Albano Musas in monte loquutas.
Si, quia Graecorum sunt antiquissima quaeque
Scripta vel optima, Romani pensantur eadem
Scriptores trutina; non est quod multa loquamur:
Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri:
Venimus ad summum fortunae; pingimus, atque
Psallimus, et luctamur Achivis scitius unctis.
Si meliora dies, ut vina, poemata reddit;
Scire velim, chartis pretium quotus arroget annus.
Scriptor, abhinc annos centum qui decidit, inter
Perfectos, veteresque referri debet? an inter
Viles, atque novos? Excludat iurgia finis.
Est vetus, atque probus, centum qui perficit annos.
Quid? qui deperiit minor uno mense, vel anno,
Inter quos referendus erit? veteresne poetas?
An quos et praesens, et postera respuat aetas?
Iste quidem veteres inter ponetur honeste,
Qui vel mense brevi, vel toto est iunior anno.
Utor permisso; caudaeque pilos ut equinae,
Paullatim vello; et demo unum, demo et item unum:
Dum cadat elusus ratione ruentis acervi,
Qui redit in fastos, et virtutem aestimat annis,

Miraturque nihil, nisi quod Libitina sacravit,
Ennius, et sapiens, et fortis, et alter Homerus,
Ut critici dicunt, leviter curare videtur,
Quo promissa cadant, et somnia Pythagorea.
Naevius in manibus non est, et mentibus haeret
Paene recens: adeo sanctum est vetus omne poema.
Ambigitur quoties, uter utro sit prior; aufert
Pacuvius docti famam senis; Accius alti:
Dicitur Afrani toga convenisse Menandro;
Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi;
Vincere Caecilius gravitate, Terentius arte.
Hos ediscit; et hos, arto stipata theatro,
Spectat Roma potens: habet hos, numeratque poetas
Ad nostrum tempus, Livi scriptoris ab aevo.
Interdum vulgus rectum videt; est, ubi peccat.
Si veteres ita miratur, laudatque poetas;
Ut nihil anteferat, nihil illis comparet; errat.
Si quaedam nimis antique, si pleraque dure
Dicere credit eos; ignave multa fatetur;
Et sapit, et mecum facit, et Iove iudicat aequo.
Non equidem insector; delendave carmina Livi
Esse reor; memini quae plagosum mihi parvo
Orbilium dictare: sed emendata videri,
Pulchraque, et exactis minimum distantia, miror
Inter quae verbum emicuit si forte decorum;
Si versus paullo concinnior unus, et alter;
Iniuste totum ducit, venditque poema.
Indignor quidquam reprehendi, non quia crasse
Compositum, illepideve putetur; sed quia nuper:
Nec veniam antiquis; sed honorem, et praemia posci.
Recte, necne crocum, floresque perambulet Attae
Fabula, si dubitem; clament periisse pudorem
Cuncti paene patres, ea quum reprehendere coner,
Quae gravis Aesopus, quae doctus Roscius egit:

Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, ducunt;
Vel quia turpe putant parere minoribus; et quae
Imberbes didicere, senes perdenda fateri.
Iam Saliare Numae carmen qui laudat, et illud,
Quod mecum ignorat, solus vult scire videri:
Ingeniis non ille favet, plauditque sepultis;
Nostra sed impugnat; nos, nostraque lividus odit.
Quod si tam Graiis novitas invisa fuisset,
Quam nobis; quid nunc esset vetus? aut quid haberet,
Quod legeret, tereretque Quiritum publicus usus?
Ut primum positis nugari Graecia bellis
Coepit, et in vitium fortuna labier aequa;
Nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum:
Marmoris, aut eboris fabros, aut aeris amavit;
Suspendit picta vultum, mentemque tabella;
Nunc tibicinibus, nunc est gavisa trag dis:
Sub nutrice puella velut si luderet infans;
Quod cupide petiit, mature plena reliquit.
Quid placet, aut odio est, quod non mutabile credas?
Hoc paces habuere bonae, ventique secundi.
Romae dulce diu fuit et sollemne, reclusa
Mane domu vigilare; clienti promere iura;
Cautos nominibus rectis expendere nummos;
Maiores audire; minori dicere, per quae
Crescere res posset; minui damnosa libido.
Mutavit mentem populus levis, et calet uno
Scribendi studio; pueri, patresque severi
Fronde comas vincti cenant, et carmina dictant.
Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere versus,
Invenior Parthis mendacior, et prius orto
Sole vigil calamum, et chartas, et scrinia posco.
Navim agere ignarus navis timet; abrotonum aegro
Non audet, nisi qui didicit, dare; quod medicorum est,

Promittunt medici; tractant fabrilia fabri.
Scribimus indocti, doctique poemata passim.
Hic error tamen, et levis haec insania, quantas
Virtutes habeat, sic collige. Vatis avarus
Non temere est animus: versus amat, hoc studet unum:
Detrimenta, fugas servorum, incendia ridet;
Non fraudem socio, puerove incogitat ullam
Pupillo; vivit siliquis, et pane secundo;
Militiae quamquam piger, et malus, utilis urbi.
Si das hoc, parvis quoque rebus magna iuvari;
Os tenerum pueri, balbumque poeta figurat,
Torquet ab obscaenis iam nunc sermonibus aurem;
Mox etiam pectus praeceptis format amicis,
Asperitatis, et invidiae corrector, et irae:
Recte facta refert; orientia tempora notis
Instruit exemplis; inopem solatur, et aegrum.
Castis cum pueris ignara puella mariti
Disceret unde preces, vatem ni Musa dedisset?
Poscit opem chorus, et praesentia numina sentit;
Caelestes implorat aquas docta prece blandus;
Avertit morbos, metuenda pericula pellit;
Impetrat et pacem, et locupletem frugibus annum.
Carmine Dî superi placantur, carmine Manes.
Agricolae prisci, fortes, parvoque beati,
Condita post frumenta levantes tempore festo
Corpus, et ipsum animum spe finis dura ferentem,
Cum sociis operum, et pueris et coniuge fida,
Tellurem porco, Silvanum lacte piabant;
Floribus, et vino Genium, memorem brevis aevi.
Fescennina per hunc inventa licentia morem
Versibus alternis opprobria rustica fudit;
Libertasque recurrentes accepta per annos
Lusit amabiliter; donec iam saevus apertam
In rabiem coepit verti iocus, et per honestas

Ire domos impune minax: doluere cruento
Dente lacessiti; fuit intactis quoque cura
Conditione super communi; quin etiam lex,
Poenaque lata, malo quae nollet carmine quemquam
Describi: vertere modum, formidine fustis,
Ad bene dicendum, delectandumque redacti.
Graecia capta ferum victorem cepit, et artes
Intulit agresti Latio: sic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius, et grave virus
Munditiae pepulere: sed in longum tamen aevum
Manserunt, hodieque manent, vestigia ruris.
Serus enim Graecis admovit acumina chartis;
Et, post Punica bella quietus, quaerere coepit,
Quid Sophocles, et Thespis, et Aeschylus utile ferrent.
Tentavit quoque, rem si digne vertere posset;
Et placuit sibi, natura sublimis, et acer;
Nam spirat tragicum satis, et feliciter audet;
Sed turpem putat inscite, metuitque lituram.
Creditur, ex medio quia res arcessit, habere
Sudoris minimum; sed habet comoedia tanto
Plus oneris, quanto veniae minus. Adspice, Plautus
Quo pacto partes tutetur amantis ephebi;
Ut patris attenti, lenonis ut insidiosi:
Quantus sit Dossennus edacibus in parasitis;
Quam non adstricto percurrat pulpita socco:
Gestit enim nummum in loculos demittere; post hoc
Securus, cadat, an recto stet fabula talo.
Quem tulit ad scaenam ventoso Gloria curru;
Exanimat lentus spectator, sedulus inflat.
Sic leve, sic parvum est, animum quod laudis avarum
Subruit, aut reficit. Valeat res ludicra, si me
Palma negata macrum, donata reducit opimum.

Saepe etiam audacem fugat hoc, terretque poetam,
Quod numero plures, virtute, et honore minores,
Indocti, stolidique, et depugnare parati,
Si discordet eques, media inter carmina poscunt
Aut ursum, aut pugiles: his nam plebecula plaudit.
Verum equitis quoque iam migravit ab aure voluptas
Omnis ad incertos oculos, et gaudia vana.
Quattuor, aut plures aulaea premuntur in horas,
Dum fugiunt equitum turmae, peditumque catervae:
Mox trahitur manibus regum fortuna retortis;
Esseda festinant, pilenta, petorrita, naves:
Captivum portatur ebur, captiva Corinthus.
Si foret in terris, rideret Democritus; seu
Diversum confusa genus panthera camelo,
Sive elephas albus vulgi converteret ora:
Spectaret populum ludis attentius ipsis,
Ut sibi praebentem mimo spectacula plura.
Scriptores autem narrare putaret asello
Fabellam surdo: nam quae pervincere voces
Evaluere sonum, referunt quem nostra theatra?
Garganum mugire putes nemus, aut mare Tuscum;
Tanto cum strepitu ludi spectantur, et artes,
Divitiaeque peregrinae; quibus oblitus actor
Quum stetit in scaena, concurrit dextera laevae.
Dixit adhuc aliquid? Nil sane. Quid placet ergo?
Lana Tarentino violas imitata veneno.
Ac ne forte putes, me, quae facere ipse recusem,
Quum recte tractent alii, laudare maligne:
Ille per extentum funem mihi posse videtur
Ire poeta, meum qui pectus inaniter angit,
Irritat, mulcet, falsis terroribus implet,
Ut magus, et modo me Thebis, modo ponit Athenis.
Verum age, et his, qui se lectori credere malunt,
Quam spectatoris fastidia ferre superbi,

Curam redde brevem; si munus Apolline dignum
Vis complere libris, et vatibus addere calcar;
Ut studio maiore petant Helicona virentem.
Multa quidem nobis facimus mala saepe poetae,
Ut vineta egomet caedam mea: quum tibi librum
Sollicito damus, aut fesso: quum laedimur, unum
Si quis amicorum est ausus reprendere versum:
Quum loca, iam recitata, revolvimus irrevocati;
Quum lamentamur, non apparere labores
Nostros, et tenui deducta poemata filo:
Quum speramus, eo rem venturam, ut simul atque
Carmina rescieris nos fingere, commodus ultro
Arcessas, et egere vetes, et scribere cogas.
Sed tamen est operae pretium, cognoscere, quales
Aedituos habeat belli spectata domique
Virtus, indigno non committenda poetae.
Gratus Alexandro regi Magno fuit ille
Choerilus, incultis qui versibus, et male natis,
Rettulit acceptos, regale nomisma, Philippos.
Sed, veluti tractata notam, labemque remittunt
Atramenta; fere scriptores carmine foedo
Splendida facta linunt. Idem rex ille, poema
Qui tam ridiculum tam care prodigus emit,
Edicto vetuit, ne quis se, praeter Apellem,
Pingeret; aut alius Lysippo duceret aera,
Fortis Alexandri vultum simulantia. Quod si
Iudicium subtile videndis artibus illud
Ad libros, et ad haec Musarum dona vocares;
Boeotûm in crasso iurares aëre natum.
At neque dedecorant tua de se iudicia, atque
Munera; quae multa dantis cum laude tulerunt,
Dilecti tibi, Virgilius, Variusque, poetae;
Nec magis expressi vultus per ahenea signa,
Quam per vatis opus mores animique virorum
Clarorum apparent. Nec sermones ego mallem
Repentes per humum, quam res componere gestas,

Terrarumque situs et flumina dicere, et arces
Montibus impositas, et barbara regna; tuisque
Auspiciis totum confecta duella per orbem,
Claustraque custodem pacis cohibentia Ianum;
Et formidatam Parthis te principe Romam:
Si, quantum cuperem, possem quoque; sed neque parvum
Carmen maiestas recipit tua: nec meus audet
Rem tentare pudor, quam vires ferre recusent.
Sedulitas autem, stulte quem diligit, urget;
Praecipue quum se numeris commendat, et arte:
Discit enim citius, meminitque libentius illud,
Quod quis deridet, quam quod probat, et veneratur.
Nil moror officium, quod me gravat: ac neque ficto
In peius vultu proponi cereus usquam,
Nec prave factis decorari versibus opto:
Ne rubeam pingui donatus munere, et una
Cum scriptore meo, capsa porrectus aperta,
Deferar in vicum vendentem thus, et odores,
Et piper, et quidquid chartis amicitur ineptis.

EPISTOLA II.

AD IULIUM FLORUM.

Excusat se, variis de caussis, a carminibus, et epistolis conscribendis; ac in philosophia totus iam esse ait.

Flore, bono, claroque fidelis amice Neroni,
Si quis forte velit puerum tibi vendere natum
Tibure, vel Gabiis; et tecum sic agat: Hic et
Candidus, et talos a vertice pulcher ad imos,
Fiet, eritque tuus nummorum millibus octo;
Verna ministeriis ad nutus aptus heriles;

Litterulis Graecis imbutus; idoneus arti
Cuilibet, argilla quidvis imitabitur uda;
Quin etiam canet indoctum, sed dulce bibenti.
Multa fidem promissa levant, ubi plenius aequo
Laudat venales, qui vult extrudere, merces.
Res urget me nulla: meo sum pauper in aere.
Nemo hoc mangonum faceret tibi; non temere a me
Quivis ferret idem. Semel hic cessavit; et, ut fit,
In scalis latuit, metuens pendentis habenae.
Des nummos; excepta nihil te si fuga laedat.
Ille ferat pretium, poenae securus, opinor.
Prudens emisti vitiosum; dicta tibi est lex.
Insequeris tamen hunc, et lite moraris iniqua?
Dixi me pigrum proficiscenti tibi; dixi
Talibus officiis prope mancum: ne mea saevus
Iurgares ad te quod epistola nulla veniret.
Quid tum profeci, mecum facientia iura
Si tamen attentas? Quereris super hoc etiam, quod
Exspectata tibi non mittam carmina mendax.
Luculli miles, collecta viatica multis
Aerumnis, lassus dum noctu stertit, ad assem
Perdiderat: post hoc vehemens lupus, et sibi et hosti
Iratus pariter, ieiunis dentibus acer;
Praesidium regale loco deiecit, ut aiunt,
Summe munito, et multarum divite rerum.
Clarus ob id factum, donis ornatur honestis;
Accipit et bis dena super sestertia nummûm.
Forte sub hoc tempus castellum evertere praetor
Nescio quod cupiens, hortari coepit eumdem
Verbis, quae timido quoque possent addere mentem:
I, bone, quo virtus tua te vocat; i pede fausto,
Grandia laturus meritorum praemia; quid stas?
Post haec ille catus, quantumvis rusticus: ibit,
Ibit eo, quo vis, qui zonam perdidit, inquit.

Romae nutriri mihi contigit, atque doceri,
Iratus Graiis quantum nocuisset Achilles.
Adiecere bonae paullo plus artis Athenae:
Scilicet ut possem curvo dignoscere rectum,
Atque inter silvas Academi quaerere verum.
Dura sed emovere loco me tempora grato;
Civilisque rudem belli tulit aestus in arma,
Caesaris Augusti non responsura lacertis.
Unde simul primum me dimisere Philippi,
Decisis humilem pennis, inopemque paterni
Et laris, et fundi, paupertas impulit audax,
Ut versus facerem: sed, quod non desit, habente
Quae poterunt umquam satis expurgare cicutae
Ni melius dormire putem, quam scribere versus
Singula de nobis anni praedantur euntes:
Eripuere iocos, Venerem, convivia, ludum;
Tendunt extorquere poemata: quid faciam vis?
Denique non omnes eadem mirantur, amantqu
Carmine tu gaudes; hic delectatur iambis;
Ille Bioneis sermonibus, et sale nigro.
Tres mihi convivae prope dissentire videntur,
Poscentes vario multum diversa palato.
Quid dem? quid non dem? renuis tu, quod iub alter;
Quod petis, id sane est invisum, acidumque duob
Praeter cetera, me Romaene poemata censes
Scribere posse, inter tot curas, totque labores?
Hic sponsum vocat; hic auditum scripta, relicti
Omnibus officiis: cubat hic in colle Quirini,
Hic extremo in Aventino; visendus uterque.
Intervalla vides humane commoda. Verum
Purae sunt plateae, nihil ut meditantibus obst
Festinat calidus mulis, gerulisque redemptor;
Torquet nunc lapidem, nunc ingens machina tignum;
Tristia robustis luctantur funera plaustris;

biosa furit canis; hac lutulenta ruit sus.
et versus tecum meditare canoros.
rum chorus omnis amat nemus, et fugit urbes;
ens Bacchi, somno gaudentis, et umbra.
inter strepitus nocturnos, atque diurnos,
ere, et contracta sequi vestigia vatum?
ım, sibi quod vacuas desumpsit Athenas,
iis annos septem dedit, insenuitque
et curis; statua taciturnius exit
que, et risu populum quatit: hic ego rerum
us in mediis, et tempestatibus Urbis,
yrae motura sonum connectere digner?
erat Romae consulti rhetor, ut alter
s sermone meros audiret honores;
us ut hic illi foret, huic ut Mucius ille.
ıus argutos vexat furor iste poetas?
a compono, hic elegos. Mirabile visu,
ımque novem Musis opus adspice: primum,
cūm fastu, quanto molimine circum-
nus vacuam Romanis vatibus aedem:
iam, si forte vacas, sequere, et procul audi,
rat, et quare sibi nectat uterque coronam.
ıur, et totidem plagis consumimus hostem,
Samnites ad lumina prima duello.
ɔ Alcaeus puncto illius; ille meo quis?
isi Callimachus? si plus adposcere visus;
nnermus, et optivo cognomine crescit.
'ero, ut placem genus irritabile vatum,
ıcribo, et supplex populi suffragia capto:
initis studiis, et mente recepta,
m patulas impune legentibus aures.
ır, mala qui componunt carmina: verum
ıt scribentes, et se venerantur; et ultro,
as, laudant quidquid scripsere, beati.
legitimum cupiet fecisse poema;

Cum tabulis animum censoris sumet honesti:
Audebit, quaecumque parum splendoris habebunt,
Et sine pondere erunt, et honore indigna ferentur,
Verba movere loco; quamvis invita recedant,
Et versentur adhuc intra penetralia Vestae.
Obscurata diu populo bonus eruet; atque
Proferet in lucem speciosa vocabula rerum,
Quae, priscis memorata Catonibus atque Cethegis,
Nunc situs informis premit, et deserta vetustas:
Adsciscet nova, quae genitor produxerit usus.
Hic vehemens, liquidus, puroque simillimus amni,
Fundet opes, Latiumque beabit divite lingua:
Luxuriantia compescet; nimis aspera sano
Levabit cultu; virtute carentia tollet:
Ludentis speciem dabit, et torquebitur; ut qui
Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa movetur.
Praetulerim scriptor delirus, inersque videri;
Dum mea delectent mala me, vel denique fallant;
Quam sapere, et ringi. Fuit haud ignobilis Argis,
Qui se credebat miros audire tragoedos,
In vacuo laetus sessor, plausorque theatro:
Cetera qui vitae servaret munia recto
More; bonus sane vicinus, amabilis hospes,
Comis in uxorem, posset qui ignoscere servis,
Et signo laeso non insanire lagenae:
Posset qui rupem, et puteum vitare patentem.
Hic, ubi, cognatorum opibus, curisque refectus,
Expulit helleboro morbum, bilemque meraco,
Et redit ad sese: pol! me occidistis, amici;
Non servastis, ait, cui sic extorta voluptas,
Et demptus per vim mentis gratissimus error.
Nimirum sapere est, abiectis utile nugis,
Et tempestivum pueris concedere ludum;
Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis;
Sed verae numerosque modosque ediscere vitae.
Quocirca mecum loquor haec, tacitusque recordor:

Si tibi nulla sitim finiret copia lymphae,
Narrares medicis: quod, quanto plura parasti,
Tanto plura cupis, nulline faterier audes?
Si vulnus tibi, monstrata radice, vel herba,
Non fieret levius; fugeres, radice, vel herba
Proficiente nihil, curarier? Audieras, cui
Rem Dî donarent, illi decedere pravam
Stultitiam; et quum sis nihilo sapientior, ex quo
Plenior es; tamen uteris monitoribus isdem?
At si divitiae prudentem reddere possent;
Si cupidum, timidumque minus te; nempe ruberes,
Viveret in terris te si quis avarior uno.
Si proprium est, quod quis libra mercatur, et aere;
Quaedam, si credis consultis, mancipat usus:
Qui te pascit ager, tuus est: et villicus Orbî,
Quum segetes occat, tibi mox frumenta daturus,
Te dominum sentit: das nummos; accipis uvam,
Pullos, ova, cadum temeti: nempe, modo isto
Paullatim mercaris agrum; fortasse trecentis,
Aut etiam supra, nummorum millibus emptum.
Quid refert, vivas numerato nuper, an olim?
Emptor Aricini quondam, Veientis et arvi,
Emptum cenat olus, quamvis aliter putat; emptis
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum;
Sed vocat usque suum, qua populus, adsita certis
Limitibus, vicina refugit iurgia; tamquam
Sit proprium quidquam, puncto quod mobilis horae,
Nunc prece, nunc pretio, nunc vi, nunc morte suprema,
Permutet dominos et cedat in altera iura.
Si, quia perpetuus nulli datur usus, et heres
Heredem alterius, velut unda supervenit undam,

Quid vici prosunt, aut horrea? quid
Saltibus adiecti Lucani; si metit Or
Grandia cum parvis, non exorabilis
Gemmas, marmor, ebur, Tyrrhen bellas,
Argentum, vestes Gaetulo murice ti
Sunt, qui non habeant; est, qui non
Cur alter fratrum cessare, et ludere
Praeferat Herodis palmetis pinguibu
Dives, et importunus, ad umbram lu
Silvestrem flammis, et ferro mitiget
Scit Genius, natale comes qui tempe
Naturae Deus humanae, mortalis in
Quodque caput, vultu mutabilis, alb
Utar, et ex modico, quantum res pos
Tollam; nec metuam, quid de me iu
Quod non plura datis invenerit: et t
Scire volam, quantum simplex, hila
Discrepet; et quantum discordet par
Distat enim, spargas tua prodigus; sumptum
Invitus facias; neque plura parare la
Ac potius, puer ut festis quinquatrib
Exiguo, gratoque fruaris tempore ra
Pauperies immunda domus procul utrum
Nave ferar magna, an parva; ferar u
Non agimur tumidis velis Aquilone s
Non tamen adversis aetatem ducimu
Viribus, ingenio, specie, virtute, loc
Extremi primorum, extremis usque
Non es avarus? abi. Quid? cetera ia
Cum vitio fugere? caret tibi pectus i
Ambitione? caret mortis formidine,
Somnia, terrores magicos, miracula,
Nocturnos Lemures, portentaque Th

Natales grate numeras? ignoscis amicis?
Lenior, et melior fis accedente senecta?
Quid te exempta levat spinis de pluribus una?
Vivere si recte nescis, decede peritis.
Lusisti satis, edisti satis, atque bibisti:
Tempus abire tibi est; ne potum largius aequo
Rideat, et pulset lasciva decentius aetas.

Q. HORATII FLACCI EPISTOLA AD PISONES, SIVE DE ARTE POETICA LIBER.

Humano capiti cervicem pictor equinam
Iungere si velit, et varias inducere plumas
Undique collatis membris; ut turpiter atrum
Desinat in piscem mulier formosa superne;
Spectatum admissi risum teneatis amici?
Credite, Pisones, isti tabulae fore librum
Persimilem, cuius, velut aegri somnia, vanae
Fingentur species; ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formae. Pictoribus, atque poetis,
Quidlibet audendi semper fuit aequa potestas.
Scimus, et hanc veniam petimusque, damus
vicissim;
Sed non ut placidis coeant immitia; non ut
Serpentes avibus geminentur, tigribus agni.
Inceptis gravibus plerumque, et magna pro
Purpureus, late qui splendeat, unus, et alt
Adsuitur pannus: quum lucus, et ara Dia
Et properantis aquae per amoenos ambitu

Aut flumen Rhenum, aut pluvius describitur arcus.
Sed nunc non erat his locus. Et fortasse cupressum
Scis simulare: quid hoc, si fractis enatat exspes
Navibus, aere dato qui pingitur? Amphora coepit
Institui; currente rota, cur urceus exit?
Denique, sit quidvis simplex dumtaxat, et unum.
Maxima pars vatum, pater, et iuvenes patre digni,
Decipimur specie recti: brevis esse laboro;
Obscurus fio: sectantem levia nervi
Deficiunt, animique; professus grandia turget;
Serpit humi tutus nimium, timidusque procellae.
Qui variare cupit rem prodigialiter unam;
Delphinum silvis appingit, fluctibus aprum.
In vitium ducit culpae fuga, si caret arte.
Aemilium circa Ludum faber, unus et ungues
Exprimet, et molles imitabitur aere capillos;
Infelix operis summa, quia ponere totum
Nesciet: hunc ego me, si quid componere curem,
Non magis esse velim, quam naso vivere pravo;
Spectandum nigris oculis, nigroque capillo.
Sumite materiam vestris, qui scribitis, aequam
Viribus; et versate diu, quid ferre recusent,
Quid valeant humeri. Cui lecta potenter erit res;
Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.
Ordinis haec virtus erit, et Venus, haud ego fallor,
Ut iam nunc dicat iam nunc debentia dici;
Pleraque differat, et praesens in tempus omittat:
Hoc amet, hoc spernat promissi carminis auctor.
In verbis etiam tenuis, cautusque serendis;
Dixeris egregie, notum si callida verbum
Reddiderit iunctura novum. Si forte necesse est,
Indiciis monstrare recentibus abdita rerum;
Fingere cinctutis non exaudita Cethegis
Continget; dabiturque licentia sumpta pudenter:
Et nova, fictaque nuper habebunt verba fidem, si
Graeco fonte cadant, parce detorta. Quid autem

Caecilio, Plautoque dabit Romanus, ademptum
Virgilio, Varioque? Ego cur, acquirere pauca
Si possum, invideor; quum lingua Catonis, et Enni
Sermonem patrium ditaverit, et nova rerum
Nomina protulerit? Licuit, semperque licebit,
Signatum praesente nota producere nomen.
Ut silvae foliis pronos mutantur in annos,
Prima cadunt; ita verborum vetus interit aetas;
Et iuvenum ritu florent modo nata, virentque.
Debemur morti nos, nostraque: sive receptus
Terra Neptunus classes Aquilonibus arcet,
Regis opus; sterilisque diu palus, aptaque remis,
Vicinas urbes alit, et grave sentit aratrum;
Seu cursum mutavit iniquum frugibus amnis,
Doctus iter melius. Mortalia facta peribunt;
Nedum sermonum stet honos, et gratia vivax.
Multa renascentur, quae iam cecidere; cadentque,
Quae nunc sunt in honore, vocabula; si volet usus,
Quem penes arbitrium est, et ius, et norma loquendi.
Res gestae regumque, ducumque, et tristia bella,
Quo scribi possent numero, monstravit Homerus.
Versibus impariter iunctis querimonia primum,
Post etiam inclusa est voti sententia compos:
Quis tamen exiguos elegos emiserit auctor;
Grammatici certant; et adhuc sub iudice lis est.
Archilochum proprio rabies armavit iambo:
Hunc socci cepere pedem, grandesque cothurni;
Alternis aptum sermonibus, et populares
Vincentem strepitus, et natum rebus agendis.
Musa dedit fidibus Divos, puerosque Deorum;
Et pugilem victorem, et equum certamine primum,
Et iuvenum curas, et libera vina referre.
Descriptas servare vices, operumque colores,
Cur ego, si nequeo, ignoroque, poeta salutor?
Cur nescire, pudens prave, quam discere, malo?

Versibus exponi tragicis res comica non vult:
Indignatur item privatis ac prope socco
Dignis carminibus narrari cena Thyestae.
Singula quaeque locum teneant sortita decenter
Interdum tamen et vocem comoedia tollit;
Iratusque Chremes tumido delitigat ore;
Et tragicus plerumque dolet sermone pedestri,
Telephus, et Peleus, quum pauper, et exsul uterque;
Proiicit ampullas, et sesquipedalia verba;
Si curat cor spectantis tetigisse querela.
Non satis est pulchra esse poemata; dulcia sunto;
Et quocumque volent, animum auditoris agunto.
Ut ridentibus arrident, ita flentibus adsint
Humani vultus. Si vis me flere, dolendum est
Primum ipsi tibi; tunc tua me infortunia laedent,
Telephe, vel Peleu: male si mandata loqueris;
Aut dormitabo, aut ridebo. Tristia maestum
Vultum verba decent; iratum plena minarum:
Ludentem lasciva; severum seria dictu.
Format enim natura prius nos intus ad omnem
Fortunarum habitum; iuvat, aut impellit ad iram;
Aut ad humum maerore gravi deducit, et angit;
Post effert animi motus interprete lingua.
Si dicentis erunt fortunis absona dicta;
Romani tollent equites, peditesque cachinnum.
Intererit multum, Davusne loquatur, an Heros;
Maturusne senex, an adhuc florente iuventa
Fervidus; et matrona parens, an sedula nutrix;
Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli;
Colchus, an Assyrius; Thebis nutritus, an Argis.
Aut famam sequere, aut sibi convenientia finge.
Scriptor, honoratum si forte reponis Achillem:
Impiger, iracundus, inexorabilis, acer;
Iura neget sibi nata, nihil non arroget armis.
Sit Medea ferox, invictaque; flebilis Ino,
Perfidus Ixion, Io vaga, tristis Orestes.

Si quid inexpertum scaenae committis, et audes
Personam formare novam; servetur ad imum,
Qualis ab incepto processerit, et sibi constet.
Difficile est proprie communia dicere: tuque
Rectius Iliacum carmen diducis in actus;
Quam si proferres ignota, indictaque primus.
Publica materies privati iuris erit, si
Non circa vilem, patulumque moraberis orbem;
Nec verbum verbo curabis reddere fidus
Interpres; nec desilies imitator in artum;
Unde pedem proferre pudor vetet, aut operis lex
Nec sic incipies, ut scriptor Cyclius olim:
Fortunam Priami cantabo, et nobile bellum.
Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu?
Parturient montes, nascetur ridiculus mus.
Quanto rectius hic, qui nil molitur inepte:
Dic mihi, Musa, virum, captae post tempora Troiae
Qui mores hominum multorum vidit, et urbes.
Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem
Cogitat; ut speciosa dehinc miracula promat;
Antiphaten, Scyllamque, et cum Cyclope Charybdin.
Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,
Nec gemino bellum Troianum orditur ab ovo.
Semper ad eventum festinat, et in medias res,
Non secus ac notas, auditorem rapit; et quae
Desperat tractata nitescere posse, relinquit;
Atque ita mentitur, sic veris falsa remiscet;
Primo ne medium, medio ne discrepet imum.
Tu, quid ego et populus mecum desideret, audi.
Si plausoris eges aulaea manentis et usque
Sessuri, donec cantor, vos plaudite, dicat:
Aetatis cuiusque notandi sunt tibi mores;
Mobilibusque decor, maturis dandus et annis.
Reddere qui voces iam scit puer, et pede certo
Signat humum; gestit paribus colludere, et iram

Colligit, ac ponit temere, et mutatur in horas.
Imberbis iuvenis, tandem custode remoto,
Gaudet equis, canibusque, et aprici gramine campi;
Cereus in vitium flecti, monitoribus asper,
Utilium tardus provisor, prodigus aeris,
Sublimis, cupidusque, et amata relinquere pernix.
Conversis studiis, aetas animusque virilis
Quaerit opes, et amicitias, inservit honori;
Commisisse cavet, quod mox mutare laboret.
Multa senem circumveniunt incommoda; vel, quod
Quaerit, et inventis miser abstinet, ac timet uti;
Vel, quod res omnes timide, gelideque ministrat;
Dilator, spe longus, iners, avidusque futuri;
Difficilis, querulus, laudator temporis acti
Se puero; castigator, censorque minorum.
Multa ferunt anni venientes commoda secum;
Multa recedentes adimunt. Ne forte seniles
Mandentur iuveni partes, pueroque viriles;
Semper in adiunctis, aevoque morabimur aptis.
Aut agitur res in scaenis, aut acta refertur.
Segnius irritant animos demissa per aurem,
Quam quae sunt oculis subiecta fidelibus, et quae
Ipse sibi tradit spectator. Non tamen intus
Digna geri, promes in scaenam; multaque tolles
Ex oculis, quae mox narret facundia praesens:
Ne pueros coram populo Medea trucidet;
Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus;
Aut in avem Progne vertatur, Cadmus in anguem.
Quodcumque ostendis mihi sic, incredulus odi.
Neve minor, neu sit quinto productior actu
Fabula, quae posci vult, et spectata reponi.
Nec Deus intersit, nisi dignus vindice nodus
Inciderit; nec quarta loqui persona laboret.
Actoris partes chorus, officiumque virile
Defendat; neu quid medios intercinat actus,
Quod non proposito conducat, et haereat apte.

Ille bonis faveatque, et consilietur amice;
Et regat iratos, et amet peccare timentes;
Ille dapes laudet mensae brevis; ille salubrem
Iustitiam, legesque, et apertis otia portis.
Ille tegat commissa; Deosque precetur, et oret,
Ut redeat miseris, abeat Fortuna superbis.
Tibia non, ut nunc, orichalco iuncta, tubaeque
Aemula; sed tenuis, simplexque, foramine pauco,
Adspirare et adesse choris erat utilis, atque
Nondum spissa nimis complere sedilia flatu:
Quo sane populus numerabilis, utpote parvus,
Et frugi, castusque, verecundusque coibat.
Postquam coepit agros extendere victor, et urbes
Latior amplecti murus, vinoque diurno
Placari Genius festis impune diebus;
Accessit numerisque modisque licentia maior.
Indoctus quid enim saperet, liberque laborum,
Rusticus urbano confusus, turpis honesto?
Sic priscae motumque, et luxuriem addidit arti
Tibicen; traxitque vagus per pulpita vestem.
Sic etiam fidibus voces crevere severis;
Et tulit eloquium insolitum facundia praeceps:
Utiliumque sagax rerum, et divina futuri,
Sortilegis non discrepuit sententia Delphis.
Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum;
Mox etiam agrestes Satyros nudavit, et asper
Incolumi gravitate iocum tentavit; eo quod
Illecebris erat et grata novitate morandus
Spectator, functusque sacris, et potus, et exlex.
Verum ita risores, ita commendare dicaces
Conveniet Satyros; ita vertere seria ludo:
Ne quicumque Deus, quicumque adhibebitur heros,
Regali conspectus in auro nuper, et ostro,
Migret in obscuras humili sermone tabernas;
Aut, dum vitat humum, nubes, et inania captet.
Effutire leves indigna tragoedia versus.

Ut festis matrona moveri iussa diebus,
Intererit Satyris paullum pudibunda protervis.
Non ego inornata, et dominantia nomina solum,
Verbaque, Pisones, Satyrorum scriptor amabo;
Nec sic enitar tragico differre colori,
Ut nihil intersit, Davusne loquatur, et audax
Pythias, emuncto lucrata Simone talentum;
An custos, famulusque Dei Silenus alumni.
Ex noto fictum carmen sequar, ut sibi quivis
Speret idem; sudet multum, frustraque laboret
Ausus idem: tantum series, iuncturaque pollet;
Tantum de medio sumptis accedit honoris.
Silvis deducti caveant, me iudice, Fauni,
Ne, velut innati triviis, ac paene forenses,
Aut nimium teneris iuvenentur versibus umquam;
Aut immunda crepent, ignominiosaque dicta.
Offenduntur enim, quibus est equus, et pater, et res:
Nec, si quid fricti ciceris probat, et nucis emptor,
Aequis accipiunt animis, donantve corona.
Syllaba longa, brevi subiecta, vocatur iambus;
Pes citus: unde etiam trimetris accrescere iussit
Nomen iambeis, quum senos redderet ictus;
Primus ad extremum similis sibi. Non ita pridem,
Tardior ut paullo, graviorque veniret ad aures,
Spondeos stabiles in iura paterna recepit
Commodus, et patiens: non, ut de sede secunda
Cederet, aut quarta socialiter. Hic et in Acci
Nobilibus trimetris apparet rarus; et Enni
In scaenam missos cum magno pondere versus,
Aut operae celeris nimium, curaque carentis,
Aut ignoratae premit artis crimine turpi.
Non quivis videt immodulata poemata iudex;
Et data Romanis venia est indigna poetis.
Idcircone vager, scribamque licenter? et omnes
Visuros peccata putem mea tutus, et intra

Spem veniae cautus? Vitavi denique culpam,
Non laudem merui. Vos exemplaria Graeca
Nocturna versate manu, versate diurna.
At vestri proavi Plautinos et numeros, et
Laudavere sales; nimium patienter utrumque,
Ne dicam stulte, mirati; si modo ego, et vos
Scimus inurbanum lepido seponere dicto;
Legitimumque sonum digitis callemus, et aure.
Ignotum tragicae genus invenisse Camenae
Dicitur, et plaustris vexisse poemata Thespis,
Quae canerent agerentque peruncti faecibus ora.
Post hunc personae, pallaeque repertor honestae
Aeschylus, et modicis instravit pulpita tignis;
Et docuit magnumque loqui, nitique cothurno.
Successit vetus his comoedia, non sine multa
Laude; sed in vitium libertas excidit, et vim
Dignam lege regi: lex est accepta, chorusque
Turpiter obticuit, sublato iure nocendi.
Nil intentatum nostri liquere poetae;
Nec minimum meruere decus, vestigia Graeca
Ausi deserere, et celebrare domestica facta;
Vel qui praetextas, vel qui docuere togatas.
Nec virtute foret, clarisve potentius armis,
Quam lingua, Latium, si non offenderet unum-
Quemque poetarum limae labor, et mora. Vos, o
Pompilius sanguis, carmen reprehendite, quod non
Multa dies, et multa litura coercuit, atque
Perfectum decies non castigavit ad unguem.
Ingenium misera quia fortunatius arte
Credit, et excludit sanos Helicone poetas
Democritus: bona pars non ungues ponere curat,
Non barbam: secreta petit loca, balnea vitat.
Nanciscetur enim pretium, nomenque poetae,
Si tribus Anticyris caput insanabile, numquam
Tonsori Licino commiserit. O ego laevus,
Qui purgor bilem sub verni temporis horam!

Non alius faceret meliora poemata; verum
Nil tanti est. Ergo fungar vice cotis, acutum
Reddere quae ferrum valet, exsors ipsa secandi:
Munus, et officium, nil scribens ipse, docebo:
Unde parentur opes; quid alat, formetque poetam;
Quid deceat, quid non; quo virtus, quo ferat error.
Scribendi recte, sapere est et principium, et fons:
Rem tibi Socraticae poterunt ostendere chartae;
Verbaque provisam rem non invita sequentur.
Qui didicit, patriae quid debeat, et quid amicis;
Quo sit amore parens, quo frater amandus et hospes;
Quod sit conscripti, quod iudicis officium, quae
Partes in bellum missi ducis: ille profecto
Reddere personae scit convenientia cuique.
Respicere exemplar vitae, morumque iubebo
Doctum imitatorem, et vivas hinc ducere voces.
Interdum speciosa locis, morataque recte
Fabula, nullius veneris, sine pondere, et arte,
Valdius oblectat populum, meliusque moratur,
Quam versus inopes rerum, nugaeque canorae.
Graiis ingenium, Graiis dedit ore rotundo
Musa loqui, praeter laudem nullius avaris.
Romani pueri longis rationibus assem
Discunt in partes centum diducere: dicat
Filius Albini: si de quincunce remota est
Uncia, quid superat? Poteras dixisse, triens. Eu!
Rem poteris servare tuam. Redit uncia, quid fit?
Semis. At haec animos aerugo, et cura peculi,
Quum semel imbuerit; speramus carmina fingi
Posse, linenda cedro, et levi servanda cupresso?
Aut prodesse volunt, aut delectare poetae;
Aut simul et iucunda, et idonea dicere vitae.
Quidquid praecipies, esto brevis; ut cito dicta
Percipiant animi dociles, teneantque fideles:
Omne supervacuum pleno de pectore manat.

Ficta voluptatis caussa, sint proxima veris:
Nec, quodcumque volet, poscat sibi fabula credi;
Neu pransae lamiae vivum puerum extrahat alvo.
Centuriae seniorum agitant expertia frugis;
Celsi praetereunt austera poemata Rhamnes:
Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,
Lectorem delectando, pariterque monendo.
Hic meret aera liber Sosiis; hic et mare transit;
Et longum noto scriptori prorogat aevum.
Sunt delicta tamen, quibus ignovisse velimus:
Nam neque chorda sonum reddit, quem vult manus, et mens,
Poscentique gravem persaepe remittit acutum;
Nec semper feriet, quodcumque minabitur, arcus.
Verum, ubi plura nitent in carmine, non ego paucis
Offendar maculis, quas aut incuria fudit;
Aut humana parum cavit natura. Quid ergo est?
Ut, scriptor si peccat idem librarius usque,
Quamvis est monitus, venia caret; et citharoedus
Ridetur, chorda qui semper oberrat eadem:
Sic mihi, qui multum cessat, fit Choerilus ille,
Quem bis, terve bonum, cum risu miror; et idem
Indignor, quandoque bonus dormitat Homerus:
Verum operi longo fas est obrepere somnum.
Ut pictura, poesis: erit, quae, si propius stes,
Te capiat magis; et quaedam, si longius abstes:
Haec amat obscurum; volet haec sub luce videri,
Iudicis argutum quae non formidat acumen;
Haec placuit semel, haec decies repetita placebit.
O maior iuvenum! quamvis et voce paterna
Fingeris ad rectum, et per te sapis; hoc tibi dictum
Tolle memor: certis medium, et tolerabile rebus
Recte concedi. Consultus iuris, et actor
Caussarum mediocris, abest virtute diserti
Messalae; nec scit, quantum Cascellius Aulus:
Sed tamen in pretio est. Mediocribus esse poetis

Non homines, non Dî, non concessere columnae.
Ut, gratas inter mensas symphonia discors,
Et crassum unguentum, et Sardo cum melle papaver,
Offendunt; poterat duci quia cena sine istis:
Sic, animis natum, inventumque poema iuvandis,
Si paullum summo decessit, vergit ad imum.
Ludere qui nescit, campestribus abstinet armis;
Indoctusque pilae, discive, trochive, quiescit;
Ne spissae risum tollant impune coronae:
Qui nescit, versus tamen audet fingere! Quidni?
Liber, et ingenuus? praesertim census equestrem
Summam nummorum, vitioque remotus ab omni?
Tu nihil invita dices, faciesve Minerva;
Id tibi iudicium esto, ea mens: si quid tamen olim
Scripseris, in Metii descendat iudicis aures,
Et patris, et nostras; nonumque prematur in annum,
Membranis intus positis. Delere licebit,
Quod non edideris; nescit vox missa reverti.
Silvestres homines sacer, interpresque Deorum,
Caedibus et victu foedo deterruit Orpheus:
Dictus ob hoc lenire tigres, rabidosque leones:
Dictus et Amphion, Thebanae conditor urbis,
Saxa movere sono testudinis, et prece blanda
Ducere, quo vellet. Fuit haec sapientia quondam,
Publica privatis secernere, sacra profanis;
Concubitu prohibere vago, dare iura maritis;
Oppida moliri, leges incidere ligno:
Sic honor, et nomen divinis vatibus, atque
Carminibus venit. Post hos insignis Homerus;
Tyrtaeusque mares animos in Martia bella
Versibus exacuit: dictae per carmina sortes;
Et vitae monstrata via est, et gratia regum
Pieriis tentata modis; ludusque repertus,
Et longorum operum finis: ne forte pudori

Sit tibi Musa lyrae sollers, et cantor Apollo.
Natura fieret laudabile carmen, an arte,
Quaesitum est: ego, nec studium sine divite vena;
Nec, rude quid possit, video, ingenium: alterius sic
Altera poscit opem res, et coniurat amice.
Qui studet optatam cursu contingere metam,
Multa tulit, fecitque puer; sudavit, et alsit;
Abstinuit venere, et vino: qui Pythia cantat
Tibicen, didicit prius, extimuitque magistrum.
Nunc satis est, dixisse: Ego mira poemata pango:
Occupet extremum scabies; mihi turpe relinqui est,
Et, quod non didici, sane nescire, fateri.
Ut praeco, ad merces turbam qui cogit emendas,
Adsentatores iubet ad lucrum ire poeta,
Dives agris, dives positis in foenore nummis.
Si vero est, unctum qui recte ponere possit,
Et spondere levi pro paupere, et eripere atris
Litibus implicitum; mirabor, si sciet inter-
Noscere mendacem, verumque, beatus, amicum.
Tu, seu donaris, seu quid donare voles cui;
Nolito ad versus tibi factos ducere plenum
Laetitiae; clamabit enim: pulchre! bene! recte!
Pallescet super his; etiam stillabit amicis
Ex oculis rorem, saliet, tundet pede terram.
Ut, quae conductae plorant in funere, dicunt,
Et faciunt prope plura dolentibus ex animo; sic
Derisor vero plus laudatore movetur.
Reges dicuntur multis urgere culullis,
Et torquere mero, quem prospexisse laborant,
An sit amicitia dignus: si carmina condes,
Numquam te fallant animi sub vulpe latentes.
Quinctilio si quid recitares; corrige, sodes,
Hoc, aiebat, et hoc: melius te posse, negares?
Bis, terque expertum frustra, delere iubebat,
Et male tornatos incudi reddere versus.
Si defendere delictum, quam vertere, malles;

lum ultra verbum, aut operam insumebat inanem;
n sine rivali teque, et tua solus amares.
bonus, et prudens versus reprehendet inertes;
pabit duros; incomptis adlinet atrum
ıverso calamo signum; ambitiosa recidet
ıamenta; parum claris lucem dare coget;
uet ambigue dictum; mutanda notabit;
t Aristarchus; nec dicet, cur ego amicum
ndam in nugis? hae nugae seria ducent
nala derisum semel, exceptumque sinistre.
mala quem scabies aut morbus regius urget,
fanaticus error, et iracunda Diana;
anum tetigisse timent, fugiuntque poetam,
sapiunt; agitant pueri, incautique sequuntur.
, dum sublimis versus ructatur, et errat;
veluti, merulis intentus, decidit, auceps,
uteum, foveamve; licet, succurrite, longum
met, Io cives! non sit qui tollere curet.
uret quis opem ferre, et demittere funem;
scis, an prudens huc se proiecerit; atque
vari nolit? dicam: Siculique poetae
rabo interitum. Deus immortalis haberi
n cupit Empedocles, ardentem frigidus Aetnam
luit. Sit ius, liceatque perire poetis:
tum qui servat, idem facit occidenti.
semel hoc fecit; nec, si retractus erit, iam
t homo, et ponet famosae mortis amorem.
satis apparet, cur versus factitet: utrum
xerit in patrios cineres, an triste bidental
verit incestus. Certe furit; ac, velut ursus,
ectos caveae valuit si frangere clathros,
octum doctumque fugat recitator acerbus:
em vero arripuit, tenet, occiditque legendo;
ı missura cutem, nisi plena cruoris, hirudo.

INDEX
INITIORUM SINGULORUM CARMINUM

Aeli vetusto	O. III. 17.	*Exegi monumentum*	O. III. 30.
Aequam memento	O. II. 3.	*Extremum Tanain*	O. III. 10.
Albi ne doleas	O. I. 33.	*Faune Nympharum*	O. III. 18.
Albi nostrorum	E. I. 4.	*Festo quid*	O. III. 28.
Altera iam	Epo. 16.	*Flore bono*	E. II. 2.
Ambubaiarum	S. I. 2.	*Fructibus Agrippae*	E. I. 12.
Angustam amice	O. III. 2.	*Herculis ritu*	O. III. 14.
At o deorum	Epo. 5.	*Heu heu*	O. II. 14.
Audivere	O. IV. 13.	*Hoc erat in votis*	S. II. 6.
Bacchum	O. II. 19.	*Hoc quoque Tiresia*	S. II. 5.
Beatus ille	Epo. 2.	*Horrida tempestas*	Epo. 13.
Caelo supinas	O. III. 23.	*Humano capiti*	Ars poet.
Caelo tonantem	O. III. 5.	*Iamdudum ausculto*	S. II. 7.
Celso gaudere	E. I. 8.	*Iam iam efficaci*	Epo. 17.
Cur me querelis	O. II. 17.	*Iam pauca*	O. II. 15.
Delicta maiorum	O. III. 6.	*Iam satis*	O. I. 2.
Descende caelo	O. III. 4.	*Iam veris*	O. IV. 12.
Dianam tenerae	O. I. 21.	*Ibam forte*	S. I. 9.
Diffugere nives	O. IV. 7.	*Ibis Liburnis*	Epo. 1.
Dive quem	O. IV. 6.	*Icci beatis*	O. I. 29.
Divis orte	O. IV. 5.	*Ille et nefasto*	O. II. 13.
Donarem	O. IV. 8.	*Impios parrae*	O. III. 27.
Donec gratus	O. III. 9.	*Inclusam Danaen*	O. III. 16.
Egressum magna	S. I. 5.	*Intactis*	O. III. 24.
Est mihi	O. IV. 11.	*Integer vitae*	O. I. 22.
Et thure	O. I. 36.	*Intermissa Venus*	O. IV. 1.
Eupolis atque	S. I. 4.	Iuli Flore	E. I. 3.

Iustum ac tenacem O. III. 3.
Laudabunt alii O. I. 7.
Lucili quam sis S. I. 10.
Lupis et agnis Epo. 4.
Lydia dic O. I. 8.
Maecenas atavis O. I. 1.
Mala soluta Epo. 10.
Martiis caelebs O. III. 8.
Mater saeva O. I. 19.
Mercuri facunde O. I. 10.
Mercuri nam O. III. 11.
Miserarum est O. III. 12.
Mollis inertia Epo. 14.
Montium custos O. III. 22.
Motum ex Metello O. II. 1.
Musis amicus O. I. 26.
Nasidieni S. II. 8.
Natis in usum O. I. 27.
Ne forte O. IV. 9.
Nempe incomposito S. I. 10.
Ne perconteris E. I. 16.
Ne sit ancillae O. II. 4.
Nil admirari E. I. 6.
Nolis longa O. II. 12.
Nondum subacta O. II. 5.
Non ebur O. II. 18.
Non quia Maecenas S. I. 6.
Non semper O. II. 9.
Non vides O. III. 20.
Non usitata O. II. 20.
Nox erat Epo. 15.
Nullam Vare O. I. 18.
Nullus argento O. II. 2.
Nunc est bibendum O. I. 37.
O crudelis O. IV. 10.
Odi profanum O. III. 1.
O diva gratum O. I. 35.
O fons Bandusiae O. III. 13.
Olim truncus S. I. 8.
O matre pulchra O. I. 16
Omnibus hoc vitium S. I. 3.
O nata mecum O. III. 21.
O navis O. I. 14.
O saepe mecum O. II. 7.
Otium divos O. II. 16.
O Venus O. I. 30.
Parcius iunctas O. I. 25.
Parcus deorum O. I. 34.
Parentis olim Epo. 3.
Pastor quum O. I. 15.
Poeti nihil Epo. 11.
Persicos odi O. I. 38.
Phoebe Carm. sec.
Phoebus volentem O. IV. 15.
Pindarum O. IV. 2
Poscimur O. I. 32.
Prima dicte E. I. 1.
Prisco si credis E. I. 19.
Proscripti Regis S. I. 7.
Quae cura O. IV. 14.
Quae sit hiems E. I. 15.
Quae virtus S. II. 2.
Qualem ministrum O. IV. 4.
Quamvis Scaeva E. I. 17.
Quando repostum Epo. 9.
Quantum distet O. III. 19.
Quem tu O. IV. 3.
Quem virum O. I. 12.
Qui fit Maecenas S. I. 1
Quid bellicosus O. II. 11.
Quid dedicatum O. I. 31.
Quid fles O. III. 7.

Quid immerentes Epo. 6.
Quid obseratis Epo. 17.
Quid tibi vis Epo. 12.
Quid tibi visa E. I. 11.
Quinque dies tibi E. I. 7.
Quis desiderio O. I. 24.
Quis multa O. I. 5.
Quo me Bacche O. III. 25.
Quo quo Epo. 7.
Quum tot sustineas E. II. 1.
Quum tu Lydia O. I. 13.
Rectius vives O. II. 10.
Rogare longo Epo. 8.
Scriberis Vario O. I. 6.
Septimi Gades O. II. 6.
Septimius Claudi E. I. 9.
Si bene te novi E. I. 18.
Sic raro scribis S. II. 3.
Si potes Archiacis E. I. 5.
Sic te diva O. I. 3.
Solvitur acris hiems O. I. 4.
Sunt quibus in S. II. 1.
Te maris O. I. 28.
Troiani belli E. I. 2.
Tu ne quaesieris O. I. 11.
Tyrrhena regum O. III. 29.
Ulla si iuris O. II. 8.
Unde et quo S. II. 4.
Urbis amatorem E. I. 10
Ut proficiscentem E. I. 13.
Uxor pauperis O. III. 15.
Velox amoenum O. I. 17.
Vertumnum E. I. 20.
Vides ut alta O. I. 9.
Vile potabis O. I. 20.
Villice silvarum E. I. 14.
Vitas hinnuleo O. I. 23.
Vixi puellis O. III. 26.

SCHEMATA METRORUM.

I. *Asclepiadeum primum:*

– – | – ⏑ ⏑ – | – ⏑ ⏑ | – ⏑ ⏓

II. *Asclepiadeum maius:*

– – | – ⏑ ⏑ – | – ⏑ ⏑ – | – ⏑ ⏑ | – ⏑ ⏓

III. *Ionicum a minore:*

⏑ ⏑ – – | ⏑ ⏑ – – | ⏑ ⏑ – – | ⏑ ⏑ – –

IV. *Iambicum Senarium s. Trimeter:*

⏓ – | ⏑ – | ⏓ – | ⏑ – | ⏓ – | ⏑ ⏓

(sive ⏓ | – ⏑ – ⏓ | – ⏑ – ⏓ | – ⏑ ⏓)

V. *Asclepiadeum secundum:*

– – | – ⏑ ⏑ | – ⏑ ⏓

– – | – ⏑ ⏑ – | – ⏑ ⏑ | – ⏑ ⏓

VI. *Sapphicum maius:*

– ⏑ ⏑ | – ⏑ | – ⏓

– ⏑ | – – | – ⏑ ⏑ – || – ⏑ ⏑ | – ⏑ | – ⏓

VII. *Archilochium primum:*

Hexameter (XX.), deinde:

– ⏑ ⏑ | – ⏑ ⏑ | ⏓

VIII. *Alcmanium:*

Hexameter (XX.), deinde:

– ⏖ | – ⏖ | – ⏖ | – ⏓

IX. *Pythiambicum primum:*

Hexameter (XX.), deinde:

⏓ – | ⏑ – | ⏓ ⏑ | ⏑ ⏓

X. *Pythiambicum secundum:*

Hexameter (XX.), deinde Trimeter (IV.)

. *Trochaicum:*

– ◡ | – ◡ | – ◡ | ×

◡ – | ◡ – | ◡ – | ◡ – | ◡ – | ◡

XII. *Iambicum Senarium quaternarium:*

Trimeter (IV.), deinde Dimeter iambicus:

◡ – | ◡ – | ◡ – | ◡ ×

XIII. *Archilochium secundum:*

Hexameter (XX.), deinde:

◡ – | ◡ – | ◡ – | ◡ × ‖ – ◡ ◡ | – ◡ ◡ | ×

XIV. *Archilochium tertium:*

Senarius (IV.), deinde:

– ◡ ◡ | – ◡ ◡ × ‖ ◡ – | ◡ – | ◡ – | ◡ ×

XV. *Archilochium quartum:*

– ◡◡ | – ◡◡ | – ◡◡ | – ◡ ◡ | – ◡ | – ◡ | – ×

◡ – | ◡ – | ◡ – | ◡ – | ◡ – | ◡

XVI. *Alcaicum:*

◡ | – ◡ | – – | – ◡ ◡ | – ◡ ◡ (bis)

◡ | – ◡ | – – | – ◡ | – ◡

– ◡ ◡ | – ◡ ◡ | – ◡ | – ◡

XVII. *Sapphicum:*

– ◡ | – – | – ◡ ◡ | – ◡ | – × (ter)

– ◡ ◡ | – ◡

XVIII. *Asclepiadeum tertium:*

– × | – ◡ ◡ × | – ◡ ◡ | – ◡ ◡ (ter)

– × | – ◡ ◡ | – ◡ ◡

XIX. *Duo versus secundum schema I., deinde.*

– – | – ◡ ◡ | – ×

– – | – ◡ ◡ | – ◡ ◡

XX. *Hexameter.*

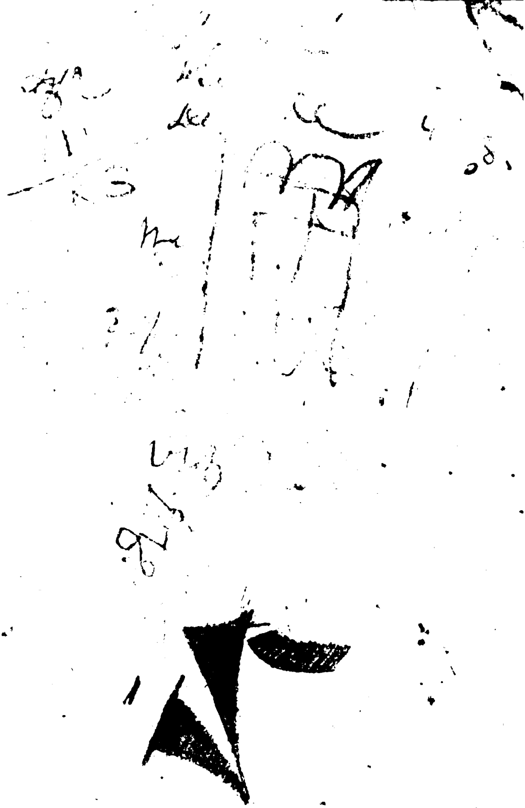
– ◡◡ | – ◡◡ | – ◡◡ | – ◡◡ | – ◡ ◡ | – ◡

De Amicitia — In-
[illegible]

10	ep —	71
6	ep —	68
10	ep —	50
14	ep —	44
20	ep	[illegible]
		161

[illegible] 3 6 [illegible] 4 5 [illegible] 7 8

[illegible] 9 8 [illegible]

UNIVERSITY OF MICHIGAN
3 9015 03147 2536